

TOOMIINBA TOONA

Ki jiin Toomiinba Toona gbouŋ na po

Toomiinba toona sɔbu na tee Luk barŋanii sɔbu na tukire.

Li barjar mantik tee lin wann Seyeen̄ nba din te ki Yiisa sinsinn weira mɔont ɲɔɔ Yiisa barŋanii na “Jerusalem doo ni, nan Judea nan Samaria tinii kur po, ki saan tuu tingbouŋ na lokir kur po nae.” (1.8)

¹ Chanbaa Teofilus:

N sinsinn sɔbu na ni min Luk din sɔb bona bonchiann nba ki Yiisa din tuun ki bia want niib, u toonn pinpiin-yoo na mɔkmɔk nan Yennu nba din tan donnɔ Yendouŋ ni. ² Waa daa din ki doo na, Yennu Seyeen̄ sommir nie ki u din wann waa gann binba ki teemm u toomiinba na nba sii tuun bianinba. ³ U kuun poorpoe ki u din jii dapiinna ki yɔɔ want u mɔŋ ki teemm, ki li want nan birsuk kaa nan u set jen u manfoor niwa, ki bi din tuu yɔɔ laato, ki u piak namm ki jiin Yennu naan po.

⁴ Yosau yaann ki u tan lakin be namm, ki din tan turib mɔb a, “I daa nyi Jerusalem-i, ɲaan kii be kii guu piinii nba ki n Baa Yennu senn mɔsonn a u saa turi, nan maa poŋ beti li po na. ⁵ Jɔɔnn ɲarin din wuur niib nan nyume, ɲaan daa ɲanlelee na ni, Yennu Seyeen̄ sae wuur i para.”*

---

* **1:5** 1.5 Li paake tee “Yennu Seyeen̄ saa gbee i ni.”

Biaŋinba ki Yennu donn Yiisa Yendouŋ ni

⁶ Toomiinba nba din lakin nan Yiisa yoo nba, ki bi boio a, “Ti Yomdaano, yoo nba nae ki a yaa a fat timm Israel teeb† yent ki jiiint koo nlee?”

⁷ Ki Yiisa yetib a, “Li ki lai nan yin bann yoo nba ki n Baa Yennu senn a lin tun na; ŋooe mok yaak ki senn u yoo. ⁸ Ŋaan yoo nba ki u Seyeen saa sik i paak na, i saa la paŋ, ki tan sii tee n siara damm Jerusalem, nan Judea yent kur ni, nan Samaria yent ni, nan tingbouŋ na lokir kur po.”

⁹ Waa pak maan maŋ ki gbenn yoo nba, ki Yennu te ki u do Yendouŋ ni, ki bi goriio, ki u saa koo sanpagbant ni, ki bi ji ki lau. ¹⁰ Ŋaan baa lek biar see ki kpaanunii ki gorii sanpaapo na, ki soo jab‡ banlee see ki lia tapeenii, ¹¹ ki boib a, “Yimm Galilii teeb, bee ki i see nna ki gorii sanpaapo nna? Yiisa nba nyii i boor ki doo Yendouŋ ni biaŋinba na, u bia tan saa nyi Yendouŋ maŋ ni ki jen sik nan yaa goriio ki u do sanpaapo biaŋinba nae.”

Ki jiiin wunba gaar Judas yiar na po

¹² Li yoo na ki Yiisa toomiinba na nyii Olif Tiinii kunkonn na paak ki ŋmat Jerusalem. Leŋ maŋ nan Jerusalem din tee nan maar jinn nae.

¹³ Baa baar Jerusalem yoo nba, ki bi saan koo ŋaak nba ki bi tuu be na ni ki doo ditootuk paak. Binba din koo maŋ tee Piita nan Joonn nan Jeems nan Andru nan Filip nan Tomas nan Batolomiu nan Matiu, nan Jeems wunba din tee Alfeus bija, nan Simonn Nikakitik, nan

---

† **1:6** 1.6 Juu teeb sanleere tee Israel teeb. ‡ **1:10** 1.10 Bi din tee malakanbae.

Judas wunba tee Jeems bija na; ¹⁴ ki bi kura tuu yoo lakint nan leeb ki pukin poosiab nan Yiisa naa Meeri, nan Yiisa waarii, ki mei Yennu nan dudukyent ki ki naki.

¹⁵ Ŋanne ki daa ŋanlee nna tan gar, ki Yiisaweira teen nan kobik nan piinlee nawa ki taan kar, ki Piita tan fiir set ¹⁶ ki yet a, “N naa waas, linba ki Yennu Seyeeŋ din te ki Defid din sint bunt buntir ki jiin Judas po, ki li sob Yennu gbouŋ ni na, li kpaab talase ki lin set tan gbee. Judas maŋe tee daano nba daan wann niib ki bi soor Yiisa na. ¹⁷ Ŋaan Yiisa din gann timm nan ŋooe a tii tuun Yennu toonn nba ki ti tuun na, ki u din pukin ti kann ni.”

¹⁸ (Judas toonbiit likirii nba ki u la nae, ki u jii ki daa kpaab; leŋe ki u bia tan baa ki put poor, ki u noot kur nyii. ¹⁹ Ki Jerusalem teeb kur gbat nna maŋ, ki pur kpaab maŋ sann bi moŋ maan ni a Akeldama, ki li paak tee “Soŋkpaab.”)

²⁰ “Tɔn, li sob yaŋ gbouŋ nba be Yennu gbouŋ nook ni na a:

‘Ŋaant ki u ŋaak n set langbouŋ ki soo daa koo leŋi.’

Ki bia jen sob a:

‘Li ŋan ki soo n gaar u toonn yiar na.’

²¹⁻²² “Li paak ti loon ki tin gann niyenoe ki pukino ti po, ki wun teen Yiisa kuunfiiru siara daano. Li ŋan ki wuu tee timm nba daan tuu yoo lin nan ti Yomdaano Yiisa maŋ ni yeno, yoo nba ki Joonn din wuur niib Yennu nyunwuru mokmok ki tan baar yoo nba ki Yiisa nyii ti boor, ki Yennu donno Yendouŋ ni na.”

²³ Ŋanne ki bi nyinn jab banlee: Joosef wunba ki bi din yiu Basabas na (bi din bia yi ŋooe Justus na), nan Matias, ²⁴ ki ji miar Yennu a, “Ti Yomdaano, fine mi soo kur par ni, li paak, wantit jab banlee na ni, wunba ki a gann, ²⁵ ki wun teen toonii ki gaar a toonn yiar nba ki Judas nyik ŋaan saan saa be siaminba ŋan nana na.” ²⁶ Baa miar Yennu ki gbenn yoo nba, ki bi to naatoot, a bin gann bi banlee maŋ ni yenoo, ki Matias dii, ki bi jiiu ki pukino toomiinba piik nan yenokoo na ni.

2

Yennu Seyeen baaru labaar

¹ Ton, ki jaamm nba ki bi yir Pentekost na daar baar; daar maŋe ki Yiisaweira kura lakin leeb boyennkoo ni. ² Li taakpaak ni ki fuur nyii sanpaapo ki fu nan wonpaaruko da na, ki sik gbee diiuk nba ki bi kar na ni. ³ Ki bi la ki siar naan nan mupeeun na, ki yat too soo kur paak, ⁴ ki Yennu Seyeen gbee soo kur ni, ki bi piin piak maboorganii nan Yennu Seyeen nba wannib biaminba na.

⁵ Ki Juu teeb nba tee yentinna na mun din be Jerusalem li yoo, binba nyii tingbouun na tiii kur po ki baar leŋ. ⁶ Baa gbat fuut maŋ yoo nba, ki nibur tikir leŋ, ki li teemm yaarlituk, kimaan Yiisaweira maŋ piak soo kur maan ni ki u gbia. ⁷ Ki li teemm bakitnaun ki yaar litib, ki bi boi bi leeb a, “Niib nba piak na kur ki tee Galilii teeb kaa-a? ⁸ Ki li teen nlee ki ti kura tan jia gbia ki bi piak ti moŋ moŋ maan nna? ⁹ Ti siab nyii Patia nan Media nan Elam

nan Mesopotamia nan Judea nan Kapadosia nan Pontus nan Asia, ¹⁰ nan Frijia nan Pamflia nan Ijpt, nan Libia yaka po siaminba kpia nan Sairene na; ki ti yemm mun bia nyii Rom; ¹¹ ki ti siab tee Juu teeb, ki siab mun bia tee boorganu nba din lebit bi jiantu ki waa Juu teeb Yennu na; ki ti yemm mun bia nyii Kret nan Arabia, ŋaan ki ti kura lek gbia ki bi piak ti mɔŋ mɔŋ maan ni, ki dont Yennu sann nan u bakitnauŋ toona nba ki u tun na.” ¹² Ki li bakitib ki ŋmat bi yan, ki bi boi bi leeb a, “Linba na paak tee bee?” ¹³ Ki siab mun bia laa ki sarikit Yiisaweira maŋ a, “Bi nyuu daame ki yib.”

Ki jiin Piita mɔontii po

¹⁴ Ŋanne ki Piita nan u leeb piik nan yenokɔɔ na fir set nibur na tɔɔnn; ki Piita pak sanpaapowa a:

“Yimm Juu teeb, nan yimm nba kur be Jerusalem na, gbiintir man maa yaa n paki linba na, kimaan n mɔk siare ki loon ki i bann. ¹⁵ Yaa dukii nan ti yibe na, ŋaan ti ki nyuu siari, kimaan li daa tee sanyayondanne. ¹⁶ Li tee linba ki Yennu sokinii Joel din yet a li tan saa teene a:

¹⁷ ‘Yennu yet a: Durinya joontu yoo

n tan saa tun linba nae:

n tan saa sikin n Seek sɔɔ kur paak,

ki i bonjai nan i bonpoi tan sii sɔkint n maan,

ki i naasimm mun tan sii laat yirintu,

ki i jakpera tan sii damii damiit.

¹⁸ Ki li yoo maŋ n tan saa sikin n Seek n daaba paak,

li jab nan poob kur,
 ki bi mun bia tan sii sokint n maan.
 19 N tan saa tun toonjaana sanpaapo,
 nan bakitnaun nyina tingbouŋ na ni;
 ki son nan muu nan munyuuk tan sii be.

20 Yonnu tan saa kpint ki bonn,
 ki ŋmaarik mun saa kpint ki monn nan son
 na;

li tan saa teen nnaewa ki min Yennu dajaann
 nba tee biiru daar na n fit baar.

21 Ki soo kur nba tan boin sommir po saa la
 tinnu.' "

22 Ŋanne ki Piita bia ŋamm yet a, "Yimm
 Israel* teeb, gbiintir man linba ki n yaa n beti
 ki jiin Yiisa nba tee Nasaref nirɔ na po; i moŋ
 mi nan Yennu-e te ki u tuu tuun bakitnaun
 toona nan nyina i boor ni, ki li set want nan
 Yennu-e tumɔ. 23 Ŋaan Yennu mi linba yaa lin
 tan teen. Li paak ki u doŋ lor ki kubino i nuu
 ni, ki i te ki biitdamm kpaa tabino dapunpunn
 paak ki u kpo, ki li want nan yimme set kpiiu.

24 "Waa daan kpo ki daa be kuun nii ni na,
 ki Yennu fatɔ ki fiino kuun ni, kimaan kuun ki
 mok paŋ ki saa diau. 25 Defid din bunt buntir
 ki jiin Yiisa po ki yaa

'N mi nan Yennu yoo be nanin,
 ki u bia see n poorpo ki guun ki n ki laat daji.

26 Li paak n mok parpeenn ki piak parpeenn
 maan.

Mi-i lekii taŋi kpo, ŋaan n sii mok dindann,

27 kimaan u tan kan nyik n seek ki lin kpakin
 kpeentiŋi.

N tee u popeendaanɔe,

* **2:22** 2.22 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

ki u kan sak ki n gbanant n tan bati;
²⁸ ki u bia te ki n bann manfoor sɔnii,
 ki tan saa baar kii be u tɔɔnn
 kii mɔk parpeenn bonchiann.’ ”

²⁹ Ki Piita bia ɲamm yet a, “N naa waas, n yaa n pak yent i numpoe ki jiin ti yeejasaakɔɔ Defid po. U din kpo, ki bi piuu, ki u kaauk daa be nna na. ³⁰ U din tee Yennu sɔkiniie, ki din mi nan Yennu senn mɔsonn ki turo, ki yet a li-i tee ki u kpo, u tan saa jii u yaaboonyenɔ ki dinno u naan. ³¹ Defid din mi linba ki Yennu yaa wun tan teen. Li paak ki u din pak Yennu Niganntɔɔ Masia kuunfiiru po, ki yet a Yennu Niganntɔɔ tan kan kpakin kpeentiɲ, ki u gbanant bia kan bati.”

³² Ki Piita bia ɲamm yet a, “Yiisa nba nae ki Yennu daan fiinɔ kuun ni, ki ti kura na mun tee u kuunfiiru maɲ siara damm. ³³ Ki Yennu bia donno a wun kar u niidiitu po. Waa kar yoo nba, ki u gaar Seyeenɲ nba ki Yennu din senn mɔsonn ki yaa u tan saa turit na, ki sikin ti ni. Tɔn, Seyeenɲ mane ki i laat ki bia gbia na. ³⁴ Defid nba ɲarin din kpo na, u din ki doo Yendouɲ ni nan u gbananti. Tɔn, u buntir maɲ din ki want u mɔɲ donu po kaa, ɲaan u din want Yiisa poe, ki yet a:

‘Yennu din yet n Yomdaano a,
 Karin n niidiitu po

³⁵ mɔkmɔk nan maa tan saa jii a datai
 ki teemm a taakpakta.’ ”

³⁶ Ki Piita bia yet a, “Li ɲan ki yimm Israel teeb kur n bann nan Yiisa nba ki i daan te ki bi kpaau dapunpunn paak na, ɲɔɔe ki Yennu

wann nan u tee u Niganntoo Masia, ki bia tee ti Yomdaano.”

Biaŋinba ki niib tusaa ŋantaa teen Yiisa yada

³⁷ Niib na nba gbat nna maŋ, ki bi para biir bonchiann. Ki bi boi Piita nan u leeb na a, “Ei! ti naa waas, ti saa teen nlee?” ³⁸ Ki Piita betib a, “See ki i kur nyik toonbiit tumu ki tin wuri Yennu nyunwuru Yiisa Masia sann ni, ki Yennu n nyik i biit ki chabi, ki turi piinii nba tee u Seyeen na; ³⁹ kimaan u poŋ senn moosonn a u saa jii u Seyeen na ki tur yimm nan i waas, nan binba kur be banfoka, yimm nba kur ki u tan saa yiini ki yin sak u mob na.”

⁴⁰ Li poorpoe ki Piita pak moamaan bonchiann ki nyinn siara, ŋaan bia kpaamm a, “Hei! Nyint i moŋ man Yennu tubdatu nba baat motana nibiit paak na ni.” ⁴¹ Ki bi bonchiann sak u maan maŋ, ki teen nan niib tusaa ŋantaa nawa, ki bi wurib Yennu nyunwuru, ki bi pukin bi paak li daar maŋ. ⁴² Ki bi ŋammit tumii ki bant toomiinba maŋ wannu, ki jii bi yoo ki dia leeb nan motaauk, ki lakint di jeet, ki bia tikii mei Yennu.

Ki jiiin Yiisaweira benu po

⁴³ Ki jijeet ji mok soo kur kimaan toomiinba na tun bakitnauŋ toona bonchiann, Yennu paŋ ni. ⁴⁴ Ki Yiisaweira maŋ kura bia lek dia leeb nan motaauk, ki chentir bi bona ki teen leeb, ⁴⁵ ki tuu koi bi faar ki jikit li likirii ki toor leeb, soo kur nba saa gaar biaŋinba, ki lin jaŋo.

⁴⁶ Daar kur bi bia lek tuu taan leebe Yenjiantu ŋasaakak ni ki jiant Yennu, ŋaan ji nyi

ki baa jedikpaguua bi ŋei ni, ki di nan leeb ki mək parpeenn, ki ninfokin kaa nan leebi. ⁴⁷ Ki yoo kur ki bi piak dont Yennu sann, ki soɔ kur par mei bi paak. Ki daar kur ki ti Yomdaano bia ŋammit te ki niib laat tinnu ki pukii bi paak.

3

Biaŋinba ki bi te ki wabik somm

¹ Dasiar yenlekir ki Piita nan Joonn tan saa Yenjiantu ŋasaakak ni Yenmiar-yoo. ² Ŋanne ki bi saa yaa bin koo Yenjiantu ŋasaakak tammob nba ki bi yi Tammogang na, ki la jasoo kar leŋ, ki poŋ tee wabik u maaru niwa; ki daar yeejaŋaakur ki bi tuu jiiu ki baar nano tammob maŋ boor, a wuu mei niib nba baat Yenjiantu ŋasaakak maŋ ni na likirii.

³ Yoo nba ki u tan la Piita nan Joonn ki bi yaa bin koo na, ki u miarib likirii. ⁴ Ki bi jiant ki goriio sirrr; ki Piita tan yeto a, “Ii goriit.” ⁵ Ŋanne ki u ji nur nunii ki goriib, ki mi a u saa gaar siare bi peŋ. ⁶ Ŋaan ki Piita beto a, “N ki mək likirii, ŋaan maa mək linbae ki n yaa man tura. N tura mob Yiisa Masia nba tee Nasaref niro na sann ni, fiit kii somm,” ⁷ ŋaan soor u niidiitu ki fiino. Li taakpaak ni ki joo na taa kakit, ⁸ ki u tab fir set, ki ji piin somm ki lin, ki tan weib koo Yenjiantu ŋasaakak maŋ ni, ki yuuk mobit nan parpeenn, ki piak dont Yennu. ⁹ Ki niib kur lau ki u somm ki piak dont Yennu. ¹⁰ Baa ji bann nan ŋooe tee miato nba tuu kaar ki mei niib likirii Yenjiantu ŋasaakak tammogang ni na, ki li ji yaar litib nan waa somm na.

Biaŋinba ki Piita mɔ̄ontir Yiisa barganii

¹¹ Ki wabik maŋ puur wɔb Piita nan Joɔnn; ki li teen niib na kura bakitnauŋ bonchiann, ki bi chiar lakin bi boor. Baa lakin sian na yi Solomonn barintire.

¹² Piita nba la niib na yoo nba, ki u yet a, “Yimm Israel* teeb, bee ki li yaar liti niro na po? Bee ki i barii timm nna? Taa te ki wabik na fir somm na, i dukii a li tee ti mɔŋ paŋ koo ti mɔŋ yentinu paake-e? ¹³ Yennu nba din tee Abraham nan Aisak nan Jakɔb nan ti yeejaleeb Yennu na, ŋɔɔe tee daano nba donn u Toontunno Yiisa ki turo u mɔŋ yabint. Yiisa maŋe ki i jiiu ki teeno ti yudamm nuu ni na, ki Pailat daan bikin a wun ŋaau, ki i bia yeɛto Pailat boor na. ¹⁴ ŋɔɔe lek tee Yennu niro, ki jenna tee Popeendaano, ŋaan ki i yeɛto, ki miar Pailat a wun nyinn nikpiiruk ki turi. ¹⁵ Li paak, yimme te ki bi kp̄ii Manfoturtɔo maŋ; ŋaan ki Yennu fino kuun ni, ki timme tee linba na siara damm.

¹⁶ “Yiisa maŋ sann paŋ nba ki ti yi nae te ki joɔ na somm. Wabik na tee wunba ki i poŋ tuu miu ki bia laatɔe, ŋaan ki u tan somm, kimaan waa teen Yiisa sann yada na paak. Waa teen Yiisa yada na paake te ki u somm ki see i numm ni na.

¹⁷ “Tɔn, n naa waas, n mi nan yimm nan i yudamm nba daan te ki bi kp̄ii Yiisa na, i daan ki bann yaa tun linba maŋ paaki. ¹⁸ ŋaan Yennu din pak u maan ki tur u sokiniinba, ki bi mun bia pak tur niib, ki bi yet a see ki u

---

* **3:12** 3.12 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

Niganntɔ Masia n dii biak. Tɔn, Yennu set tan te ki li teen mɔnii, nan yaa tun biaŋinba na.

¹⁹ “Li paak, ii nyik biit tumu man, kii waa Yennu sɔnu, ki wun nyik chab i toonbiit, ²⁰ ki turi foon, ki bia tan tun Yiisa Masia i boor, wunba ki u poŋ gannɔ ki turi na; ²¹ ŋaan Yiisa maŋ lek sii be Yendɔuŋ nie, ki Yennu n tan ŋamm bona kura, nan waa din te ki u popeenn sɔkiniinba nba din be yaayoo ni na yet biaŋinba, ki bi mun pak turit na.

²² “Ŋann maŋe ki Moses mun din yet a ‘I Yomdaanɔ Yennu saa turi sɔkiniisɔɔ, ki u sii tee i mɔŋ nirɔ, nan waa nyinnin biaŋinba ki teenin u sokinii i boor ni na. Gbiintirɔ man ki tun linba kur ki u saa pak turi; ²³ ki daanɔ nba ki gbiint sokinii maŋ maami, Yennu saa nyinn li yɔɔ u niib ni ki biirɔ.’

²⁴ “Yennu sokinii Samuel nan sokiniiinba nba wei u poor, ki din piak Yennu maan, bi kura din want linba tan saa teen Yennu Niganntɔ Masia ti yoo nae. ²⁵ Yennu mɔsona nba ki u din senn ki tur u sokiniiinba maŋ, li mɔsona tee i yare; ki lor nba ki u din lor nan ti yeejamm na, li lor mun bia tee i yare, kimaan u din yet Abraham a ‘A yaaboonyenɔ nie ki tingbouŋ na teeb kura tan saa la n piisin.’ ²⁶ Li paak ki Yennu gann u Toontunno Masia maŋ ki tumɔ i boor sinsinn, a wun te ki i kur n nyik i biit tumu ki la piisin maŋ.”

4

Baa bu Piita nan Joɔnn buut biaŋinba

¹ Yoo nba ki Piita nan Joonn daa see ki piak teen niib maᅇ na, ki Yenjiantu ᅇasaakak kunkonkonna yudaano nan Sajusiinba nan mannteeb kpir baar Piita-nba boor, ² kimaan bi wutoa doo Piita nan Joonn nba want niib a Yiisa daan fiir kuun ni na paak, ki li want nan kpeemm tan saa fiir kuun ni ki jen bi manfoor ni biak.

³ Li paak ki bi soorib, ki koomm dansarik a lin yenta, kimaan yoo poᅇ gara. ⁴ Ņaan niib bonchiann nba gbat Piita maan maᅇ na teen Yiisa yada, ki pukin Yiisaweira po. Ki jab na kur kann tee nan tusaa ᅇanᅇmu na.

⁵ Laa tan yent sanyioᅇk, ki Juu teeb yudamm nan saakab nan sennu wantteeb lakin bi tituk kaanu ni Jerusalem; ⁶ ki bi lakin nan mannteeb yudaano Annas, nan Kayafas, nan Joonn nan Aleksander nan mannteeb yudaano maᅇ ᅇaatesiab, ⁷ ki te ki Piita nan Joonn fiir set bi sinsuuk ni, ki bi boib a, “Panboor bee ki i moᅇki? Ki ᅇmee sann nie ki i fiin wabik nba na?”

⁸ Ņanne ki Yennu Seyeᅇᅇ fiir Piita ni, ki u yetib a, “Yimm chanbaanba nan saakab, gbiintir man, ⁹ li-i tee ki i boit dinna na ki jiin toonᅇann nba ki ti tun ki tur wabik na, nan waa somm na paakie, ¹⁰ ᅇann li ᅇan ki i kura n bann, ki Israel teeb* kur n mun bann nan Nasaref niro Yiisa Masia sann nie ki joᅇ maᅇ somm ki see i numm ni na. Li Yiisa-e ki i daan te ki bi kpaau dapunpunn paak, ᅇaan ki Yennu fiino kuun ni na. ¹¹ Ņooᅇ tee daano nba

---

* **4:10** 4.10 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

ki Yennu gbouŋ piak u po na, a ‘Tann nba ki yimm tanmaara yêtir na, ŋanne tan tee lotik ni tanŋann.’ ¹² Ki sɔɔ sann ji kaa tingbouŋ na ni ki Yennu tur niib a bin la tinnu, see Yiisa kuukɔɔ.”

¹³ Tɔɔndamm tituk maŋ nba din la Piita nan Jɔɔnn parcheenn nba ki bi mɔk na, ki bia bann nan bi tee damm nba ki mi gbouŋ bonŋann na, li din yaar litibe, ki bi ji bann nan bi tuu tee Yiisa weinanleebe. ¹⁴ Baa la jɔɔ nba ki bi won te ki u somm na see Piita nan Jɔɔnn boor na, ki bi ji ki mɔk mɔb nba saa pak biiribi.

¹⁵ ŋanne ki bi daa ŋaan ki bi nyii bi lakinu diiuk maŋ ni, ŋaan ki bi biar faa leeb sawara, ¹⁶ ki boi bi leeb a, “Ti saa teen jab na nlee na? kimaan sɔɔ kur nba be Jerusalem na poŋ mi yaarlituk toonn nba ki bi tun na. Li paak ti ji kan fit nɔi; ¹⁷ ŋaan ŋaant man ki tin kpaamm, ki bi ji daa mi yi Yiisa sann ki teen niibi, ki Yiisa maan maŋ ji daa bia yat ki saa niib boor.”

¹⁸ ŋanne ki bi yiimm, ki bi jen kɔɔ diiuk na ni; ki bi betib a, “Ii mi man ki i jii Yiisa sann ki pak wann sɔɔ.” ¹⁹ Ki Piita nan Jɔɔnn jiin a, “Ki i yaa mɔŋ mɔŋ po ŋarin, i dukin nan lanne took Yennu boori? Ti ji sak i mɔb ŋaan nyik Yennu mɔb koo nlee? ²⁰ kimaan timm kan fit nyik pinpauk, linba po ki ti la ki bia gbati.” ²¹ Tɔɔndamm tituk maŋ lek kpaamm nan ninmɔŋjar, ŋaan ŋaab a bii saa, kimaan bi ki la sɔnu nba ki bi saa dat bi tuba, kimaan niib na din piak ki dont Yennu sanne, baa din fiin wabik na paak. ²² Jɔɔ nba ki bi te ki u somm na bina din gar piinnawa.

Biaŋinba ki bi miar Yennu parcheenn po

²³ Baa ŋaa Piita nan Joonn yoo nba, ki bi ŋmat kun bi leeb boor, ki saa yetib linba ki mannteeb yudamm nan saakab maŋ pakib.

²⁴ Baa mun gbat nna maŋ ki bi kur taan leeb nan dudukyent ki miar Yennu a, “Ti Yabint Yennu, fine nan sanpaak nan tij, nan mokgbeŋa nan linba kur be li ni, ²⁵ ki a Seyeen maŋ nie ki a din wann ti yeeja Defid, wunba tee a toontunnɔ, ki u bunt buntir ki yet a:

‘Binba ki tee Israel teeb na pir nan wutoa, ki Israel teeb lorin lor yana,

²⁶ ki tingbouŋ na kpanbara nan yudamm taan leeb

a bin kɔn nan Yennu nan u niganntɔɔ Masia na.’

²⁷ “Li tee barmɔniie nan Herod, nan Ponsius Pailat, nan binba ki tee Israel teeb† na, nan Israel teeb set daan lakin doo na ni, ki lor lora a bin kpi a popeenn toontunnɔ Yiisa, wunba ki a gann ki sennɔ na. ²⁸ Ŋanne ki bi lakin, a bin tun linba kur ki a poŋ din dukin a yanboot nan a paŋ ni, ki yaa li tan saa teen na. ²⁹ Ton, motana, Yennu, gbiintir niib na nba fo kɔnfoot nan ninmɔnn ti paak na, ki ŋaan timm nba tee a daaba na-ii piak a maan nan parcheenn bonchiann, ³⁰ ki tant a nuu ki te baatib n la laafia, ki ŋaan ki tii tuun bakitnaunŋ toona, a popeenn toontunnɔ Yiisa sann paŋ ni.”

³¹ Baa gbenn Yenmiaru na yoo nba, ki siaminba ki bi tikir na ji jek, ki bi kura gbee

---

† **4:27** 4.27 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

nan Yennu Seyeen, ki piin piak Yennu maan nan parcheenn.

Baa chentir bi bona ki teen leeb bianinba

³² Li yoo na ki Yiisaweira maŋ kura taan leeb nan dudukyent ki chentir bi bona ki teen bi leeb. Bi soɔ din ki yaa u yen siari. ³³ Li yoo na jik ki toomiinba maŋ nyint ti Yomdaano Yiisa kuunfiiru siara, ki siara maŋ mək paŋ bonchiann, ki Yennu piisin bonchiann be bi kur ni. ³⁴ Ki soɔ din kaa bi ni ki pət siari, kimaan binba din mək bi mən mən kpaant nan bi ŋei din tuu kɔie, ki gaar li likirii ki baar nann, ³⁵ ki tan tur toomiinba na, ki bi chentir ki teen bi leeb nan baa loon bianinba. ³⁶ Jasoo din be leŋ ki u sann tee Joosef, ki u tee Liifai booru ni nirɔ, wunba ki bi marɔ Saiprus, ki toomiinba na yiu Banabas (ki li paak tee Sommtɔɔ), ³⁷ ki u tan koi u kpaab, ki gaar li likirii ki baar nann, ki tur toomiinba na.

5

Ki jiin Ananias nan u ŋaapoo Safaira po

¹ Jasoo mun din be ki u sann tee Ananias, ki u ŋaapoo sann mun tee Safaira, ki u tan koi u kpaab ki gaar li likirii, ² ki paat likirii maŋ ki bɔr, ki u ŋaapoo mi li po, ŋaan jii linba tenn na, ki baar nann ki tan tur toomiinba maŋ. ³ Ki Piita boio a, “Ananias, bee ki a ŋaan Sintanii koo yent a pari, ki a faar faak ki loon ki a kpann Yennu Seyeen, ki paat likirii nba ki a koi a kpaab na paaki? ⁴ Faa daan daa ki koi a kpaab maŋ na, li daan ki tee a yar kaa-a? Ki faa bia

koir na, likirii maŋ bia ki be a yent ni kaa-a? Bee teen ki a lor a par ni ki tun linba na? A ki faar faak maŋ ki tur nirɔ kaa, ŋaan a faar ki tur Yennu-e.”

⁵ Ananias nba gbat nna maŋ yoo nba, ki u kpo ki baa li yoo na. Ki jaŋmaanchioŋ kɔɔ binba kur gbat u kuun maŋ po. ⁶ Ki naasimm jiiu ki pɔbin chinchenn ni, ki nyii ki saan piiu.

⁷ Ŋanne ki li yann waamina, ki u ŋaapoo baar kɔɔ, ŋaan daa ki mi linba teeni. ⁸ Ki Piita bia boio a, “Betirin, li set tee barmɔniie nan fin nan a sɔɔ kpaab likirii nba ki i gaar na kurii na-a?” Ki u jiin a, “Nn, li kure na.” ⁹ Ki Piita boio a, “Bee ki fin nan a sɔɔ taan mɔb, ki lor a yin bikin ti Yomdaano Seyeeŋi? Naasimm nba jii a sɔɔ ki saan piiu na, ŋamme kɔɔ tammɔb ni na, ki bi mun bia saa jiia nnae ki saan pii.” ¹⁰ Li taakpaak ni, ki u kpo ki baa, ki naasimm na kɔɔ ki la ki u kpowa, ki bi bia jiiu ki nyii ki saan piiu ki kpian u sɔɔ. ¹¹ Li yoo na ki jaŋmaanchioŋ soor Yiisaweira kur nan binba kur gbat maan maŋ na.

¹² Tɔn, ki toomiinba na tuun nyina nan jaarlituk toona bonchiann niib na ni. Ki Yiisaweira kura tuu taan leeb Yennu ŋasaakak bɔkir nba ki bi yir Solomonn barintir na ni. ¹³ Binba ki tee Yiisaweira na din ki mɔk par nba saa lakin nammi, ŋaan niib din piak dont Yiisaweira maŋ bonchiann, ¹⁴ ki jab nan poob bonchiann teen yada ki pukin Yiisaweira na po.

¹⁵ Ŋanne niib din nyi nan baatib, ki doontib gadoi nan dindɔonii paak sɔnjokpinii a Piita-i taŋi gaar yoo nba, u yunyur n lek baa bi paak, ki bin la laafia. ¹⁶ Ki niib nba din be

Jerusalem digbanbis ni mun jikit baatib, nan binba ki narinbiit daamiib na, ki baat namm, ki bi kura laat laafia.

Ki jiin toomiinba na biak dinu po

¹⁷ Li paak ki mannteeb yudaano nan u weinanleeb kur nba tee Sajusiinba na fiin punponn bonchiann nan toomiinba na, ¹⁸ ki te ki bi saan soor toomiinba maŋ ki koomm dansarik.

¹⁹ Li nyiok maje ki Yennu malaka sik loot dansarik na tammɔi, ki nyinn toomiinba maŋ, ŋaan betib a ²⁰ “Ii saa man Yennu ŋasaakak ni, ki saa set, ki moont tur niib manfopaann na po.” ²¹ Baa gbat u maan maŋ, ki bi saan ki saa koo Yennu ŋasaakak maŋ ni, sanyapob ni, ki ji piin ki want niib manfopaann na maan.

Ki mannteeb yudaano nan u weinanleeb na yiin Israel teeb* yudamm kura, ki lakimm tituk kaanu, ki bi tan tun a bin nyinn toomiinba maŋ ki baar namm. ²² Ki bi saan dansarik maŋ ni ki saa got, ki ki labi, ki ŋmat tɔondamm tituk maŋ ni ki saa betib a ²³ “Taa baar dansarik na boor yoo nba, ti la ki tammɔi kpare kenkema, ki dansarguura na be tammɔi boor ki guu, ki ti loot tammɔi na, ŋaan ki ki la soo dansarik diuk maŋ ni.”

²⁴ Yenjiantu ŋasaakak yudaano nan mannteeb yudamm nba gbat nna maŋ, ki li teemm yaarlituk toomiinba na po, ki bi ji biris linba saa teen. ²⁵ Ki taan soo jasoo nna koo, ki yetib a, “Gotir man, jab nba ki i won koomm dansarik na see Yenjiantu ŋasaakak ni ki want

---

* **5:21** 5.21 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

niib Yennu maan.” ²⁶ Li yoo na ki yudaano na jii u jab, ki bi saan ki saa nyinn toomiinba maṅ ki jen namm, ḡaan bi ki nyinnib nan paṅ kaa, kimaan bi tiin jaṅmaanii a niib na tan saa mann jaatib tana.

²⁷ Baa baar namm yoo nba, ki bi te ki bi saan set tɔondamm tituk na sinsuuk ni. Ki mannteeb yudaano na yetib a ²⁸ “Ti daan turi mɔb nan ninbinmɔnii, ki yaa i daa want niib Yiisa sann ni, ḡaan gotir yaa tan tun linba na, yaa jii i wannu maṅ ki yat Jerusalem kur po, ḡaan ji loon yin nyiirit Yiisa kuun paak.” ²⁹ Ki Piita nan toomiinba leeb na jiin a, “See ki ti lek sak Yennu mɔb ki gar nisaarik mɔb. ³⁰ Yiisa maṅe ki i daan poṅ kpaa tabino dapunpunn paak ki u kpo na, ḡaan Yennu nba tee ti yeejamm Yennu na, ḡooe fiin Yiisa kuun ni, ³¹ ki jii donno ki kaano u niidiitu po, ki teeno Yudaano nan Tinntoo, a Israel teeb n nyik biit tumu, ki wun nyik bi biit ki chabib. ³² Timm nan Yennu Seyeṅe tee Yiisa kuunfiiru maṅ siara damm; ki Yennu jii u Seek maṅ ki tur wunba saak u mɔb.”

³³ Tɔondamm tituk maṅ nba gbat nna yoo nba, ki bi wutoa fiir, ki bi ji yaa bin kpi toomiinba maṅ. ³⁴ ḡaan Farisiisoo nna din be tituk na ni, ki u sann tee Gamaliel, ki u tee sennu wantoo, ki niib kur teeno baakir, ki u fiir set, ki yet a bin daa nyinn toomiinba na nanyer po; ³⁵ ḡaan bet tɔondamm tituk damm maṅ a, “Hei, Israel teeb, ii mi man yaa yaa yin teen niib na linba na. ³⁶ Sianyoo dinn, ki Tiudas want u moṅ nan u tee nijaansooe, ki niib nan kobii ḡanna na tee u poorpojoomu,

ɲaan baa din tan kp̄iiu, u j̄oomu na kur din yate, ki u jagberin na gbenn. ³⁷ Ki ɲann gar, ki Judas, wunba din tee Galilii nirɔ na mun nyii set nikant yoo, ki want u mɔɲ, ki tunn niib bonchiann yan ki bi waau; ki niib bia mun din tan kp̄iiu, ki u j̄oomu na kur yat. ³⁸ Mɔtana, kpan ɲaant Yiisaweira maɲ, ki daa teeb siari; ki li-i tee bi lora nan bi toona na tee nisaarik yarie, li tan saa gbenna. ³⁹ ɲaan li-i tee Yennu yarie, i kan fit nyannibi. I saa la ki i kpet kon nan Yennu-e gbaa.”

ɲanne ki tɔondamm tituk maɲ ji sak Gamaliel mɔb na, ⁴⁰ ki yiin toomiinba maɲ ki kɔomm, ki te ki bi boob kpaasir ɲaan ɲaab, ki turib mɔb a, “Ii mi man ki i jiki mɔontir Yiisa sann maɲ.”

⁴¹ ɲanne ki toomiinba maɲ nyii tɔondamm tituk na ni nan parpeenn, kimaan Yennu nba la ki bi jaɲ nan fedinu Yiisa sann paak na. ⁴² Ki daar kur ki bi saa Yenjiantu ɲasaakak ni, ki bia lin niib ɲei ni, ki want niib a Yiisa tee Yennu Niganntɔɔ Masia-e, ki bia mɔontir u barɲanii na, ki ki nyikiti.

6

Biaɲinba ki bi gann sommteeb banlore

¹ Li poorpoe ki Yiisaweira ɲammit pukii, ki bunburimii tan baar Juu teeb nba piak Griik maan, nan Juu teeb nba piak bi mɔɲ maan na sinsuuk ni; kimaan binba piak Griik maan na din yet a bi-i toor jeet daar kur, bi pakɔi ki laat bi tora nan leeb na. ² ɲanne ki toomiinba piik nan banlee na yiin Yiisaweira maɲ kura, ki

tan yetib a, “Ti naa waas, li ki ŋan ki tin nyik Yennu maan moontii ŋaan biar jeet toru ni. ³ Li paak, gotir ki gann jab banlore i sinsuuk ni, binba ki i mi nan bi binbeŋ ŋan, ki bi bia mantik gbee nan Yennu Seyeen nan yanfantir, ki tin teemm toona na yudamm; ⁴ ŋaan timm n jii ti moŋ yoo ki teen Yenmiaru ni, nan Yennu maan wannu ni, ki daa naki.” ⁵ Niib na kur ji din mok parpeenne toomiinba maan maŋ paak. Ŋanne ki bi gann Stiifenn, wunba mantik gbee nan Yennu Seyeen nan yada na, nan Filip, nan Prokorus, nan Nikanor, nan Timonn, nan Pamenas, nan Nikolaus, wunba nyii Antiok, ki ki tee Juu niro, ŋaan din kpint u jiantu ki waa Juu teeb jiantu na. ⁶ Niib na nba gannib yoo nba, ki bi te ki bi saan set toomiinba na toonn, ki toomiinba maŋ yii bi nii bi paak ŋaan miar Yennu ki turib.

⁷ Li poorpoe ki Yennu maan ŋammit yat koo niib ni, ki Yiisaweira mun bia yabitor ki pukii bonchiann Jerusalem, ki Yennu mannteeb bonchiann sak Yiisa barŋanii na ki teeno yada.

Stiifenn sooru labaar

⁸ Stiifenn din la Yennu sommir nan yiikoo bonchiann, ki din tuun bakitnaun toonjaana, niib na sinsuuk ni. ⁹ Ŋaan nisiab din ki sako. Binba din noi nan Stiifenn maŋ tee Juu teeb nba din tee daaba, ki bi ŋaab bi daabisin ni, ki bi nyii Sairene nan Aleksandria nan Silisia nan Asia nae. Bi mun din mok bi moŋ Yenjiantu diiuko. ¹⁰ Ki Yennu Seyeen tur Stiifenn yanfantir bonchiann, ki bi ki fit

nyanno, u maan maŋ ni. ¹¹ Baa din ki fit nyanno na, ki bi koo nisiab a bin yet a, “Ti gbat ki u piak bonbilankant ki biir Moses nan Yennu.” ¹² Baa yet nna maŋ yoo nba, ki niib na nan saakab nan sennu wantteeb na wutoa doo, ki bi fiir ki sooro, ki saan nano bi toondamm tituk boor; ¹³ ki bi tan baar nan nisiab nna biak a bin faar faak, ki yet a, “Yoo kur joo na yoo piak ki biir Yenjiantu ŋasaakak, nan Moses sennu nae, ¹⁴ kimaan ti gbat ki u yeen a Yiisa nba tee Nasaref niro na saa bet Yenjiantu ŋasaakak na, ki bia lebit Moses kaar nba ki u din senn na.” ¹⁵ Binba kur din lakin kar tituk maŋ ni din kpaa bi ninbina ki gorii Stiifenn, ki tan la ki u numpo lebit ki ji naan malaka numpo.

7

Stiifenn pinpauk

¹ Ōjanne ki mannteeb yudaano boi Stiifenn a, “Li set tee moniie-e?” ² Ki Stiifenn yaa:

“Chanbaanba nan n naa waas, gbiintir man. Yoo nba ki ti yeeja Abraham din be Mesopotamia yent, Kaldii tiŋ ni na, li yoo ki u din daa ki saan Harann, ki paŋ daano Yennu dokit u paak, ³ ki yeto a ‘Nyikin a tiŋ nan a niib, ŋaan saan siaminba ki n saa wanna.’ ⁴ Li yooe ki u fiir ki nyik Kaldii tiŋ maŋ, ŋaan saan ki saa kar Harann doo ni. U baa kuun poorpoe ki Yennu bia te ki u fiir, ki baar tiŋ nba ki ti be na ni. ⁵ Ōjaan Yennu daa din ki turo tiŋ na nan bonmintika a wun yenti, ŋaan senn moosonn a u tan saa turo tiŋ na, ki ŋoo nan u

yaaboona-ii yen. Yennu nba din senn mɔsonn na yoo nba na, ki soɔ Abraham daa ki mɔk biki. ⁶Yennu din yetɔ a 'A yaaboona tan sii be tingan niewa, ki tee daaba leŋ, ki tan saa la mukisuk bonchiann, ki saa tuu bina kobii ŋanna. ⁷Ŋaan tiŋ maŋ niib nba ki bi sii tuun ki teemm na, n tan saa dat bi tuba. Li poorpo, a yaaboona maŋ saa nyi tiŋ maŋ ni, ki baar tiŋ na ni, ki jiantin.'

⁸ "Yennu din senn mɔsonn ki tur Abraham, ki bia wannɔ mɔsonn maŋ nyinn, a ŋɔɔ nan u yaaboona-ii porii puna. Ki Abraham din tan mar Aisak, ki li daa ŋanniin daar ki u potɔ; ki Aisak mun din tan pot u bik Jakob; ki Jakob mun din tan pot u waas piik nan banlee, binba tee ti yeejajaana na. ⁹ Ki Jakob waas maŋ din tan mɔk punponn nan bi waarɔ Joosef, ki din soorɔ ki kɔiɔ, ki siab daau ki saan nanɔ Ijpt tiŋ ni, ŋaan Yennu din be nanɔ, ¹⁰ ki nyinnɔ biak kura ni, ki bia turɔ yan, ki te Ijpt kpanbar Faaro nianɔ ki jiiu teenɔ yudaanɔ Ijpt tiŋ ni, ki bia te ki u tee yudaanɔ u ŋaak ni.

¹¹ "Li poorpo ki kon tan baa Ijpt tiŋ ni nan Keenann tiŋ ni kura, ki kon soor niib bonbiir, ki ti yeejamm kɔŋ jeet. ¹² Jakob nba din gbat a jeet be Ijpt yoo nba, ki u tun u waas leŋ. Ŋanne din tee bi sinsinn saanu.

¹³ "Ki bi saanu taar munlee nie, ki Joosef ji din te ki u naa waas maŋ bannɔ. Ŋanne ki Faaro ji bann Joosef baa ŋaateeb. ¹⁴ Ki Joosef ji tumm a bin ŋmat kun u baa Jakob boor, ki saa jii ŋɔɔ nan u ŋaateeb kur ki jen namm Ijpt na; ki bi din tee niib piinlore nan banŋmu.

15 “Ŋanne ki Jakɔb nan u ŋaateeb maŋ fiir saan Ijpt ki saa kar; li poorpo ki ŋɔɔ nan u waas din tan kpo gbenn leŋ. 16 Ki bi jii bi gbanant* ki kun nann Sekem nba be Keenann tiŋ ni na, ki saa pii kaauk nba ki Abraham din daa Hamor ŋaateeb boor na ni.

17 “Yoo nba din tan per nan Yennu n gbeen u mɔsonn nba ki u senn Abraham na. Li yoo maŋ, ti niib Israel teeb† nba be Ijpt na ji din yab bonchiann. 18 Li poorpoe ki sɔɔ dii Ijpt naan, ŋaan ŋɔɔ din ki mi Joosef po. 19 Ki kpanbar maŋ din dia ti niib diabiuk, ki ton namm bonchiann, ki bia tuu miab a bin nyinn bi sanpantii ŋei ni ki lub ki bin kpo.

20 “Ŋanne ki bi din tan mar Moses, ki u fan bonchiann, ki be u baa ŋaak ŋmaarii ŋantaa. 21 Baa din tan nyinnɔ ŋaak ni yoo nba, ki kpanbar na bipoo lau, ki gaarɔ ki wubiik; ki u ji tee u mɔŋ bik. 22 Ki bi din wann ŋɔɔ Moses yan kur nba ki Ijpt teeb mɔk, ki u tan tee wunba mi pinpauk bonchiann, ki bia tuun paŋ toona.

23 “Moses nba din tan teen binpiinna yoo nba, dasiar ki u tan dukin a wun gɔn u mɔŋ booru Israel teeb. 24 Waa lin gɔntib na, ki u tan la ki Ijpt niro boo Israel niro; ki u baar a wun fatɔ, ki kpɛi Ijpt niro na. 25 (U din mi a u naa waas na saa bann nan Yennu tan saa te ki ŋɔɔe n nyinnib daabisin ni, ŋaan bi din ki bann nna.) 26 Ki li yent sanyiok, ki u bia la Israel niib banlee kɔn; ki u loon wun taamm ki bin maŋ nan leeb, ki yetib a ‘Gotir man, i tee naa

---

* **7:16** 7.16 Li din tee Jakɔb nan Joosef gbanante. † **7:17** 7.17 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

waase, ki bee teen ki i boo leebi?’ ²⁷ Ki wunba mək kaat na pii Moses, ɲaan beto a, ‘Soo ki teena ti yudaano koo ti barbuuro. ²⁸ A yaan loon ki a kpin nan faa won kpil Ijpt niro nae-e?’ ²⁹ Moses nba gbat nna yoo nba, ki u chiar nyii Ijpt tiɲ ni, ki saan Midiann tiɲ ni ki be leɲ, ki tan koon poo ki mar bonjai banlee.

³⁰ “Bina piinna poorpoe, ki u saan muuk ni dasiar, ki saa baar Sainai joor boor ki la mupeenu, ki li di tibik paak ki lenii, ki malaka dokit muu maɲ ni.

³¹ “Moses nba din la nna maɲ ki li teeno yaarlituk. Ki u chat nakin a wun ɲamm got, ki ji gbat Yennu kunkor ki u beero a, ³² ‘Mine tee Abraham Yennu, ki bia tee Aisak Yennu nan Jakob Yennu na. Mine tee a yeejamm maɲ Yennu.’ Moses nba gbat nna yoo nba, ki jaɲmaanii koo, ki u ji see ki jekir ki ki mək par nan wun goti. ³³ Ki Yennu beto a ‘Pitir a taasaat, kimaan siaminba ki a see na tee kasii boore. ³⁴ Ton, n la Ijpt teeb nba dint n moɲ niib Israel teeb biak Ijpt tiɲ ni bianɲinba, ki n bia gbat bi fabinii. ɲanne ki n sik maa n fatib. Li paak, n saa tuma Ijpt.’ ”

³⁵ ɲanne ki Stiifenn bia lek piak ki saa a, “Moses nba nae ki Israel teeb din yeɲo na, ki beto a, ‘Soo ki teena ti yudaano koo ti barbuuro,’ ɲaan ɲooe ki Yennu ganno a wuu tee bi yudaano nan bi fat-too; ki ɲoo Yennu te ki malaka pak nanao tibik paak, muu ni, ki tumo na. ³⁶ ɲoo Moses-e din tee daano nba nyinnib Ijpt tiɲ ni, ki bia tun bakitnaug toona Ijpt tiɲ maɲ ni, nan baa din saa poot Məkmun

na, nan baa bia din be muuk ni binpiinna na.
³⁷ Li Moses-e bia din yet Israel teeb a ‘Yennu tan saa tun sokiniisoo i boor nan waa tumin bianjinba na, ki u sii tee i booru.’

³⁸ “Moses maje bia din be nan ti niib Israel teeb, bi lakinu ni, muuk ni na. U din be leje ki tan doo Sainai jojaann paak, ki saa be nan Yennu malaka, ki malaka maj pak nan Moses, a Moses n sokin ti yeejamm Israel teeb na. Li yooe ki Moses gaar Yennu manfoor maan na ki turit. ³⁹ Ŋaan ti yeejamm din ki loon bin sako. Li paak ki bi yeto, kimaan bi yan tunn Ijpt-a; ⁴⁰ Ŋaan din bet Aaronn a wun maa yenbis, ki bii tee bi ŋmakit-teeb, ki bia yeto a ‘Moses ŋarin, wunba nyi nant Ijpt na, ti ki mi linba teeno.’ ⁴¹ Ŋanne ki bi maa tingbann ki nanno naajabik, ki mann maruŋ li paak, ki teen jaamm a bin mantik donno, linba ki bi maa nan bi moŋ nii na.

⁴² “Li paak ki Yennu ji ki goriibi, ŋaan chabib ki bi ji jiantir ŋmaabira, nan laa sob bianjinba Yennu sokiniinba gbounyeuŋ ni na, a Yennu yet a:

‘Israel teeb, yaa din kpi bonkobit
 ki mann maruŋ muuk ni bina piinna na,
 i din ki mann maruŋ maj ki teen min kaa.

⁴³ I din tuu jikit tingbann Molek lanbouŋo,‡
 ki bia jikit ŋmaabir Refann naauŋ,
 ki li tee tingbann, ki saa namm.
 Bi din tee yenbise ki i maa ki jiantir.
 Li paak, n saa te ki i datai n nyinni i tiŋ ni
 ki saan nani siaminba fok ki gar Babilonn.’ ”

‡ **7:43** 7.43 Bi din dia bonkobit gbante ki faa lanbont.

⁴⁴ Ɔanne ki Stiifenn bia piak a, “Ti yeejamm din faa Yennu lanbouŋ muuk ni, ki li want a Yennu be namm. Yennu-e din wann Moses baa saa faa lanbouŋ maŋ biaŋinba, ki bi faa. Li din tee nan Yennu nba te ki Moses lar biaŋinba nae.

⁴⁵ “Li poorpo ki ti yeejamm ji tan jii lanbouŋ maŋ ki tur bi waas, ki bi gaar ki mun jikit ki saa nann, ki ŋamm nan Joosua tan baar nna, ki fat tiŋ nba ki boorganii daa din yen li yoo na. Yennu-e din ber nyinn niib maŋ ti yeejamm tɔɔnn, ki lanbouŋ na ji din be nna dik dik nan Defid yoo mun. ⁴⁶ Yennu numm din gboot Defid maŋ, ki u tan miar Yennu a wun chabo ki wun maa ŋaak ki tur ŋɔɔ Yennu nba tee u yeeja Jakob Yennu na. ⁴⁷ Ɔaan ŋɔɔ Defid bija Solomonn-e din tan maa ŋaak maŋ.

⁴⁸ “Ti lek mi nan Yabint Yennu ki kaar ŋei nba ki niib maa ni kaa. Li tee nan Yennu sɔkinii nba din yet a:

⁴⁹ ‘Yennu yet a, Sanpaak tee n naangbouŋo, ki tingbouŋ na mun tee n taakpakitir. Ɔaboorbee ki i saa maa turimi?

Binbebolanne ki n sii be?

⁵⁰ Min kaa nan bona na kuri-i?’ ”

⁵¹ Ki Stiifenn lek bia piak ki saa a, “I mantik tee nigbaba hei, ki i dudukit bia fok nan Yennu bonchiann, ki i ki sak yin gbiint Yennu maan. I kpan mun kɔn nan Yennu Seyeeŋ nan i yeejamm nba din tun biaŋinba nae. ⁵² Yennu sɔkinii sɔɔ kaa ki i yeejamm ki mukiso. Bi bia din kpai binba poŋ sɔkint a Yennu Popeendaano Masia tan saa baar nawa. Tɔn, mɔtana yimme tee damm nba nyii u poor ki bia tee u kpiira.

⁵³ Yimme bia tee damm nba din gaar Yennu sennu nba ki i yeejamm din gaar malakanba nuu ni, ñaan bia lek ki sakir na.”

Biañinba ki bi din kpii Stiifenn

⁵⁴ Tóondamm tituk na nba gbiint Stiifenn maan mañ, ki bi donn wutoor bonchiann ki gbab mɔgbaba.

⁵⁵ ñanne ki Yennu Seyeenñ fiir Stiifenn ni, ki u yaat got Yendouñ ni, ki la Yennu mañ yentsaakar, ki Yiisa see ñoo Yennu niidiitu po; ⁵⁶ ki u yet a, “Gotir, n la ki Yendouñ loot ki Nisaarik Bik see leñ, Yennu niidiitu po.”

⁵⁷ ñanne ki tóondamm tituk na yikin sanpaapo, ñaan pii bi tuba; ki bi kura wuur baar ki woro, ⁵⁸ ki dat nyii nana doo mañ kpiñ, ki liat bi liata ki bir naasimo nba ki bi yiu Sool na boor, a wuu guu, ñaan jaat Stiifenn tana. ⁵⁹ Bi din jaatɔe dik dik; ki u tan yiin ti Yomdaano a, “N Yomdaano Yiisa, gaat n seek;” ⁶⁰ ñaan gbaan ki yiin sanpaapowa a, “N Yomdaano, daa jikit bi biit na ki biiribi.” U yet nnae ñaan ji kpo.

8

Biañinba ki Sool mukis Yiisaweira

¹ Ki Sool sak nan baa kpii Stiifenn na, li ñan.

Li daar maje ki mukisubiiuk baar Yiisaweira nba be Jerusalem na paak; ki bi kur nyii yat ki saan Judea nan Samaria yentnba po, ñaan nyik toomiinba na kuukoñ leñ. ² Ki yentinsiab jii Stiifenn, ki saan saa piuu, ñaan mo fabin bonchiann u paak.

³ Sool ɣarin din loon wun biir Yiisaweirae, ki lin koo ɣaak ɣaak, ki so Yiisaweira, jab nan poob, ki nyintib ki saa koõntib dansarii.

Biaɣinba ki Filip moõnt Yiisa barɣanii na Samaria doo ni

⁴ Yiisaweira nba din yat na ji din saa lokir kur poe ki moõntir Yiisa maan maɣ. ⁵ Ki Filip nyii sik Samaria doo ni, ki saa moõnt Yennu Niganntoõ Masia na po ki tur leɣ niib. ⁶⁻⁷ Ki nibur tikir ki gbiint Filip moõntii maɣ, ki bia la u bakitnauɣ toona nba ki u tuun. U din nyinn narinbiit niib bonchiann ni, ki bi yikin sanpaapo ki nyi; ki u bia te ki gbanankpeena damm nan wobii bonchiann la laafia. Li paak din teen ki bi mantik gbiint u maan fanu nan dudukyent. ⁸ Ki parpeenn be doo maɣ ni bonchiann.

⁹ Joõ nna mun din be doo maɣ ni, ki tee nyokdaano, ki u sann tee Simonn, ki yosau ki u tuu tan tun bakitnauɣ toona, ki lin bakit niib kur nba be doo maɣ ni, ki u yi u moɣ nijaann. ¹⁰ Niib kur din baakitoe, li nijaana nan tarii, ki yaa, “Joõ na mok paɣ nba nyii Yennu boore.” Li paak ki bi yiu Panchioɣ Daano. ¹¹ U bakitnauɣ toona maɣ din jaar litib ki yukira. Li paak ki bi din teeno baakir ki bia gbiin u maan.

¹² ɗaan ki Filip nba din tan baar ki moõntir Yennu naan barɣanii nan Yiisa Masia po na, jab nan poob din sak u moõntii maɣ, ki u wurib Yennu nyunwuru. ¹³ Simonn moɣ mun din teen yada, ki u wurɔ. Ki u teen Filip weinanloo, ki laat bakitnauɣ toona nba ki u tuun na, ki li tuu jaar lito.

¹⁴ Ki Yiisa toomiinba nba din be Jerusalem na gbat a Samaria teeb gaar Yennu maan maṅa; ki bi tun Piita nan Joonn, ¹⁵ ki bi saan Samaria ki saa miar Yennu ki turib, a bin gaar Yennu Seyeen, ¹⁶ kimaan Yennu Seyeen maṅ daa din ki sik bi soo ni. Bi kpan din wurib Yennu nyunwuru ti Yomdaano Yiisa sann ni kuukooe. ¹⁷ Ki Piita nan Joonn yii yii bi nii bi paak, ki bi gaar Yennu Seyeen.

¹⁸ Simonn nba din la ki toomiinba na yii bi nii niib na paak, ki Yennu teemm Seyeen na, ki u yaa wun tur toomiinba na likirii, ¹⁹ ki yetib a, “Chabimin yiikoo na man, ki n mun tuu yii nii soo paak, ki wun gaar Seyeen maṅ.” ²⁰ Ŋaan ki Piita beto a, “A saa kpo yiake nan a likirii maṅ, kimaan a mi a a saa jii likiriie ki gaar Yennu piinii. ²¹ A lek kan tun siar ti toonn na ni, kimaan a par ki be fanu nan Yennu. ²² Li paak, nyikin dudukbiit maṅ, ki lebit a binbeṅ ṅaan kii mei Yennu; li pasiari u saa nyik chaba dudukbiit maṅa, ²³ kimaan n la nan a gbee nan noontonte, ki bia tee biit yommik.” ²⁴ Ki Simonn betib a, “Miat i Yomdaano ki turin man, ki linba ki i yet na ji daa baat n paaki.”

²⁵ Ton, li poorpoe ki Piita nan Joonn pak siara ti Yomdaano po ki tur niib, ki bia moont u maan, ṅaan ḡmat saan Jerusalem. Baa din saa nae ki bi moontir Yiisa barṅanii, Samaria digbanbis bonchiann ni.

Ki jiin Filip nan Itiopia nijaann na po

²⁶ Ŋanne ki ti Yomdaano malaka tan baar ki bet Filip a, “Fiit saan tokin sonu nba nyi Jerusalem ki gaar kunkoouk paak ki siik Gasa

na.” ²⁷⁻²⁸ Ki Filip fiir ki saan. Ton, ki Itiopia jatookir nna mun din nyii u sonu ki kun. Joo maŋ tee nijaann nba tee Itiopia poobat nba ki bi yiu Kandes na likirii karachinba yudaanɔe. U din saan Jerusalem-e, a wun saa jiant Yennu, ki tan ŋmat kun, ki kar u toruk ni, ki taanii daarɔ.

Waa saa yoo nba, ki u karin Yennu sokinii Aisaya nba sob gbouŋ nba na ni. ²⁹ Ki Yennu Seyeen yet Filip a, “Ii saa nakin toruk na.” ³⁰ Ki u chiar saan leŋ, ki gbat ki u karin Yennu sokinii Aisaya gbouŋ na. Ki u boio a, “A bant linba ki a karin na paaki-i?” ³¹ Ki u jiin a, “Nlee ki n saa bann li paaki, ki li ki tee soo wannin kaa?” ŋaan barin Filip a wun koo wannɔ. Ki u koo toruk maŋ ni, ki bi lakin kar.

³² Yennu gbouŋ ni maan nba ki nijaann maŋ din karin na, ŋanne na a:
 “Ki u sak saan nan peeuk nba ki bi daarɔ a bin saa kpiu na,
 ki ŋmin nan pegann nba ki bi tuu porii u kobit ki u ŋmin na,
 ki ki pak nan mɔbona.

³³ Ki bi sikin u baakir ki yêť bin bu u buut bonŋann,
 u din ki mɔk yaaboona,
 kimaan u manfoor jit tingbouŋ na niwa.”

³⁴ Ki nijaann na boi Filip a, “Betirin, ŋmee ki sokinii na piak u po? U yeen u moŋ po amii sooe?” ³⁵ Ki Filip piin siaminba ki nijaann maŋ karin na ki saa, ki piak Yiisa barŋanii.

³⁶ Baa tok sonu maŋ ki siik yoo nba, ki bi la nyun nna doo. Ki nijaann na yeto a, “Gotir,

nyume na, bee yaa lin teen ki a kan wurin Yennu nyunwuru?"

((³⁷ Ki Filip yeto a, "Li-i tee ki a teen Yiisa yada nan a par kura, n saa wurawa." Ki u jiin a, "N teen yada nan Yiisa Masia tee Yennu Bijae.") ³⁸ Ki nijaann maṅ te taanii na set, ki ḡoo nan Filip sik nyun na ni, ki Filip wuru Yennu nyunwuru. ³⁹ Ki bi tan nyii nyun na ni ki doo; ki Yennu Seyeenṅ jii Filip ki yaat nano, ki nijaann na ji ki lau; ki u ḡamm soor u sonu ki kun nan parpeenn.

⁴⁰ Filip ji din saa be Asotus-ewa, ki lin digbana kur ki moontir Yiisa barṅanii mokmok nan waa tan baar Siisarea.

9

Biaṅinba ki Sool teen Yiisaweiro (Toona 22.6-16; 26.12-18)

¹ Tɔn, Sool lek bia din foo konfoot, ki yeen a u sii dint ti Yomdaano Yiisa poorpoweit-eeb biake, ki kpib; ki tan saan mannteeb yudaano boor ni, ² a wun gaar kadaat, ki saan Damaskus ki saa wann Yenjiantu diit yudamm, a wuu la wunba waa Yiisa sonu maṅ, li jab koo poob, wun soorib ki lorib ki jen namm Jerusalem.

³ Tɔn, waa ji din saa yoo nba ki saa per Damaskus, ki yentu nyii sanpaapo, ki sik yent linto. ⁴ Ki u baa tiṅ ni, ki gbat ki kunkor yiu a, "Sool, Sool, bee ki a mukisirimi?" ⁵ Ki u boi a, "Yomdaano, fin ḡmee?" Ki kunkor na jiin a, "Min Yiisa-e ki a mukis. ⁶ Ḥaan fiit ki saan doo na ni, ki bi saa beta faa saa teen biaṅinba."

⁷ Li yoo na, ki jab nba chiant Sool na ji biar see surimm. Bi din gbia kunkor na narin, nagan ki ki laat soo. ⁸ Ki Sool tan fiir tiŋ ni, ki munt u nunii, nagan ki laati. Njanne ki bi dat u nuu ki saan nano Damaskus. ⁹ U din ki fit laat ki saa tuu damunjaa nantaa. Li daa maŋ ni, u din ki dii koo ki nyuu siari.

¹⁰ Ki Yiisaweisoɔ din be Damaskus maŋ, ki u sann tee Ananias, ki ti Yomdaano yiino yirintu ni a, “Ananias!” Ki u jiin a, “Mine na, n Yomdaano.” ¹¹ Ki ti Yomdaano yeto a, “Fiit ki saan tokin sonu nba yi Sonsunsonn na, ki saa koo Judas njaak ki boi joo nba nyii Tarsus, ki u sann tee Sool na po. U mei Yennu-e motana, ¹² ki la jasoo yirintu ni, ki u sann tee Ananias, ki u koo ki jii u nii ki yii u paak, a wuu jikii laat.”

¹³ Ki Ananias jiin a, “N Yomdaano, niib bonchianne piak joo na po, ki jiin linba kur ki u tuun a moŋ niib Jerusalem. ¹⁴ U daan gaar yiikoo mannteeb yudamm boor ki baar nna, a wun soor wunba kur yi a sann.” ¹⁵ Ki ti Yomdaano beto a, “Fini saawa, njooe tee wunba ki n ganno a wuu tuun n toonn, ki te boorganu nan bi kpanbara nan Israel teeb* n bann n sann, ¹⁶ ki n moŋ saa wanno biak nba kur ki u saa di n paak.”

¹⁷ Njanne ki Ananias saan koo njaak na ni, ki yii u nii Sool paak, nagan yeto a, “N naa bik Sool, n Yomdaano Yiisa-e tumin. Njooe tee daano nba ki a daan baat nna ki tan lau sonu paak na, ki u tumin a n tan te ki fii jikii laat, ki bia gbee nan Yennu Seyeeŋ.” ¹⁸ Li taakpaak ni ki siar nyii u

* **9:15** 9.15 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

ninbina ni ki baa, ki naan wakii, ki u ji laat ki fiir set; ki bi wuro Yennu nyunwuru, ¹⁹ ki u dii jeet ki paŋ jen.

Biaŋinba ki Sool mɔont Yiisa barganii

Li yoo na ki Sool lakin be nan Yiisaweira nan daa ŋanlee na Damaskus, ²⁰ ki tan saan yiama Yenjiantu diit ni, ki mɔontir Yiisa po, a Yiisa kpan set tee Yennu Bijae. ²¹ Binba kur din gbat u mɔontii maŋ, li din teemm jaarlituko, ki bi boi a, “Joo na kaa daan kpi binba yi Yiisa sann Jerusalem na-a? U yaan ki baar a wun soor ki lor Yiisaweira, ki ŋmat namm ki saa turib mannteeb yudamm kaa na-a?”

²² Ŋaan ki Sool mɔontii maŋ bia lek ŋammit pukii nan Yennu paŋ, ki u maan maŋ want nan Yiisa-e set tee Yennu Niganntoo Masia ki birsuk kaa; ki Juu teeb nba be Damaskus na ki fit jiino siari. ²³ Ki daa bonchiann tan gar, ki Juu teeb na lakin leeb ki lor a bin kpi Sool, ²⁴ ki yonnu nan nyiok ki bi guu doo maŋ tammoi bonŋann a bin kpiu. Ki soo tan kumiio baa lorin u paak biaŋinba; ²⁵ ŋaan nyayouŋ ki u weinanleeb tan jiiu ki teeno chibuk ni, ki nyinno doo maŋ joonfonni, ki sikino tij ni.

Ki jiin Sool benu Jerusalem ni po

²⁶ Ŋanne ki Sool saan Jerusalem ki saa yabir u moŋ paak a wun lakin nan Yiisaweira na, ŋaan ki bi ki teeno yada nan u ji tee Yiisaweiro, ki tiino jaŋmaanii. ²⁷ Ki Banabas tan jiiu ki baar nana toomiinba na boor, ki kat wannib biaŋinba ki Sool daan la ti Yomdaano Yiisa sonu ni, nan waa pak nana biaŋinba, ki bia ŋamm

wannib Sool nba daan moontir Yiisa po nan parcheenn Damaskus biaŋinba. ²⁸ Banabas nba wannib linba na, ki Sool lakin be namm, ki bi kak lin Jerusalem kur po, ki moontir ti Yomdaano sann nan parcheenn. ²⁹ U bia din pak nan Juu teeb nba piak Griik maan na ki jiin Yiisa po, ŋaan ki bi noi nana, ki koor a bin kpiu. ³⁰ Ŋaan yoo nba ki Yiisaweira bann nna maŋ, ki bi jii Sool ki sik nana Siisarea, ki te ki u kun Tarsus.

³¹ Ŋanne ki Yiisaweira nba be Judea nan Galilii nan Samaria na ji ki laat mukisuk, ki ŋammit tumii ti Yomdaano barii, ki tee yentinna, ki Yennu Seyeen be namm ki koontib para, ki bi pukii.

Biaŋinba ki Piita tun bakitnaun toona

³² Li poorpoe ki Piita lin lokir kur po, ki tan sik a wun gon Yennu niib nba be Lida na.

³³ Leŋe ki u din saa la jasoo, ki u sann tee Eneas, ki u tee gbanankpeenn daano, ki din ki fit fi u doonu ni tee-e ki tan tuu bina ŋanniin.

³⁴ Ki Piita tan yeto a, “Eneas, Yiisa Masia te ki a la laafiawa. Fiit ki ŋamm a doonu.” Li taakpaak ni ki u fiir. ³⁵ Ki Lida nan Saronn doi niib kur lau, ki lebit bi binben, ki waa ti Yomdaano.

³⁶ Poosoo mun din be Jopa, ki u sann tee Tabiita, ŋaan Griik maan ni, ki bi yiu Dokas, ki li paak tee piaro. U din tee Yiisaweiroe, ki tuun toonana bonchiann ki teen niib, ki bia sommit talasdamm. ³⁷ Ki u din tan yiar ki kpo, ki bi wuru, ki doo nana ditootuk ni ki saa biro. ³⁸ Jopa mun din ki fok nan Lida saami,

ki Yiisaweira nba be Jopa na gbat nan Piita be Lida, ki bi tun jab banlee u boor a wun kakit ki baar na. Ki jab banlee maŋ saan ki barin Piita. ³⁹ Ki u fiir, ki bi jen nano. Waa baar yoo nba, ki bi jiiu ki doo nano ditootuk maŋ ni. Ki pakoi be diiuk na ni, ki bi kur ŋaa lint Piita, ŋaan mo, ki jikit bi sootnba nan liata ki wanto, ki yeen a, “Dokas nba tuu be u manfoor ni ki nyar linba ki teente na.”

⁴⁰ Ŋanne ki Piita nyinn bi kur diiuk na ni, ŋaan gbaan ki miar Yennu, ki tan ŋmant kpeemmō na paak, ki yiin a, “Tabiita, fiit.” Ki u munt ki la Piita, ki ji fiir kar. ⁴¹ Ki Piita donn soor u nuu ki fiin sennō, ŋaan yiin pakoi na nan Yennu nilee, ki tan jiiu ki wannib nan u jen u manfoor niwa.

⁴² Ki li labaar yat saan Jopa kur po; ki niib bonchiann teen ti Yomdaano Yiisa yada. ⁴³ Ki Piita ji biar be Jopa daa bonchiann; u din be jasō nba tee gbanfabirtō ki bi yiu Simonn na ŋaak nie.

10

Piita yirintu labaar

¹ Ton, jasō din be Siisarea, ki u sann tee Konelius. U din tee Rom teeb lanjimanba yudaanōe, ki dia lanjimanba kobik, u paabu ni. Ki paabu maŋ yi Itali tiŋ paabu. ² U din tee Yenjiant-tōe; ki ŋōō nan u ŋaateeb kura jiantir Yennu. U din sommit Juu teeb talasdamm bonchiann, ki bia mei Yennu yoo kur. ³ Li din tan tee yenlekire, ki u la Yennu malaka nan u

ninbinn, yirintu ni, ki u koo ɲoo Kɔnelius diiuk ni ki tan yiin a, “Kɔnelius.”

⁴ Kɔnelius nba la malaka maɲ na, ki jaɲmaanii sooro, ki u yet a, “N yomdaano, bee?” Ki malaka maɲ jiin a, “Yennu gaar a miaru, ki bia sak a ninkpabaɲ toona nba ki a tuun ki teen niib nawa, ki tian a po. ⁵ Mɔtana, tumin siab Jɔpa, ki bin saa yiin joo nba ki bi yiu Simonn, ki u sanleer tee Piita na. ⁶ U tee saamɔe ki be gbanfabirtoo nba ki bi yiu Simonn na ɲaak, ki u ɲaak maɲ kpia nan mɔkgbenir na.”

⁷ Malaka nba pak nana maɲ ji din yaate, ki Kɔnelius yiin u ɲaatoontunna banlee nan lanjima nna, wunba din tee Yenjiant-too, ki tee u kpaakyeno. ⁸ Waa betib linba kur teen na poorpoe ki u tumm Jɔpa. ⁹ Laa yent sanyioɲ, ki bi saa, ki saa per Jɔpa; li yoo na ki Piita mun doo ditootuk paak yonsuuk ni, a wun miar Yennu. ¹⁰ Ki kon tan gbatɔ, ki u ji loon jeet wun di. Baa tee jeet maɲ na, ki u la yirintu, ¹¹ ki sanpaapo loot ki bonsiar nna naan chinchenn ki nyii sanpaapo, ki bi dia li mɔgbana ɲanna ki sikint tiɲ ni, ¹² ki u la ɲamm Juu teeb kooɲ booru kur ki li be chinchenn maɲ ni, bonkobit nan bonfurinkaa nan bon-yuyukit linba kur koo; ¹³ ki u gbat kunkɔr yiin a, “Piita, fiit ki kpi ɲman.” ¹⁴ ɲaan ki Piita jiin a, “O! O! O! N Yomdaano, nna kaa. N ki mi dii ti kooɲi.” ¹⁵ Ki kunkɔr na bia ɲamm yeto a, “Linba ki Yennu ɲammir ki li yeen, daa yaa li kooɲ.” ¹⁶ Li din teen nna ki jaɲ taar muntaa, ki bi jiin bont maɲ sanpaapo.

*Binba ki tee Juu teeb na nba teen Yiisaweira
biaŋinba*

¹⁷ Piita din daa biris waa la yirintu nba na paake. Li yoo na ki Konelius toonii na boi, ki bi wannib Simonn ŋaak, ki bi baar ŋaak maŋ tammob ni ki set, ¹⁸ ŋaan yiin ki boi a, “Soo be nna ki u sann tee Simonn Piita-a?”

¹⁹ Ki Piita daa koor a wun bann yirintu maŋ paak, ki Yennu Seyeeŋ yeto a, “Gotir, jab bantaa be nanyer ki loona. ²⁰ Li paak, fiit ki sik, ki daa biris nan a tok nammi, kimaan mine tumm.”

²¹ Ŋanne ki Piita sik, ki bet jab na a, “Mine ki i loon na. Bee teen ki i baari?” ²² Ki bi jiin a, “Chanbaa Konelius-e tunt. U tee Rom teeb lanjimanba yudaanoe, ki bia tee niburchimo, ki jiantir Yennu, ki Juu teeb kur teeno baakir. Ton, Yennu malaka won baar beto a wun yiina ki a baar u ŋaak ni, ki wun tan gbat linba ki a saa pako.”

²³ Ki Piita yiin jab na a bin koo kii be ki sanyiok n yenta. Laa tan yent, ki u teen siir, ki bi saa; ki Yiisaweira nba be Jopa na siab chiano.

²⁴ Li din tan bonn ki yentewa ki bi baar Siisarea, ki soo Konelius poŋ yiin u ninjamm nan u yooŋnba, ki bi kur ji kar guu Piita baarue. ²⁵ Piita nba tan baar ki yaa wun koo, ki Konelius cheto tammob ni, ki gbaan pukiio. ²⁶ Ki Piita yeto a, “Fiit, n moŋ tee niroe,” ŋaan fiino. ²⁷ Waa din piak nan Konelius ŋaan koo ŋaak maŋ ni na, ki u la niib bonchiann tikir ki guu-u. ²⁸ Ki u betib a, “I moŋ mun mi nan timm Juu teeb sennu ki chabit nan tin saan binba ki

tee Juu teeb boori, koo ki taan nammi; ñaan Yennu wannin a n daa yêen sɔɔ, waa ki tee Juu nirɔ na paaki. ²⁹ Li paak, yaa yiinin na, n baar, ki ki yêti. ñanne ki n boi-i maa n laan bee teen ki i tun yiinimi.” ³⁰ Ki Kɔnelius yetɔ a, “Li daan tee nna yooe dinna daar kut muntaa yenlekir, ki n mei Yennu n ñaak ni. Li yoo na ki n la ki sɔɔ nna see ki lia tannyinyira n tɔɔnn, ³¹ ki yet a ‘Kɔnelius, Yennu gbat a miaruwa, ki bia tian a ninkpabaun toona po. ³² Li paak, tumin sɔɔ Jɔpa, ki wun saan yiin wunba ki bi yiu Simonn, ki u sanleer tee Piita na. U tee saamɔe, ki be gbanfabirtɔɔ Simonn ñaak nba kpia nan mɔkgbeñir na.’ ³³ Li paake ki n daan tun a po yiama, ki a mun tun bonñann ki baar na. Tɔn, ti kura be Yennu tɔɔnn, ki ji guu a tin gbat linba ki ti Yomdaano Yennu tura mɔb a fan pak turit.”

Piita mɔmaan

³⁴ ñanne ki Piita piin paku ki yaa, “N ji bann nan li tee mɔniie nan Yennu set ki lukitir sɔɔ, ³⁵ ñaan nibooru kur ni, daansɔɔ nba jiantirɔ ki bia teenɔ baakir, ki bia tee popeendaano, ñooe ñan nan Yennu. ³⁶ I mi nan Yennu din tur Israel teeb* u maan nba want barñanii na po, a Yiisa Masia nie ki timm nan Yennu mañ nan leeb; ñoo Yiisa Masia-e tee ti kur Yomdaano. ³⁷ I poñ mi nan Jɔɔnn nba din mɔont u nyunwuru po ki gbenn na, li poorpoe ki Nasaref nirɔ Yiisa din piin ki tuun u toonn Galilii yent ni, ki tan saan tuun Judea yent kur po. ³⁸ I bia poñ mi

---

* **10:36** 10.36 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

bianjinba ki Yennu nyinn Yiisa maŋ, ki turo u Seyeen nan u paŋ, ki u lin tuun toonjana, ki bia te binba kur ki Sintaanii teemm baatib na la laafia, kimaan Yennu be nano. ³⁹ Ki ti la toona kur nba ki u tun Juu teeb tingbouŋ ni nan Jerusalem doo ni, ki ti tee u siara damm. Ki bi kpaau dapunpunn paak ki u kpo. ⁴⁰ Ki daa ŋantaa daar, Yennu fiino kuun ni, ki ti din laato. ⁴¹ Ŋaan niib kur kaawa din lau. Timm nba ki Yennu gannit a tii tee u siara damm nae din lau, ki bia dii ki nyuu nano, u kuunfuru maŋ poorpo. ⁴² Ki u chabit moɔ a tii moontir Yennu barjanii kii teen niib, kii beerib nan ninmonn a Yiisa-e tee daano nba ki Yennu nyinn a wuu tee footib nan kpeemm barbuuro. ⁴³ Yiisa nba nae ki Yennu sokiniinba kur din piak u po, ki yeen a soɔ kur nba teeno yada, Yennu saa nyik chab u toonbiit, Yiisa maŋ sann ni na.”

Bianjinba ki binba ki tee Juu teeb na gaar Yennu Seyeen

⁴⁴ Piita nba din daa piak na, ki Yennu Seyeen sik koɔ binba kur gbiin maan maŋ ni. ⁴⁵ Ki Yisaweira nba tee Juu teeb ki nyii Joɔa ki chian Piita na, ki li teemm bakiŋaunŋ nan Yennu nba jii u piinii nba tee u Seyeen, ki tur binba ki tee Juu teeb na mun, ⁴⁶ kimaan bi gbia ki bi piak maboorganii ki dont Yennu sann. Ŋanne ki Piita yet a ⁴⁷ “Niib na gaar Yennu Seyeen nan taa mun din gaar nae, ki soɔ be nna ki saa tiat a ti daa wuurib Yennu nyunwuru-u?” ⁴⁸ Ŋaan chab a bin wurib; ki bi wurib Yennu nyunwuru Yiisa Masia sann ni. Ŋanne ki bi

göör Piita a wun biar namm nan daa ŋanlee na.

11

Linba ki Piita wann Yiisaweira nba be Jerusalem

¹ Li yoo na ki Yiisa toomiinba nan Yiisaweira nba be Judea lokir kur po na gbat a binba ki tee Juu teeb na mun gaar Yennu maama. ² Li paak, Piita nba din tan doo Jerusalem, ki bisiab nba dukii nan punpotu kpaa talas ki tur Yiisaweira kur na yakii nano, ki beto a ³ “A saan ki saa be binba ki pot ŋaak ni, ki bia di namm gbaa.”

⁴ Ŋanne ki Piita piin li pinpiik, ki kat wannib linba kur tun a, ⁵ “N daan be Jopa ki mei Yennu-e ki tan la yirintu, ki bonsiar nna naan chinchengbenjir ki nyii sanpaapo, ki bi dia li mɔgbana ŋanna ki sikint n boor. ⁶ Ki n doont li nɔk ni, ki la ti kɔot booru booru kur, bonkobit nan bonsusoot nan bonfurinkaa nan bon-yuyukit kura. ⁷ Ŋanne ki n gbat ki kunkɔr yet a ‘Piita, fiit, ki kpi ŋman.’ ⁸ Maa, ‘O! O! O! N Yomdaano, nna kaa. N poŋ ki mi dii ti kɔoti.’ ⁹ Ki kunkɔr na bia ŋamm yet Yendouŋ ni a ‘Linba ki Yennu ŋamm ki li yeen, a daa yaa li koo.’ ¹⁰ Li daan teen nna ki jaŋ taar muntaae, ki bi jiin donn sanpaapo.

¹¹ “Li tonton na ki Siisarea jab bantaa nba ki bi daan tumm n peŋ na baar ŋaak nba ki n be na ni. ¹² Ŋanne ki Yennu Seyeeŋ betin a n tok namm ki daa yêeni. Ki Yiisaweira nba be Jopa na, bi ni banloob nba be nna na mun chianin ki ti saan Siisarea, ki ti kura baar koo Konelius

ḡaak. ¹³ Ki u betit bianḡinba ki u la malaka baar set u ḡaak ni ki beto a ‘Tumin soo Jopa, ki wun saa yiin joo nba ki bi yiu Simonn, ki u sanleer tee Piita na, ¹⁴ ki u saa pak maan ki tura ki fin nan a ḡaateeb kura n la tinnu.’

¹⁵ “Tɔn, maa piin maan paku yoo nba, ki Yennu Seyeenḡ sik bi paak, nan waa din sik ti paak li pinpiik bianḡinba na. ¹⁶ ḡanne ki n tiar ti Yomdaano Yiisa nba din yet a ‘Joonn ḡarin din wuur niib nan nyume, ḡaan yimm ḡarin, Yennu Seyeenḡe saa wuur i para.’* ¹⁷ Tɔn, li-i tee ki Yennu set pib u Seyeenḡ maḡ nan waa din pit bianḡinba, yoo nba ki ti din teen ti Yomdaano Yiisa Masia yada naie, n tee ḡmee ki mun sii yaa n tia Yennu ki u daa te boorganu tee u niibi?” ¹⁸ Baa din gbat nna maḡ yoo nba, ki bi ji nyik kpayakit na, ḡaan dont Yennu sann, ki yeen a, “Yennu chab binba ki tee Juu teeb mun a bin nyik biit tumu ki teen Yiisaweira ki la manfoor nba kaa gbennu na.”

Antiok teeb nba teen Yiisaweira bianḡinba

¹⁹ Tɔn, Stiifenn kpinu poorpoe ki mukisuk baar Yiisaweira paak, ki bi yat; ki bi siab yaat saan Fonisia, nan Saiprus, nan Antiok, ki moontir Yiisa maan ki teen Juu teeb kuukoo. ²⁰ ḡaan ki Yiisaweira siab nba tee Saiprus teeb, nan Sairene teeb na, saan Antiok, ki saa moontir ti Yomdaano Yiisa barganii ki teen binba ki tee Juu teeb na; ²¹ ki Yennu paḡ be namm, ki niib bonchiann teen Yiisa yada ki lebit bi binbeḡ ki teen u weira.

---

* **11:16** 11.16 Li paake tee “Yennu Seyeenḡ saa gbee i ni.”

²² Ki Yiisaweira nba be Jerusalem na gbat labaar maŋ, ki tun Banabas a wun saan Antiok.

²³ Waa din saa baar leŋ ki la Yennu nba turib sommir bianjinba, ki li turo parpeenn bonchiann, ki u chee bi para, ki kpaan bi kur a bi daa nyikit Yiisa weiu. ²⁴ Banabas din tee niŋanɔe, ki mantik gbee nan Yennu Seyeen nan yada, ki niib bonchiann din teen ti Yomdaano Yiisa yada ki waau.

²⁵ Ŋanne ki Banabas tan saan Tarsus, a wun saa lon Sool. ²⁶ Waa saa lau yoo nba ki u jen nanao Antiok, ki bi jii binmunn ki taant leŋ Yiisaweira nba yab bonchiann, ki wantib Yennu maan. Li din tee Antiok-o ki bi din sint pur Yiisaweira, "Kristo yab."

²⁷ Li yoo maŋe ki Yennu sokiniinba siab nyii Jerusalem ki sik Antiok. ²⁸ Bi yeno sann din tee Agabus, ki Yennu Seyeen paŋ ni ki u fiir set ki bunt buntir, ki yet a kon bonchiann tan saa baa tingbouŋ na kur po; ki kon maŋ din set tan baa yoo nba ki Klodius din tee kpanbara yudaano na. ²⁹ Yoo nba ki Yiisaweira gbat a kon yaa lin baa na, ki bi lor a bi saa tur sommir; a wunba fit nyann bianjinba, wun tur Yiisaweira nba be Judea na. ³⁰ Ki bi teen nna, ki tun Banabas nan Sool nan likirii na, a bin saan tur Yiisaweira saakab, Judea yent ni.

12

Baa koon Piita dansarik bianjinba

¹ Li yoo na ki kpanbar Herod din jak Yii-saweira na siab nan mukisuk, ² ki te ki bi kpaii Joonn yoooro Jeems nan jukbanjiak. ³ Kpanbar

Herod nba bann nan waa tun bianaŋinba na penn Juu teeb para na, ki u ŋammit tee nna, ki tan soor Piita, yosau nba ki bi mɔk jaamm ki di boroboro nba kaa datij na. ⁴ Waa soor Piita yoo nba, ki u kɔɔnɔ dansarik, ki turo dansarguura. Bi din tee paabu munnae ki guu-u, ki paabu kur mɔk guura banna; ki Herod lor a jaamm maŋ poorpoewa ki u saa nyinn Piita, ki Juu teeb n bu u buut ki kpiu. ⁵ Ki Piita daa be dansarik ni, ŋaan ki Yiisaweira paa Yenmiaru paak ki jiin u po nan ninmɔnn.

Bianaŋinba ki malaka nyinn Piita dansarik ni

⁶ Tɔn, Herod din lor nan li-i yent sanyiok u saa nyinn Piita ki bu u buut, li daar nyiok maŋ ki Piita daa lor nan jarit ŋanlee, ki goont guura banlee na sinsuuk ni, ki guura maŋ siab mun guu dansarik diiuk na tammɔi.

⁷ Li taakpaak ni ki ti Yomdaano malaka dokit, ki yentu yent dansarik diiuk na ni, ki u nik nik Piita bɔpiok ki munto, ki yeto a, “Fiit yian yian.” Ki u fiir. Waa fiir yoo nba, ki jarit na pit u nii ni ki baa. ⁸ Ki malaka na yeto a, “Lian a tiat, ki pir a taasaat.” Ki Piita teen nna. Ki u bia beto a, “Gbabin a chinchenn kii waa-n.” ⁹ Ki u gbab ki waau; ki bi nyii dansarik diiuk na ni, ŋaan Piita din ki bann nan malaka nba tuun linba na tee moniie. U din mi a u laat yirintue. ¹⁰ Ki bi din baar gar sinsinn guuro na boor, ki bia tan baar gar loo na boor, ki ji saa baar kutganjoontik na boor. Ki gann maŋ loot li tiog ki turib. Ki bi nyii nanyer, ki tokin sonu ki saa, ki malaka na lir bot ŋaan nyiko.

¹¹ ŋanne ki Piita ji yerik, ki yet a, “Mɔtanae ki

n ji daa bann nan li set tee mōniie nan Yennu-e tun u malaka ki u baar nyinnin kpanbar Herod nuu ni, ki bia nyinnin Juu teeb nba lor a bin tumin biajinba na ni.”

¹² Waa bann u mōṅ po na, ki u saan Jōonn Mak naa Meeri ṅaak; ki sōō niib bonchiann poṅ tikir leṅ ki mei Yennu. ¹³ Ki u kpaā kpaā nanyer po gann, ki sapaantoontunnō, wunba sann tee Roda na, baar gann maṅ peṅ a wun laan ṅmee, ¹⁴ ki ji bann Piita kunkōr, ki chiar ṅmat nan parpeenn niib na ni, ṅaan ji ki loot gann na, ki yetib a, “Piita be nanyer po.” ¹⁵ Ki bi betō a, “Waatuko mōka.” ṅaan ki u bia ṅammit lek yeen a u be; ki bi yaa, “Li tee u malakae.” ¹⁶ Ki Piita bia lek see ki kpaan gann na; ki bi tan loot gann maṅ ki lau, ki li ji yaar litib. ¹⁷ Ki u donn nuu a bin ṅmin, ṅaan wannib biajinba ki ti Yomdaanō nyinnō dansarik ni. Ki u betib a, “Ii saa man, ki saa bet Jeems nan Yiisaweira leeb linba na po.” Li poorpo ki u nyikib ṅaan yaat saan siar po.

¹⁸ ṅanne ki li yent sanyiok, ki mukir muk dansarguura na, ki li ki tee jeruku, kimaan bi ki mi Piita nba ji be siami. ¹⁹ Ki kpanbar Herod tur mōb a bin lon u boor. Ki bi lomō ki ki lau. Ki u boi guura maṅ bubaot, ṅaan tur mōb a bin kpib.

Li poorpo ki kpanbar Herod nyii Judea ki sik Siisarea, ki yann leṅ waan.

Ki jiin Herod kuun po

²⁰ Kpanbar Herod par din biir bonchiann Taya nan Sidonn teeb paak. Bi din tuu laat jeet kpanbar Herod yent nie; li paak, ki

bi lakin leeb a bin saan lau. Sinsinn baa baar ki la Blastus, wunba tee kpanbar Herod saakayenɔ na, ki bi marik mɔi ki maɗ nano, ki tan saan kpanbar Herod boor ki saa diuu sindant. ²¹ Ŋanne ki kpanbar Herod senn daar, ki tan lia u kpanbar liatgbeɗa, ki nyii kar u naangbouŋ paak, ɗaan pak tur niib na, ki bi wuus a ²² “Nisaarik kunkɔr kaa na. U tee yensaue.” ²³ Li taakpaak ni ki ti Yomdaanɔ Yennu malaka te ki yiarbiiuk baa u paak, ki tee gungobii ki mɔɔu ki u kpo, kimaan u din ki tur Yennu dontir maɗi.

²⁴ Li yoo maɗe ki Yennu maan ɗammit yat kɔɔ niib ni.

²⁵ Yoo nba ki Banabas nan Soɔl gbenn bi toona nba ki bi saan a bin tun na, ki bi ji jii Joonn Mak ki nyii Jerusalem ki ɗmat kun Antiok.

13

Biaɗinba ki Yennu Seyeeɗ tun Banabas nan Soɔl

¹ Yennu sɔkiniinba siab nan wantesiab din be Yiisaweira na ni Antiok. Ŋamme din tee Banabas nan Simeonn (wunba ki bi yiu Jabɔɗ na), nan Lusius, wunba nyii Sairene na, nan Manaenn (wunba ki bi din lakin wubii ɗɔɔ nan kpanbar Herod na), nan Soɔl. ² Dasiar ki bi daa be ki jiantir ti Yomdaanɔ ki lor mɔi, ki Yennu Seyeeɗ tan betib a, “Nyint Banabas nan Soɔl, ki bin tun toonn nba ki n yiimm a bii tun na.” ³ Ki bi lor mɔi ki miar Yennu, ki yii nii bi paak ɗaan te ki bi saan.

Saiprus tiŋ ni labaar

⁴ Yoo nba ki Yennu Seyeeŋ tun Banabas nan Sool a bin saan tun u toonn na, ki bi sik Selusia ki koo ŋaruŋ, ki saa baar Salamis nba be Saiprus tiŋ ni na, ⁵ ki nyii ŋaruŋ na ni, ki saan Juu teeb Yenjiantu diit ni, ki moontir Yennu maan ki teemm. Ki Joonn Mak tee bi kpaakir ki be namm. ⁶ Li poorpoe ki bi nyii Salamis, ki gar tiŋ maŋ doi kur ni, ki saa baar Pafos. Leŋe ki bi din la nyokdaano, ki u sann tee Bajiisus, ki u tee Juu nirɔ nba kpann a u tee Yennu sokiniie. ⁷ U din be Saiprus tiŋ yudaano boore; ki yudaano maŋ sann tee Sejius Poolus; u din tee yandaano, ki din yiin Banabas nan Sool a bin tan pak Yennu maan ki wun gbat. ⁸ Ŋaan ki nyokdaano maŋ, wunba sann tee Elimas, Griik maan ni na, ki sakibi, ki koor a wun tia yudaano maŋ ki u daa tee Yiisa yada.

⁹ Ŋanne ki Yennu Seyeeŋ fiir Sool ni, wunba sann bia tee Pool na ni, ki u got nyokdaano na sirrr, ¹⁰ ki tan yeto a, “Fin nibiiuk nba gbee nan kpinkpannii na. Fine tee Sintaanii bik, ki bia tee toonŋana kur dataak. Fin ŋarin, yoo kur a jikit Yennu barmonii ki kpintir faake. ¹¹ Ton, Yennu saa sikin nuu a paak ki a joon ki kan la yentu ki lin yann.” Li taakpaak ni, ki wunn nba bon baa u ninbina ni, ki u ji somm turin, ki loon soo n dato.

¹² Ki yudaano na nba la linba teen na, ki u teen Yiisaweiro, kimaan linba ki u bann ki jiin ti Yomdaano po na jaar lito bonchiann.

Antiok nba be Pisidia yent ni na labaar

¹³ Li poorpoe jik ki Pööl nan u weinanleeb koo ñarun, ki nyii Pafos ki saan Pega nba be Pamfilia yent ni na. Leñe ki Joonn Mak nyikib ñaan ñmat saan Jerusalem. ¹⁴ Ki bi nyii Pega, ki toot baar Antiok nba be Pisidia yent ni na. Ki foon daar ki bi saan koo Yenjiantu diiuk ni ki kar, ¹⁵ ki la ki bi karin Moses sennu ni nan Yennu sokiniinba sobu ni. Ki Yenjiantu diiuk mañ ni saakab yetib a bin yet Pööl nan Banabas a, “Ti naa waas, li-i tee ki i mok labañann nbaie ki saa pakiti, yin pak.” ¹⁶ Ki Pööl fir set ki donn nuu ñaan piin paku a:

“Yimm Israel teeb* nan yimm nba kur be ki jiantir Yennu na, gbiintir man. ¹⁷ Timm Israel teeb, Yennu din gann ti yeejamme ki te ki bi yabit bonchiann, yoo nba ki bi daa din tee saamm ki be Ijpt tiñ ni na; ki ñoo Yennu jii u pañ ki nyinnib leñ. ¹⁸ Ki baa din be muuk ni binpiinna na, ki u goriib. ¹⁹ Li poorpo ki u biir nibooru munlore nba be Keenann tiñ ni na, ñaan te ki u moñ niib Israel teeb yent tiñ mañ. ²⁰ Linba na kur din tun bina kobii ñanna nan piingmu sinsuuk nie.

“Yoo nba ki bi din yent tiñ mañ na, ki u turib yudamm a bii bu bi maan daann nan yoo nba ki Yennu sokinii Samuel tan saa baar. ²¹ Li poorpo, bi bia din tan boi Yennu a wun turib bat. Ñanne ki Yennu gann Soöl, a wuu tee bi bat. U din tee Kis bijae, Benjamins booru ni niro, ki dii naan mañ bina piinna. ²² Ki Yennu tan liat u naan na, ñaan dinn Defid a wuu tee bi bat jik. Nnae ki Yennu din pak Defid po a ‘N

---

* **13:16** 13.16 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

la nan Defid nba tee Jese bik na mantik gboo n numm, kimaan u saa tun linba kur ki n loona.’

²³ “Joo na yaaboona nie ki Yennu nyinn ti Tinntoo Yiisa, a wun tinn Israel teeb, nan waa din senn mōsonn bianinba na. ²⁴ Ŋaan Joonn-e din doŋ baaru ki mōontir teen Israel teeb kura a bin nyik biit tumu, ki wun wurib Yennu nyunwuru. ²⁵ U toonn nba ji din tan gbent na, ki u boib a ‘I dukii a n tee ŋmee? N ki tee Yennu Niganntoo Masia na kaa. Gotir man, ŋooe yaa wun tan baar n poorpo, ki n ki ŋan nan ki n pit u taasaati.’ ”

²⁶ Ŋanne ki Pool bia yet a, “N naa waas, yimm nba tee Abraham yaaboona, nan i kur nba be nna ki jiantir Yennu na, maan nba ki Yennu turit ki li want tinnu maŋ po na tee ti yare. ²⁷ Niib nba be Jerusalem, nan bi yudamm na, din ki mi nan niro nba nae tee Yennu Niganntoo, ki bia ki bann Yennu sokiniinba maan nba ki bi tuu karin foon daar kur na paaki; ŋaan baa din pak biiro na, bi din gbeen Yennu sokiniinba maan maŋa. ²⁸ Bi din ki la u biit nba tee linba nan bin kpiu, ŋaan lek bia yaa Pailat n kpiu. ²⁹ Baa din tun Yiisa linba kur ki gbenn, nan Yennu gbouŋ nba want bianinba na, ki bi kpaato dapunpunn na paak, ki sikino ki piu kaauk ni; ³⁰ ŋaan ki Yennu fiino kuun ni. ³¹ Ki binba din tok nanao ki nyii Galilii ki lin tee-e ki tan baar Jerusalem na, ji din laato daa bonchiann, waa din fiir na. Li paak ki bi ji tee u siara damm motana, ki teen niib.

³²⁻³³ “Ŋanne te ki ti baar i peŋ a tin wannii Yennu barŋanii na. Ton, Yennu nba din senn ti yeejamm mōsonn na, u gbeen tur timm nba tee

bi yaaboona nawa, kimaan waa din fiin Yiisa kuun ni na. Nnae ki li sob Yennu gbouŋ ni, yanii nba pukin munlee na ni, a ŋoo Yennu yeto a:

'Fine tee n Bija,
ki dinnae ki n teen a Baa.'

³⁴ Ki bia jenna, Yennu din yet a u saa fiin Yiisa kuun ni, ki u ji daa mi kpenni, ŋaan yeto a:

'Mɔsona nba ki n mɔŋ mɔŋ din senn Defid na, see ki n set tur fin nba tee u yaaboonn na.'

³⁵ Ki bia jenna, gbouŋ na siarpo, Defid din yet Yennu a:

'A kan sak ki a Popeendaano gbanant n bat kaauk ni.'

³⁶ Tɔn, Defid din tun linba ki Yennu wanno ki gbenn; li poorpoe ki u kpo, ki bi piiu, u yeejamm kaauk ni, ki u gbanant bat. ³⁷ Ŋaan Yennu din fiin Yiisa kuun niwa, ki ŋoo yaa gbanant ki bati.

³⁸⁻³⁹ "N naa waas, li paak, i kura n bann nan li set tee barmoniie ki n beeri, li-i tee ki i teen Yiisa yada, u paake ki Yennu saa nyik chab i biit. N beerie nan daano nba kur teen Yiisa yada, ŋoo wur nyii biit niwa; ŋaan Moses sennu na ŋarin, niro kan fit wur nyi biit ni.

⁴⁰ "Li paak, soot i mɔŋ man, ki daa te ki Yennu sokiniinba nba din yet linba na n diini. Nnae ki Yennu din yet a:

⁴¹ 'Gotir man, yimm garuk damm na, ŋaant ki lin bakiti;

toona nba ki n tuun i yoo na,
soo-i lekii beti li po nyik nyik gbaa,
li tee linba ki i kan mi teen yadae.

Li paak, see ki i kpo.' "

⁴² Baa gbenn lakinu yoo nba, ki Pɔol nan Banabas nyii Yenjiantu diiuk na ni, ki niib na barimm a bin teen paaru ki daan jen foon daar nba baat na, ki tan wannib labaar maŋ ki pukin. ⁴³ Boorganu bonchiann nba din lebit bi jiantu ki waa Juu teeb jiantu na, nan Juu teeb bonchiann ji din waa Pɔol nan Banabas. Ki bi piak namm ki kpaamm a, “Ii kpaŋii dia nna man, kii waa Yennu ki yabir la Yennu ninbatinu.” ⁴⁴ Ki foon daleer nba baar, li din biar waaminnae nan doo na ni soɔ kur n baar ki gbat Yennu maan.

⁴⁵ Juu teeb nba din la nibur tikir na, ki bi fiin punponn, ki piak biir Pɔol wannu, ki bia sukiiɔ. ⁴⁶ Ŋaan ki Pɔol nan Banabas lek bia yeen nan parcheenn a, “Li daan kpaa talase ki ti sint pak Yennu maan ki tur yimm Juu teeb. Ŋaan yaa yêt maan maŋ, ki bia dukin nan i ki ŋan nan yin la manfoor nba kaa gbennu na, li paake te ki ti nyikiti, ŋaan saa binba ki tee Juu teeb na boor, ⁴⁷ kimaan Yennu turit mɔb, nan laa soɔ u gbouŋ ni ki yet Yiisa Masia a:

‘Mine ganna a fii tee yentu,
kii yentir kii teen binba ki tee Juu teeb,
kii bia kii baat nan tinnu kii teen tingbouŋ na
teeb kur.’ ”

⁴⁸ Tɔn, binba ki tee Juu teeb maŋ nba din gbat nna, ki bi ji mok parpeenn, ki piak dont Yennu maan. Ki binba ki Yennu gannib a bin la manfoor nba kaa gbennu na teen Yiisa Masia yada.

⁴⁹ Ki Yennu maan maŋ yat tiŋ na lokir kur po.
⁵⁰ Li yoo na ki Juu teeb na fiin Antiok yudamm,
nan poojaana nba tee yentinna wutoa, ki bi

jak Pool nan Banabas mukisuk, ki ber nyinnib bi yent ni. ⁵¹ Ki toomiinba na ji yet a, "Ti nii nan ti taae na,"† naan yaat saan Ikonium. ⁵² Ki Yiisaweira nba biar Antiok na gbee nan Yennu Seyeeŋ nan parpeenn.

14

Ikonium doo ni labaar

¹ Pool nan Banabas nba din baar Ikonium, ki bi saan Juu teeb Yenjiantu diiuk ni, ki mɔontir Yiisa barŋanii, li paak ki nibur teen Yiisa yada; bi siab din tee Juu teeb, ki siab mun tee Griik teeb. ² Naan ki Juu teeb nba tee kangbata na biir Yiisaweira na sann, ki fiin boorganu na wutoa. ³ Ki toomiinba maŋ ji jii yoo bonchiann ki be leŋ, ki ŋammit piak nan parcheenn ki jiin ti Yomdaano Yiisa po, ki u turib paŋ a bii tuun bakitnauŋ toona, ki li want nan baa piak u ninbatinu po na, li maan set nyii u boore. ⁴ Ki doo na niib bokit, ki siab see Juu teeb nba tee kangbata na poor, ki leeb na mun see toomiinba na poor. ⁵ Naanne ki Juu teeb na siab, nan boorganu na siab, nan bi doo maŋ yudamm lakin leeb, ki lor a bin dinn toomiinba na biak ki jaatib tana kpib. ⁶ Toomiinba na nba ji tan bann nan bi yaa bin jaatibe na, ki bi chiar saan Listra nan Debe, nan digbanbis nba be Likaonia yent ni.

Listra nan Debe doi ni labaar

⁷ Baa din saa baar leŋ yoo nba, ki bi mɔontir Yiisa barŋanii na. ⁸ Ki jasoo nna be Listra ki

---

† **13:51** 13.51 Bi maan ni tee "Bi ŋak bi taapant ni tant."

tee wabik. Bi din maro ki u tee wabike, ki ki mi sommi. ⁹ Ki u tan gbat Pool moontii na. Ki Pool goto sirrr, ki tan bann nan u mok yada nba saa la laafiawa. ¹⁰ Ki u yeto sanpaapowa a, "Fiit ki set a taa paak." Ki u tab naat ki fiir ki ji somm.

¹¹ Niib na nba din la Pool nba tun linba maŋ na, ki bi ji piin yeen sanpaapowa bi maan ni a, "Ti yenniie kpant nisaarii ki sik ti boor."

¹² Ki bi taan pur Banabas a Seus, ki Pool mun, ki bi puro Hemes, kimaan gɔɔe din tee barpakiro. ¹³ Ki bi yennu nba ki bi yiu Seus na poochianfeek din see doo na tɔɔnn poe, ki u manntɔɔ baar nan naajai nan tipuut, doo na tammɔb ni, ki gɔɔ nan nibur na loon a bin mann mannu ki tur toomiinba maŋ.

¹⁴ Ki toomiinba maŋ, Banabas nan Pool nba gbat baa yaa bin tun bianjinba na, ki bi para biir, ki bi pat pat bi liata, ki chiar kɔɔ nibur na ni, ŋaan yikin a, ¹⁵ "Bee ki i tuun nna? Ti mun tee nisaariie nan yimm na, ki moontir Yiisa barŋanii, a tin ŋmanti ki yin nyik bon-yana maŋ, ŋaan kii waa manfodaano Yennu, wunba nan sanpaak nan tij nan mokgbeja nan linba kur be li ni. ¹⁶ Yaayoo niewa ki u din ŋaan nibooru kur tuun bi yamani mokmok nan motana, ¹⁷ ŋaan yoo kur u tuun bonŋana, ki li set want nan u be; ki u te ki saak nyi sanpaapo ki baa ki teeni, ki bia teeni dii dijaan-yoo, ki gboonti jeet, ki i laat parpeenn." ¹⁸ Toomiinba na nba pak nna maŋ, ŋaan bi lek din la faraewa ki tan gɔɔr nibur maŋ a bi daa mann mannu ki teemmi.

¹⁹ Li poorpoe ki Juu tesiab nyii Antiok nba be Pisidia yent ni, nan Ikonium doo ni, ki baar ki pak tunn nibur na yan a bin biir Banabas nan Pɔɔl. Ŋanne ki nibur na jaat Pɔɔl tana, ki ji fuuro nyinn doo na ni, kimaan bi mi a u kpoe. ²⁰ Ki Yiisaweira baar ki set lintɔ; ki u tan fiir, ki ŋamm nan ŋɔɔ ŋmat doo na ni biak.

Biaŋinba ki bi ŋmat jen Antiok nba be Siria yent ni

Ki li yent sanyiok, ki Pɔɔl nan Banabas saan Debe ki saa moont Yiisa barŋanii na leŋ, ²¹ ki dak niib bonchiann, ki bi teen Yiisaweira. Ŋaan ki bi ŋmat saan Listra nan Ikonium nan Antiok nba be Pisidia yent ni na, ²² ki ŋammit want Yiisaweira u maan, ki cheen bi para doi maŋ ni, ki beerib a, “Ii kpaŋii dia i yada maŋ nna man,” ki wantib a, “Nan tin tan koo Yennu naan ni na, see ki ti dii biak bonchiann.” ²³ Ki doi kur ni, ki bi tuu gann Yiisaweira saakab, ki mei Yennu ki lorin moi, ki jikit Yiisaweira nan bi saakab na ki kubintib bi Yomdaano Yiisa nuu ni, wunba ki bi poŋ teenɔ yada na.

²⁴ Baa din gar Pisidia digbanbis na poorpoe ki bi baar Pega nba be Pamfilia yent ni na, ²⁵ ki pak Yiisa maan leŋ ki fit lian sik Atalia. ²⁶ Leŋe ki bi din koo ŋaruŋ, ki ŋmat saan Antiok nba be Siria yent ni na, ŋaan soɔ leŋ ki Yiisaweira poŋ teemm Yennu nuu niwa, a wun sommib bi toonn ni. Ki motana bi tun toonn maŋ ki gbenna.

²⁷ Bi baaru Antiok maŋ nie, ki bi tikir Yiisaweira na, ki tan betib linba kur ki Yennu tun namm, nan waa loot sonu biaŋinba ki tur

binba ki tee Juu teeb a bin teen Yiisa yada kii waau. ²⁸ Ŋaan ki bi ji din biar leŋ ki yukir bonchiann nan Yiisaweira maŋ.

15

Toomiinba na nan Yiisaweira saakab lakinu labaar

¹ Li yoo na ki jasiab nna nyii Judea ki sik Antiok, ki want Yiisaweira na a, “Li kpaa talase ki i pot i puna, nan Moses sennu nba wann bianaŋinba na. Ŋann-i kaa, i kan la tinnu.” ² Ki Pɔɔl nan Banabas nan ŋamm nɔi nan leeb nan ninmonn, ki Yiisaweira na tan lor ki nyinn Pɔɔl nan Banabas nan bi ni siab, a bin saan Jerusalem, ki saa la toomiinba nan Yiisaweira saakab na, maan maŋ po.

³ Tɔn, ki Yiisaweira na turib sɔnu, ki bi saa ki gaar Fonisia nan Samaria yentnba po, ki bet Yiisaweira nba be leŋ na, a binba ki tee Juu teeb na siab lebit bi binbeŋ ki teen Yiisaweirawa. Ki labaar maŋ turib parpeenn ki li saa yakir.

⁴ Baa baar Jerusalem yoo nba, ki Yiisaweira nan bi saakab nan toomiinba na gaarib saauŋ. Ŋanne ki Pɔɔl nan Banabas betib linba kur ki Yennu te ki bi tun. ⁵ Ŋaan ki Yiisaweira na siab nba tee Farisiinba na fiir set, ki yet a, “Li kpaa talase ki boorganu na n pot bi puna, ki bia dia Moses sennu na.”

⁶ Li paak ki toomiinba nan saakab na lakin leeb, a bin dakin maan maŋ po. ⁷ Ŋanne ki bi din pak yukir nan leeb, ki Piita tan fiir ki yet a, “N naa waas, i mi nan yoo nba gar, Yennu din gannin a n wann Yiisa barŋanii na ki tur

boorganue, ki bin fit lian gbat ki teen Yiisa yada. ⁸ Yennu nba mi nisaarik par ni na, ḡoḡe tur boorganu u Seyeeḡ, nan waa kpan din turit na, ki li wann nan boorganu nba teen yada nae ki u gaarib. ⁹ U ki mōk lukitimi, kimaan baa teen Yiisa yada na paak, ki u nyik bi biit ki chabib, nan waa din nyik chab timm na. ¹⁰ Li paak, bee ki i loon ki i bikin Yennu? Bee ki i loon ki i te ki boorganu nba tee Yiisaweira na n dia sennu nba ki timm nan ti yeejamm gbaa din ki fit dia na. ¹¹ Ti daa tee nna. Timm nan ḡamm jame; ti kur teen ti Yomdaano Yiisa yada ki la tinnu, u ninbatinu paake.”

¹² ḡanne ki Yiisaweira na kur ḡmin, ḡaan ji ḡbiin Banabas nan Pool. Ki bi beerib bakitnaḡ toona nba ki Yennu din te ki bi tun ki tur boorganu na.

¹³ Baa betib ḡbenn yoo nba, ki Jeems yetib a, “N naa waas, ḡbiintir man, ¹⁴ Simonn betit bianḡinba ki Yennu sint tin boorganu ninbaauk, ki nyinn bi siab a bii tee u mōḡ yab. ¹⁵ Ki Yennu sōkiniinba mōmaan mun bia pak nnae, kimaan li sōb Yennu ḡbouḡ ni a:

¹⁶ ‘Li poorpo min Yennu saa jen, ḡaan Defid yaaboona nba lek ki dia u naan na, see ki n dinn u yaaboonyeno, ki ḡamm naan maḡ,

¹⁷ li paak, niib kur nba be tingbouḡ na ni ki ki tee Israel teebi, ḡaan ki n gannib a bin nakin min nba tee bi Yomdaano.

¹⁸ Nnae ki Yennu, wunba te ki bi bann linba na yaayoo niwa na din yet.’ ”

19 Ki Jeems bia yet pukin a, “Li tee n dudukite nan ti daa jikit linba paar ki teen boorganu nba lebit ki waa Yennu sɔnu na. 20 Laa sii tee bianinba, li ŋan ki tin sɔb gbouŋo, ki betib ki bi daa di linba ki bi mann pata, kii so bi mɔŋ nan bonchonchontoona, nan joonbaanu, ki daa ŋman bonkobuk nba ki bi ŋmakir kp̄ii,* ki bia daa di sɔmi. 21 Moses sennu na ŋarin, binba mɔontir sennu maŋ poŋ bee doo kur ni yaayoo niwa ki tan tuu dinna, ki bi karin u sennu maŋ, Yenjiantu diit ni, foon daar kur.”

Baa sɔb gbouŋ ki tur binba ki tee Juu teeb na bianinba

22 Ŋanne toomiinba maŋ, nan saakab na, nan Yiisaweira na kura lor, ki nyinn siab bi ni, a bin tun ŋamm nan Pɔɔl nan Banabas ki bin saan Antiok. Ŋamme din tee Judas, wunba sann tee Basabas na, nan Sailas. Bi jab banlee maŋ din tee Yiisaweira tɔondamm na yemme.

23 Ki bi din yaa bin tumm nan gbouŋ, ki sɔb a:

“Timm Yiisa toomiinba nan Yiisaweira saakab sɔbin gbouŋ na, ki foont yimm ti naa waas nba ki tee Juu teeb ki be Antiok nan Siria nan Silisia na. 24 Ti gbat a ti siab baar i peŋ, ki piaki barsai ki li damii-i ki ŋmat i yan, ŋaan ti ki tummi, 25 li paake te ki ti taan leeb ki soor ki gann Judas nan Sailas, ki tuumm i boor, ki ŋamm nan ti naa walonkai Pɔɔl nan Banabas-e saa tɔk baar, 26 binba likin bi saanmanii ti Yomdaano Yiisa Masia toona

---

* **15:20** 15.20 Kimaan u sɔn ki nyii.

paak na. ²⁷ Judas nan Sailas maŋ bia saa beti linba ki ti sobin na. ²⁸ Yennu Seyeen nan timm kure sak nan li ŋan ki ti te ki i dia sennu nba kpaa talase, ŋaan daa pukii linba paari. ²⁹ Yaa sii tuun linba maŋe na: I daa di jeet nba ki bi mann pata. I bia daa di somi. Ii biaki mi ki i ŋman bonkobuk nba ki bi ŋmakir kpaii, ki bia soor i mɔŋ nan bonchonchontoona nan joonbaanu. Li-i tee ki i dia i mɔŋ nna, li sii ŋan i po. Li kure na.”

³⁰ Ŋanne ki bi tumm, ki bi sik Antiok, ki saa lakin Yiisaweira na kur, ki turib gbouŋ na. ³¹ Niib na nba karin gbouŋ maŋ yoo nba, ki bi la parpeenn bi kpaanii maŋ paak.

³² Ki Judas nan Sailas nba tee sokiniinba na yukir namm ki betib Yennu maan bonchiann, ki cheen Yiisaweira maŋ para ki totib. ³³ Bi yukiru maŋ poorpoe ki Yiisaweira na chabib, ŋaan yetib a, “Yennu n turi taanann.” Ki bi ŋmat kun binba tumm na boor. ((³⁴ Ŋaan ki li maŋ Sailas ki u biar Antiok.))

³⁵ Pɔɔl nan Banabas mun bia din yukir Antiok-a. Ki ŋamm nan leeb bonchiann moontir ti Yomdaano maan ki teen niib ki bia wantib li paak.

Biaŋinba ki Pɔɔl nan Banabas bokit leeb

³⁶ Li din yann waame ki Pɔɔl yet Banabas a, “Ŋaant ki tin ŋmat gon ti naa waas nba be digbana nba kur ki ti din saan ki saa moont ti Yomdaano maan na, ki laan baa be biaŋinba.”

³⁷ Ki Banabas loon bin jii Joonn Mak, ³⁸ ŋaan ki Pɔɔl ki sak bin jiuu, kimaan u din tan ki joont namm bi toona na ni, ki nyikib Pamfilia, ŋaan

ηmat kun. ³⁹ Ki mōniok fiir Pōol nan Banabas sinsuuk ni, ki bi bōkit leeb. Ki Banabas jii Mak, ki bi kōo ηaruη ki saan Saiprus. ⁴⁰ Ki Pōol mun gann Sailas, Yiisaweira na ni. Ki Yiisaweira na jiiib ki kubimm Yennu nuu ni, a wun sommib. ⁴¹ Ki bi din saan, ki saa gar Siria nan Silisia yentnba po. Ki Pōol piak ki cheen Yiisaweira para doi na ni.

16

Ki jiiin Timoti po

¹ Li poorpoe ki Pōol nan Sailas tan baar Debe nan Listra, ki la Yiisaweitōsoo, ki u sann tee Timoti, ki u be leη. U naa dīn tee Juu nirō nba tee Yiisaweirōe, ηaan ki u baa tee Griik nirō. ² Yiisaweira kur nba din be Listra nan Ikonium na din pak Timoti po bonηann. ³ Pōol din loon wun jiiu ki bii saa sōnii. ηaan Juu teeb nba din be digbann na ni yakir kur din mi nan Timoti baa tee Griik* nirōe. Li paak ki Pōol pot Timoti punn. ⁴ Ki bi din saa doi ni, ki teen Yiisaweira na sennu nba ki Yiisa toomiinba na nan saakab din senn Jerusalem na. ⁵ Ki linba na chee Yiisaweira maη para u sōnu ni. Ki niib bia tee yada ki pukii Yiisaweira po daar kur.

Biaηinba ki Pōol la yirintu

⁶ Ki bi gar saan Frijia nan Galasia yentnba ni, ki loon bin saan Asia yent ni, ηaan Yennu Seyeenη din ki sak bin pak Yiisa maan Asia yent ni. ⁷ Baa din tan baar Misia kpaar paak, ki bi koor a bin saan Bitinia yent ni, ηaan ki Yiisa

---

* **16:3** 16.3 Griik teeb ki porii bi waas puna.

Seyeen ki sak bin saani. ⁸ Ŋanne ki bi gar Misia, ki sik Trowas. ⁹ Leŋe ki Pɔɔl la yirintu ni nyiɔk, ki Masedonia niro baar see ki barimɔ a, “Pootir mɔkgbenir na ki baar Masedonia na, ki tan sommit.”

¹⁰ Pɔɔl nba la yirintu maŋ na, li taakpaak ni ki ti teen siir a tin saan Masedonia, kimaan ti ji din la nan Yennu-e betit a tin saan kii sakii moontir Yiisa barŋanii kii teen leŋ niib na.

Biaŋinba ki Lidia teen Yiisaweirɔ

¹¹ Ŋanne ki ti bia kɔɔ ŋaruŋ, ki nyii Trowas, ki tokin baar Samotras, ki li yent ki ti baar Neapolis. Leŋe ki ti nyik ŋaruŋ na, ¹² ŋaan gar baar Filipi, doo nba tee digbansaakar Masedonia yent ni na. Doo maŋ din tee Rom teeb yente. Ti din be doo maŋ ni ki li mann daa ŋanŋawa. ¹³ Ki foon daar ki ti nyii sik doo maŋ kpenu ni. Ti din mi a Juu teeb Yenmiaru boor tee leŋe, ki ti baar kar ki pak nan poob nba tikir leŋ na. ¹⁴ Poob nba gbat ti maan maŋ, bi yeno sann din tee Lidia. U din nyii Tiataira-e, ki tee chinchenmont nba ki li daauk paar na kɔitɔɔ, ki bia tee wunba jiantir Yennu. Ki Yennu loot u par ki u sak maan nba ki Pɔɔl pak na. ¹⁵ Ki ti din wur ŋɔɔ nan u ŋaateeb Yennu nyunwuru. U din gɔorit, ki yet a, “Li-i tee ki i mi nan n set teen ti Yomdaano yada nan barmɔniie, yin baar kii be n ŋaak ni.” Ki ti baar be.

Baa kɔɔn Pɔɔl nan Sailas dansarik biaŋinba

¹⁶ Dasiar ki ti tan ŋmat saan Yenmiarboor, ki sapaandaabir nna mɔk u yomdamm, ki tan chetit. Narinbiiuk din be u ni ki yentɔ, ki

teeno ninnyoontoo. U ninnyoonsin maŋ ni, ki u laat likirii bonchiann ki teen u yomdamm maŋ. ¹⁷ Ki u waa timm nan Pool poor ki tian sanpaapowa a, “Niib na tee Yabint Yennu daabae. Bi moontir ki teen yimm doo na teeb bianjinba ki i saa la tinnue.” ¹⁸ U din tian nna ki li mann daa ŋanŋawa. Ŋanne ki Pool ji tan miat nan u yikini maŋ, ki jiant bet narinbiik nba be u ni na a, “Yiisa Masia sann ni, n tura mob, nyimin u ni.” Li taakpaak ni ki narinbiik na nyii u ni.

¹⁹ U yomdamm na nba bann nan bi lik-kpaan sonu gbenne na, ki bi soor Pool nan Sailas, ki dat baar namm bi yudamm linlakin boor.

²⁰ Baa baar namm Rom teeb barbuura boor yoo nba, ki bi yet a, “Niib na tee Juu teebe, ki baat nan daamii bonchiann ti doo paak, ²¹ ki wantit bi kasia nba ki ti sennu ki chab a tin gaari, kimaan ti tee Rom teebe.”

²² Ŋanne ki nibur nba be lej na mun lek Pool nan Sailas. Ki barbuura na te ki bi liat Pool nan Sailas liata, ŋaan boob lanbann. ²³ Baa boob bonchiann ki gbenn yoo nba, ki bi ji saan koomm dansarik, ŋaan bet dansarguuro na a wun kparib kenkema. ²⁴ Waa gbat bi mob maŋ, ki u mun jiib ki koomm dansarik diiuk maŋ ni piba, ki baamm daat baana.

²⁵ Laa din tan baar tansuunii, ki Pool nan Sailas mei Yennu ki yiin yanii ki piako, ki dansarkooleeb na ji gbiin. ²⁶ Li taakpaak ni ki tiŋ jek bonchiann ki ŋak dansarik na fiakir, ki tammoi loot, ki jarit nan baana na yabit yommii na kur nii nan bi taa ni, ki baa baa. ²⁷ Li yoo na ki dansarguuro na fiir goon ni, ki la yommii

diit tammoi na loot yaa yaa, ki u mi a yommii maŋ kur nyiie, ki u noot u jukbanjiak a wun kpi u moŋ. ²⁸ Ki Pool tian sanpaapowa a, “Daa tee a moŋ daŋi, kimaan ti kur be.”

²⁹ Ŋanne ki guuro na yaa bin turo muu, ŋaan faar koo yommii diiuk maŋ ni, ki gbaan ki jekir Pool nan Sailas toonn, ³⁰ ki tan fir nyinnib, ŋaan boib a, “Chanbaanba, n saa teen nlee ki la tinnu?” ³¹ Ki bi jiin a, “Teent ti Yomdaano Yiisa yada, ki a ŋaateeb n mun teeno yada, ki i saa la tinnu,” ³² ŋaan pak ti Yomdaano barŋanii na ki tur ŋoo nan u ŋaateeb kura.

³³ Li nyiok na, ki u jiib ki wuur bi fiat na. Li poorpoe ki bi wur ŋoo nan u ŋaateeb na kur Yennu nyunwuru. ³⁴ Ki u bia jii Pool nan Sailas ki koo namm u ŋaak ni, ki saa turib jeet ki bi dii. Ŋoo nan u ŋaateeb ji mok parpeenn ki li saa yakir, kimaan baa teen Yennu yada ki kpint teen Yiisaweira na paak.

³⁵ Li din yent sanyioko, ki Rom teeb barbuura na tun lanjimanba dansarguuro na boor a bin yeto a, “Ŋaan jab maŋ ki bii saa.” ³⁶ Ki dansarguuro na bet Pool a, “Barbuura na tun lanjimanba a n te ki fin nan Sailas n nyi. Li paak, ii nyi man kii saa nan laafia.” ³⁷ Ki Pool jiant bet lanjimanba na a, “Bi daa ki bu ti buuti, ŋaan won boot lanbann niwor ni, ŋaan ki ti lek tee binba ki Rom teeb chabit† bi yaak nae, ki i barbuura bia won jii ki lut dansarik ni, ki motana ki bi ji loon bin bor ŋaati-i? Waa! Ŋann

---

† **16:37** 16.37 Rom teeb-i chab niro yaak, bi sennu ki sak ki soo n dat u tubir, ŋaan ki bi daa ki bu u buuti.

kan teeni. Ŋaant barbuura maŋ n baar bi moŋ ki tan nyinnit.” ³⁸ Ki lanjimanba na ŋmat ki saa bet barbuura maŋ Pɔɔl nba pak linba.

Barbuura maŋ nba ji bann nan Pɔɔl nan Sailas tee binba ki Rom teeb chabib bi yaake na, ki jaŋmaanii soorib. ³⁹ Li paak, ki bi baar Pɔɔl nan Sailas peŋ, ki tan teemm gafara, ŋaan nyinnib dansarik na ni, ki barimm a bin lek nyi bi doo ni. ⁴⁰ Ki Pɔɔl nan Sailas seet leŋ, ki saan kɔɔ Lidia ŋaak. Ki Yiisaweira tan baar; ki bi pak Yiisa maan ki chee bi para, ŋaan yaat.

17

Tesalonika doo ni labaar

¹ Ton, ki Pɔɔl nan Sailas ji gar Amfipolis nan Apolonia, ki baar Tesalonika. Leŋe ki Juu teeb jiantu diiuk din be. ² Ki Pɔɔl tan saan kɔɔ leŋ nan waa tuu kɔɔ biaŋinba na. U din jii foon daa ŋantaae ki kɔɔ leŋ, ki fiitir Yennu gbouŋ, ³ ki want binba be leŋ na, ki karin Yennu gbouŋ ni, a li wann nan li kpaa talase ki Yennu Niganntɔɔ Masia na dii biak ki kpo ki bia tan fiir kuun ni, a “Yiisa maŋ nae ki n piaki u po, ŋɔɔe tee Yennu Niganntɔɔ Masia maŋ.” ⁴ Ki u din tan pak tunn bi siab yan, ki bi ji baar taan ŋɔɔ Pɔɔl nan Sailas. Ki Griik teeb bonchiann nba jiantir Yennu na, nan poojaana bonchiann mun pukin bi po ki waa Pɔɔl nan Sailas maŋ.

⁵ Juu teeb nba din la nna yoo nba, ki bi jii punponn, ki lin tikir niyoona ki taamm, ki te ki bi muk doo na, ki tan baar lek Jasonn ŋaak, ki loon Pɔɔl nan Sailas, a bin nyinnib ki baar namm niib na boor. ⁶ Baa ki lab yoo nba, ki

bi soor Jasonn nan Yiisaweitesiab, ki dat baar namm doo na yudamm boor, ki tian a, “Niib na lin labii tingbouŋ na ki te ki mukir muk niib, ki motana ki bi ji tan baar ti doo na, ⁷ ki Jasonn gaarib u ŋaak ni, ki bi lin want niib barsaanii ki biir kpanbar Siisa sennu, ki yaa kpanbarloo mun be, ki bi yiu Yiisa.” ⁸ Baa yet nna yoo nba, ki li daan nibur na nan yudamm na para bonchiann. ⁹ Ki yudamm na te ki Jasonn-nba pa likirii ŋaan ki bi ŋaab.

Berea doo ni labaar

¹⁰ Nyiok nba tan bonn yoo nba, ki Yiisaweira na chab Pɔɔl nan Sailas, ki bi saan Berea, ki saa koo Juu teeb jiantu diiuk ni. ¹¹ Leŋ niib yan din koo Yiisa maan maŋ ni ki gar Tesalonika teeba, ki bi sak maan na nan bi para kur, ki daa kur ki bi karin Yennu gbouŋ, ki gorii, a bin laan Pɔɔl nba piak linba maŋ set tee monii koo nlee. ¹² ŋanne ki bi bonchiann teen yada ki lebit ki teen Yiisaweira. Ki Griik jab nan poojaana bonchiann mun teen yada ki lebit ki teen Yiisaweira.

¹³ ŋaan Juu teeb nba be Tesalonika na nba gbat a Pɔɔl bia moontir Yennu maan Berea na, ki bi baar leŋ ki pak biir Pɔɔl, ki fiin nibur na wutoa, a bin kpiro. ¹⁴ Li taakpaak ni ki Yiisaweira na chab Pɔɔl nan binba chianto na, ki bi nyii tokin sonu ki baar moŋgbenjir na ni, ŋaan ki Sailas nan Timoti ŋarin biar Berea.

Atens doo ni labaar

¹⁵ Niib nba din chiant Pɔɔl na din baar nanao Atens-ewa, ki tan yaa bin ŋmat kun, ki Pɔɔl betib a bin saa bet Sailas nan Timoti ki bin

yabir ki baar yian na. Ki niib na ji din ηmat kun Berea.

¹⁶ Pɔɔl nba din daa be Atens ki guu Sailas nan Timoti na, ki u la tingbana gbee doo maŋ ni, ki li biir u par bonchiann. ¹⁷ Ki u tuu kɔɔ Yenjiantu diiuk ni, ki faa labaar nan Juu teeb nan boorganu nba jiantir Yennu na, ki bia tuu saan bi linlakin boor daa kur, ki faa labaar nan binba baat leŋ na ki jiin Yiisa barŋanii na po. ¹⁸ Ki saakayandaansiab nna din be, ki bi yi bi yemm Epikurus teeb, ki yi leeb mun Stoik teeb, ki bi mun tan baar ki mɔk mɔniok nan Pɔɔl. Ki bi siab tan pak nan bi leeb a, “Barifofook daano nba want u mɔŋ na mun yeen bee na?” Ki bi yemm jiin a, “Li taan tee nan u piak digbangana yennii poe na.” Bi din yet nna maŋ, kimaan Pɔɔl mɔontir Yiisa nan u kuunfiru poe.

¹⁹ Ŋanne ki bi jii Pɔɔl ki baar nana bi saakab tintaankaanu boor nba ki bi yi Areos Kunkonn na, ki yet Pɔɔl a, “Ti sii loon tin bann barsaann nba ki a want na, ²⁰ kimaan a piak baryena, ki li tee barsaaniie ti peŋ, ki ti loon tin bann li paak.” ²¹ (Atens niib kur nan binba nyii tinganii ki baar be na, din tuu jii bi yoee ki faa labaar, ki bia gbiintir barsaani nba yɔont baar na.)

²² Tɔn, ki Pɔɔl fir bi tintaankaanu maŋ ni, ki set bi tɔonn, ki yetib a, “Atens teeb, n la nan i benu kur ni, i loon jiantu bonchiann; ²³ kimaan maa kak lin i doo na, n got i tingbana, ki bia la jiantu binbintir ki li sɔb li paak a ‘Yennu nba ki ti ki miu na.’ N loon ki n wanni Yennu nba ki i pukiio ŋaan ki miu nae. ²⁴ Yennu maŋe din

nan durinya nan bont kur nba be li ni. Ɔɔɔ tee sanpaak nan tij Yomdaano; u ki be poochianfei ni kaa. ²⁵ Nisaarik kan fit tun siar nan u nuu ki turo ki lin pukino siari, kimaan Ɔɔɔ tee daano nba teen nisaarii kur manfoa nan bona kur. ²⁶ Ɔɔɔ te ki nibooru kur nyii yeeja yenoƆɔ ni, ki bia te ki bi be tingbouŋ na kur po, ki u moŋ moŋ senn yoo nba ki nibooru kur sii be, ki bia teen bi binbeboa terii. ²⁷ U din teen nna maŋ a bin lomɔɔ, a li pasiar bin turin ki tan nakin banno. Ɔaan Ɔɔɔ Yennu set ki fɔk nan ti soɔ, ²⁸ nan soɔ nba din yet a:

‘Li tee Yennu paake ki ti be ki tuun.’

I yandamm pinpakit mun bia lek want nna maŋe a:

‘Ti mun tee Yennu waase.’

²⁹ Ton, timm nba tee Yennu waas na, li ki ŋan ki tin dakin nan Yennu tee nan siara bonninnaun nba tee salima, koo tann nba ki niro jii u yan koo u dudukit ki ŋammiri. ³⁰ Yoo nba din gar, ki niib ki mi Yennu na, u din ki jii bi biiti. Ɔaan motana u yeen a soɔ kur n nyik biit tumu, ³¹ kimaan Ɔɔɔ Yennu poŋ senn daar nba ki u saa bu tingbouŋ na ŋaateeb kur buut chib chiba. U saa te ki wunba ki u ganno nae n bu buut maŋ. Waa set fiino kuun ni na, ki li tee nyinn ki tur soɔ kur a Ɔɔɔ sii tee barbuuro.”

³² Baa gbat ki Pool pak kuunfiiru po na, ki siab laa ki sarikito, ŋaan ki siab mun yaa, “Ti bia loon ki tin ŋamm gbiint linba ki a saa pak nae.” ³³ Ɔanne ki Pool fiir ŋaan nyikib. ³⁴ Ki bi siab mun teen yada ki lebit ki teen Yiisaweira. Ki bi yeno tee Dionisius, wunba din tee Areos Kunkonn barbuura na yeno. Ki poosoɔ mun din

be ki teen yada, ki u sann tee Damaris. Ki leeb mun be ki pukin.

18

Korint doo ni labaar

¹ Li poorpoe ki Pool nyii Atens ki saan Korint doo ni. ² Leje ki u din saa la Juu nisoo, ki u sann tee Akuila, naan bi din maro Pontus-e, ki noo nan u naapoo Prisila nyii Itali ki baar Korint, kimaan kpanbara yudaano Klodius din tur mob a Juu teeb kur n nyi Rom. Bi din daa ki yukir Korint-i. Ki Pool tan baar bi naak ni, ³ a wuu be namm, kimaan bi kur din tee gbanjabirae ki tuun nan leeb. ⁴ Ki foon daar kur Pool tuu koo Yenjiantu diiuk ni, ki faa nan Juu teeb labaar ki jiin Yiisa po, ki yiab u moŋ a wun tunn Juu teeb nan Griik teeb yan ki jiin li po.

⁵ Li poorpoe ki Sailas nan Timoti tan nyii Masedonia ki baar. Ki Pool ji jii u yoo kur ki moontir Yiisa maan ki teen Juu teeb na, ki want nan ninmonn a Yiisa-e tee Yennu Niganntoo Masia na. ⁶ Naan ki bi lek ki sak maan maŋ, ki sukii. Ki u pit u nii nan u taa, ki betib a, "Li-i tee ki i tan koo i manfoori, li jii i moŋ moŋ yura paake. N nuu ji kaa li ni. Laa jii dinna ki saa, see ki n nyiki, naan wann boorganu Yiisa maan maŋ."

⁷ Nanne ki u nyikib naan saan be soo naak, ki bi yiu Titius Justus. Ki u tee boorganu ki jiantir Yennu. U naak maŋ din kpia Juu teeb jiantu diiuko. ⁸ Ki jiantu diiuk maŋ yudaano Krispus nan u naateeb kur teen Yiisa yada ki

lebit ki waau. Ki Korint nileeḅ bonchiann mun gbat Yiisa maan na ki teeno yada ki ji waau. Ki bi wurib Yennu nyunwuru.

⁹ Dasiar nyioḅ ki Pooḅ tan la yirintu. Ki u yirintu maḅ ni ki ti Yomdaano Yiisa beto a, “Daa tiin jaḅmaanii, ḡaan kii moontir n maan maḅ ki daa nyikiti, ¹⁰ kimaan n be nana, ki soḅ kaa ki saa leka ki tura daḅi, kimaan niib bonchiann be doo na ni ki tee n yab.”

¹¹ Li paak, Pooḅ din be leḅ binn nan ḡmaarii ḡanloobe, ki want niib Yennu maan.

¹² Ton, yoo nba ki Galio din tee Akaya yent* yudaano nae ki Juu teeb tan taan leeb ki lek Pooḅ ki sooro, ki saan nanaḅ buut boor, ¹³ ki saa yet a, “Joḅ na kpann niib ki bi jiantir Yennu biaḅinba ki waa ti sennu.” ¹⁴ Pooḅ nba din yaa wun pak yoo nba, ki Galio yet Juu teeb maḅ a, “Yimm Juu teeb, li-i tee maan na tee mabiiuk koo moyetukue, li bo sii ḡan ki n di sukuru ki gbiint, ¹⁵ ḡaan laa tee maan nba jiin i moḅ moḅmaan, nan i sana, nan i moḅ sennu po na, i moḅ n got li ni, kimaan n ki sak man bu li mabooru,” ¹⁶ ḡaan ber nyinnib buut boor maḅ. ¹⁷ ḡanne ki bi soor Sosenes, wunba tee Juu teeb jiantu diiuk yudaano na, ki boou buut boor, ḡaan ki Galio baka taan kaa li po.

Baa jen Antiok biaḅinba

¹⁸ Pooḅ din be nan Yiisaweira nba be Korint na ḡmaarii bonchiann, ki tan chabib, ḡaan yaa wun saan Antiok nba be Siria yent ni na. Ki ḡoo nan Prisila nan Akuila saan Senkrea a bin

---

* **18:12** 18.12 Korint doo din be Akaya yent nie.

koo narun. Baa yaa bin koo narun ki saan na, ki Pool nba senn masonn nba nan Yennu na gbenn, ki u ji koor u yut.

¹⁹ Nanne ki bi din saa ki saa baar Efesus, siaminba ki Prisila nan Akuila yaa bin biar na; ki Pool saan koo Juu teeb Yenjiantu diiuk ni, ki faa labaar nan Juu teeb man, ki jiin Yiisa Masia po. ²⁰ Ki bi tan yaa wun biar namm ki yukir, naan ki u ki saki. ²¹ Waa din yaa wun chabib ki saan na, ki u betib a, "Li-i tee ki Yennu saki, n bia saa jen i boora," naan koo narun ki saa.

²² Waa tan baar Siisarea yoo nba, ki u toot gar Jerusalem ki saa foont Yiisaweira, naan gar sik Antiok biak, ²³ ki saa yukir leŋ, ki bia tan nyii leŋ ki saan Galasia nan Frijia yaka po, ki saa cheen Yiisaweira kur para.

Ki jiin Apolos po

²⁴ Juu jasoo din be, ki u sann tee Apolos, naan bi din maro Aleksandria-e, ki u tan baar Efesus. U din tee banntooe, ki mi Yennu gbouŋ fanu. ²⁵ Bi din poŋ wannoo ti Yomdaano Yiisa sonuwa. Ki u tan baar ki piak want Yiisa po bonnann nan ninmonn, naan u daa din ki bann Yiisa maan man kuri, kimaan u kpan din mi Joonn nba din wuur niib Yennu nyunwuru biaminba na kuukooe. ²⁶ Ki u piin piak Yennu maan nan parcheenn, Juu teeb jiantu diiuk ni. Ki Prisila nan Akuila gbat u maan man, ki tan kun nanao ki fiit Yennu sonu fanu ki wannoo.

²⁷ Li poorpoe ki Apolos lor a wun saan Akaya. Ki Yiisaweira nba be Efesus na sommo, ki sob gbouŋ ki tur Yiisaweira nba be Akaya na, a wuu tani baar, bin gaaro saauŋ. Waa tan baar

leŋ yoo nba, ki u set tot binba teen yada, Yennu ninbatinu paak na, ²⁸ kimaan ŋɔɔ nan Juu teeb nba din tan nɔi nan leeb na, ki u jii Yennu gbouŋ, ki wantib a Yiisa-e set tee Yennu Niganntɔɔ Masia, ki pak nan paŋ ki nyannib niwor ni.

19

Efesus doo ni labaar

¹ Apolos nba din daa be Korint na, Pɔɔl ŋarin din gar Galasia nan Frijia yentnba nie ki saan Efesus. Leŋe ki u la Yiisaweisiab, ² ki boib a, “Yaa din teen Yiisa yada na, i gaar Yennu Seyeeŋa-a?” Ki bi jiin a, “Aaii. Ti poŋ ki mi gbat a Yennu Seyeeŋ be kaawa.” ³ Ki Pɔɔl boib a, “Ki ŋann, bi wuri Yennu nyunwuru ŋmee sann nie?” Ki bi yetɔ a, “Bi wurit nan Jɔɔnn nba din wuur niib bianŋinba nae.” ⁴ Ki Pɔɔl betib a, “Jɔɔnn din wuur niib Yennu nyunwuru, ki li want a bi nyik bi biite, ŋaan beerib a bin teen wunba tan saa baar na yada, ki ŋɔɔe tee Yiisa.”

⁵ Baa gbat nna yoo nba, ki bi ji wurib Yennu nyunwuru, ti Yomdaano Yiisa sann ni. ⁶ Ki Pɔɔl jii u nii ki yii bi paak, ki Yennu Seyeeŋ sik bi ni, ki bi ji piak maboorganii, ki bia sɔkint Yennu maan. ⁷ Jab maŋ din tee nan piik nan banlee niwa.

⁸ Pɔɔl din be Juu teeb jiantu diiuk ni ŋmaarii ŋantaae, ki want niib na nan parcheenn, ki faa labaar namm, ki yiab a wun lebit bi yan ki jiin Yennu naan po. ⁹ Ŋaan niib na siab din tee tubkangbatae, ki ki sak maan na, ki piak barbiit nibur na ni, ki jiin ti Yomdaano weiu

po. Ŋanne ki Pɔɔl nyikib, ŋaan jii Yiisaweira na ki saan namm Tiranus wannu diiuk ni; ki daar kur jik ki u faa labaar leŋ. ¹⁰ Li din teen nna bina ŋanlee-e. Li paak, niib nba din be Asia yent ni ki tee Juu teeb, nan nileebe na kura, din gbat ti Yomdaano maan maŋa.

Ki jiin Skefa waas po

¹¹ Li yoo na ki Yennu te ki Pɔɔl tuun toon-jaana nba be li kɔɔ. ¹² Ki niib tuu jii u ninfianii nan u liat paatii gbaa, ki paa baatib paak, ki bi yiarii gbent, ki narinbiit bia nyi baatib ni.

¹³ Li yoo na ki Juu nisiab be, ki tuu lin nyint narinbiit niib ni, ŋaan ji din tan yi ti Yomdaano Yiisa sann a bii nyint narinbiit, ki din yeen narinbiit na a, “Timme turi mɔb Yiisa nba ki Pɔɔl mɔontir u maan na sann ni, nyimin man.”

¹⁴ Binba din tuun nna maŋ din tee jab banlore nba din tee Juu teeb mannteeb yudaano Skefa na waase. ¹⁵ Baa tan yaa bin nyinn narinbiiuk jasoo nna ni, ki narinbiiuk na yetib a, “N mi Yiisa po, ki bia mi Pɔɔl po, ŋaan yimm muni, i tee lamme?” ¹⁶ Ki joo nba ki narinbiiuk na be u ni maŋ yukir ki tan chibib bii, ki turib dani, ki bia pat pat bi tiat ki nyannib, ki bi kur chiar gbananbira, ki nyii u ŋaak ni. ¹⁷ Yoo nba ki Juu teeb nan binba ki tee Juu teeb ki be Efesus na kur gbat nna, ki jaŋmaanii soorib, ki bi dont ti Yomdaano Yiisa sann bonchiann.

¹⁸ Ŋanne ki Yiisaweira na bonchiann pak kat bi biit niib ni, ki wann linba ki bi tuu tuun. ¹⁹ Ki nyokdamm bonchiann ji tikir bi gbant nan bi saba ki baar nann, ki tan joo muu, niib kur

nunii ni; ki bi bikin gbant na likirii, ki li yabint sii tee salimpeena* tusaa piingmu.

²⁰ Ɔanne te ki ti Yomdaano maan na ji din Ɔammit yat koo niib ni, ki pukii nan paŋ.

Efesus doo ni kpikpiruk labaar

²¹ Li poorpo ki Yennu Seyeen te ki Pool lor a wun saan Masedonia nan Akaya, Ɔaan saa paat saan Jerusalem, ki yet a, “Li poorpo, see ki n saan bann Rom.” ²² Li paak ki u tun Timoti nan Erastus, u sommteeb na banlee, ki bi gar saan Masedonia, Ɔaan ki u biar Asia yent ni.

²³ Li yoo maŋ kpikpiruk din fiir bonchiann, ti Yomdaano Yiisa weiu paak. ²⁴ Jasoo mun din be ki u sann tee Demetrius, ki u tuu jii salima ki maa bi tingbann nba ki bi yiu Diana† na poochianfei bonninnana, ki koi; ki din jii niib ki bi tuun li toona, ki bi laat likirii bonchiann. ²⁵ Ɔanne ki u tan yiimm ki taan bi kura, ki bia taan binba kur tuun li toonbooru na, ki betib a, “N ninjamm, i mi nan ti nyoot nyi ti toona na nie. ²⁶ I moŋ moŋ poŋ gbat ki bia la Pool nba yeen linbawa. U yaa yennu nba ki niro maa nan u nii, a Ɔann ki tee Yennu kaa, ki u maan na tunn niib bonchiann yan Efesus na, ki maan maŋ per lin cheb Asia yent kura. ²⁷ Li pasiar ti toona na sann n biir, ki bia jenna, ki ti tingbanjaann Diana poochianfeek tan saa teen yann, ki ti tingbann Diana baakir n waab, Ɔooe ki soo kur nba be Asia yent ni nan tingbouŋ na kura jiantiro.”

---

* **19:19** 19.19 Salimpeenn din tee daar paauko. † **19:24** 19.24 U sanleere tee Artemis.

²⁸ Nibur na nba gbat nna yoo nba, ki bi wutoa fiir, ki bi tian ki yeen a, “Timm Efesus teeb tingbann Diana tee tingbanjaanne.” ²⁹ Ki doo na kur muk. Ki bi soor Gayus nan Aristakus ki chiar saan koo namm tituk ni. Jab banlee maḡ din tee Masedonia niibe, binba ki Pool tuu tokii namm na. ³⁰ Ki Pool loon wun koo niib na ni, ḡaan ki Yiisaweira na ki sak wun koo. ³¹ Ki doo na yudamm na siab nba tee Pool yooḡnba na tun toonii, a Pool n di sukuru, ki daa koo tituk maḡ ni.

³² Li yoo na, tituk maḡ din tian ki yakii jiak jiak, ki niib nba tikir na yan ḡmat saa gar, kimaan bi bonchiann din ki bann lakinn maḡ paaki.

³³ Ton, ki Juu teeb nyinn joo nba ki bi yiu Aleksander na, ki sennoo toonn, a wun pak bi paak. Ki Aleksander donn nuu sanpaapo, ḡaan ji loon wun pak tur nibur na, ki nyinn Juu teeb moniok maḡ ni. ³⁴ ḡaan baa tan bann nan u tee Juu niroe na, ki bi ji ki sak wun paki, ḡaan tian ki yeen a, “Timm Efesus teeb tingbann Diana tee tingbanjaanne.” Ki bi kur tian nna ki li yukir bonchiann.

³⁵ Li joontu ki doo maḡ saakoo te ki nibur na ḡmin, ki u betib a, “Yimm Efesus teeb, soo kaa tingbouḡ na ni ki ki mi nan Efesus teebe guu yabint Diana poochianfeeki, ki bia guu tanḡann nba nyii sanpaapo ki tan baa na. ³⁶ Soo kaa ki saa fit noi linba na. Li paak, li ḡan yin di sukuru, ki daa tee jatii. ³⁷ I baar nan niib na nna na, ḡaan bi ki jan ti jiantu diit bona, koo ki pak biir ti tingbanni. ³⁸ Li-i tee ki Demetrius

nan u toontunleeb mək maan nan soocie, ɲann buut boor poŋ be ki mək li daa, ki buut damm mun bia be. ɲaant bin saan kii sakii pootir bi leeb leŋ. ³⁹ ɲaan li-i tee ki i mək barii nba ki tee yin saan nann buut boor maŋi, li ɲan yin saan i moŋ yudamm boor.

⁴⁰ “Li pasiar Rom teeb tan saa la ti biit, ki yet a ti tee doyeerteebe ki jiin linba tun dinna na po. Li ki mək paaki, ki ti mun bia kan fit wann kpikpiruk na paak.” ⁴¹ U yet nnae, ɲaan ji yat niib na.

20

Pɔɔl saanu Masedonia nan Akaya yentnba ni labaar

¹ Fuut maŋ nba din ɲmin na poorpoe, ki Pɔɔl ji yiin Yiisaweira na, ki tan chee bi para, ɲaan chabib, ki yaat saan Masedonia yent ni, ² ki lin Masedonia yent yaka ni, ki bia pak Yiisaweira nba be leŋ na Yennu maan bonchiann ki kɔɔmm para, ɲaan gar saan Akaya, ³ ki ji be leŋ ki saa jaŋ ɲmaarii ɲantaa. Li poorpo, ki u ji tee siir a wun saan Siria, ɲaan bann nan Juu teeb lorin lorbiit u paak, ki u ji lor wun ɲmat ki saan gar Masedonia yent ni. ⁴ Pirus bija Sopata, wunba nyii Berea na, nan Aristakus nan Sekondus, binba nyii Tesalonika na, nan Gayus, wunba nyii Debe na, nan Tikikus nan Trofimus, binba nyii Asia yent ni na, nan Timoti, ɲamme din saan nan Pɔɔl. ⁵ Ki bi gar tɔɔnn ki ji saa guut Trowas.

⁶ Jaamm nba ki bi tuu di boroboro nba kaa datiŋ na dinu poorpoe ki ti kɔɔ ɲaruŋ, ki nyii

Filipi, ki saa Trowas. Ki daa ɲanɲmu daar ki ti baar bi boor Trowas, ki biar leɲ ki jaɲ daa ɲanlore.

Trowas doo ni labaar

⁷ Tɔn, ki foon daar daajoouk ki ti tikir leeb, ki taan nan Yiisaweira nba be leɲ na, a ti di ti Yomdaano jeet. Ki Pɔol mɔont Yennu maan dik dik nan tansuunii, kimaan laa saa yent ki wun gar na paak. ⁸ Ti din tikir ditɔotuk nna nie, ki bi joo fita bonchiann leɲ. ⁹ Ki naasinsɔɔ mun din be ki u sann tee Yutikus, ki u kar ditɔotuk na takorbonn paak. Ki Pɔol mɔontir Yennu maan ki li wei, ki u kar tiɲit, ki tan gɔon ki libit nyii ditɔotuk muntaa na ni, ki saa baa tiɲ ni. Ki bi sik jiiu, ki sɔɔ ki u kpowa. ¹⁰ Ki Pɔol nyii ditɔotuk na paak, ki somm sik ki tan wokin u paak, ki puur wabɔ, ɲaan yet a, “I daa te ki i para biiri. U fo,” ¹¹ ɲaan ɲmat doo ditɔotuk na ni, ki saa dii jeet. Li poorpo ki u bia mɔont Yennu maan mɔkmɔk nan laa tan yent, ki u ji nyikib, ɲaan yaan gar. ¹² Ki bi ji jii naasimo na, ki u mɔk manfoor, ki bi kun nano nan parpeenn bonchiann.

¹³ Li poorpo ki ti bia kɔɔ ɲaruɲ, ki dɔɲ gar saan Asos. Leɲe ki ti din yaa ti jii Pɔol, kimaan ɲɔɔe betit a tin cheto. U din loon wun somm taatiɲe ki baar leɲ.

Pɔol nba baar Miletus biaɲinba

¹⁴ Waa din baar Asos yoo nba, ki u lat. Ki ti jiiu ki kɔonɔ ɲaruɲ na ni, ki saan Mitilene ¹⁵ ki bia tan tɔot leɲ ki baar Kios li sanyafannuk. Ki li yent ki ti baar Samos, ki li bia yent ki

ti baar Miletus. ¹⁶ Pɔɔl din ki loon wun saan Efesus-i, kimaan u din ki loon wun yukir Asia yent ni, ŋaan loon yian a li-i saa fiti, wun baar Jerusalem dajaann nba ki bi yi Pentekost na daar.

Biaŋinba ki Pɔɔl chabit Yiisaweira saakab

¹⁷ Ŋanne ki Pɔɔl tun toonii a bin nyi Miletus doo ni, ki saan Efesus ki saa yiin Yiisaweira saakab na. ¹⁸ Baa baar yoo nba, ki u betib a, “I mi n binbeŋ nba tuu tee biaŋinba, maa baar Asia yent ni na daar nba ki tan tuu dinna. ¹⁹ I bia mi maa din tuun Yennu toona ki mantik sikin n moŋ biaŋinba, ki be nan ninnyuut, ki bia dii biak Juu teeb lora ni. ²⁰ Ki i bia mi nan maa din moontir Yennu maan, ki wanti niib ni nan i ŋei ni na. N din paki linba kur saa sommi, ki ki nyiki, ki bia ki tenn siari, ²¹ ki kpaan Juu teeb nan binba ki tee Juu teeb kur a bin nyik biit tumu kii waa Yennu sɔnu, ki teen ti Yomdaano Yiisa yada.

²² “Tɔn, mɔtana Yennu Seyeenge te ki n saa Jerusalem, ŋaan n ki mi linba saa teenin leŋi. ²³ Ŋaan maa lin doo na kur ni, Yennu Seyeenge tuu wantin nan ninmonn, a dansarik nan biak tan sii tee n yare Jerusalem. ²⁴ Ŋaan n ki jii n manfoor ki li tee siari, kimaan min ŋarin loon ki n tun toona nba ki ti Yomdaano Yiisa turin nae ki gbenn, ki li toona tee mii moontir barŋanii nba want Yennu ninbatinu na poe.

²⁵ “I mi nan n din lin i kura ŋei ni, ki moontir Yennu naan labaar. Tɔn, ki mɔtana, n mi nan i ji kan mi lami. ²⁶ Li paake te ki n beeri dinna na, aho, wunba koŋ manfoor nba kaa

gbennu na, n nuu ji kaa u ni, ²⁷ kimaan n ki mi forint nan man moont Yennu maan maŋ kur ki wannini. ²⁸ Li paak, ii dia i moŋ man bonŋann, ki bia dia Yiisaweira nba ki Yennu Seyeen kubin i nuu ni, a yii tee bi yudamm kii goriib na. Ŋamme ki Yennu jiiib ki teemm u niib, kimaan u jii u Bija some ki daab. ²⁹ N mi nan mi-i kaa, nibiit tan saa baar i sinsuuk ni, ki biir Yiisaweira siab nan kinkata nba tuu so pei biaginba na. ³⁰ Yoo bia baat ki siab tan saa nyi i moŋ sinsuuk ni, ki fa fai ki jiin Yennu barmonii wannu na po, ki kpann Yiisaweira, ki tunii bi yan ki te ki bi waab. ³¹ Li paak, ii guu man, ki daa tammit maa din kpaan i kur nan ninnyuut, ki ki nyik, yonnu nan nyioŋ, ki tan jaŋ bina ŋantaa na.

³² “Mɔtana, n jikiti ki tee Yennu nuu ni, ki bia mi nan yaa bann u maan nba want u ninbatinu po na, maan maŋ saa fit te yin weio fanu, ki bia saa fit turi yiar sanpaapo, binba kur ki u teemm u niib na sinsuuk ni. ³³ I moŋ bia mi nan n ki nian soŋ likirii koo tiati. ³⁴ Maa din be i sinsuuk ni na, i moŋ mi nan n din dia n nii nae ki tuun, ki min nan n weinanleeb di ki bia lia. ³⁵ Maa din tuun nna maŋ paake want nan see ki ti tun bonchiann ki fit somm talasdam. Li ŋan ki ti tiar ti Yomdaano Yiisa maan nba ki u yet a, ‘Parpeenn tee daano nba piin piinii yare, ki gar wunba gaan.’ ”

³⁶ Pool nba gbenn maan maŋ yoo nba, ki bi kur lakin gbaan ki miar Yennu. ³⁷ Baa ji yaa bin chab Pool yoo nba, ki bi kura mo, ki jii bi

nii ki kakino, ki moot u tankpin,* 38 kimaan bi para din mantik biir nan waa yaa bi ji kan lau nae. Ki bi chiano ki saan nana mokgbenjir na boor, a bin saa chabo ki wun koo naruj.

21

Pool nba saan Jerusalem bianjiba

¹ Nanne ki ti tat nyik Yiisaweira saakab man, naan tokin baar Kos, ki li yent ki ti baar Rodes, ki bia nyii lej ki saan Patara. ² Leje ki ti la naruj nba saa Fonisia yent ni, ki koo naruj man ki saa. ³ Taa tan laat Saiprus yoo nba na, ki ti gaar ganj po, ki tan baar Siria yent ni, ki nyii naruj na ni, doo nba ki bi yi Taya na ni, ki naruj man damm yaa bin nyinn tiat lej.

⁴ Leje ki ti la Yiisaweira, ki ji biar be bi boor ki saa janj daa nanlore, ki Yennu Seyeej te ki bi bet Pool a u ji daa saa Jerusalem-i. ⁵ Ki ti saanu yoo tan baar ki namm nan bi poob nan bi waas chianit, ki saa nyinnit doo na. Ki ti kur gbaan mok-kpij ki miar Yennu. ⁶ Li poorpo ki ti chab leeb, naan yaan koo naruj na ki saa, ki bi mun nmat kun.

⁷ Nanne ki ti nyii Taya ki baar Tolemais, ki saan foont Yiisaweira, naan biar bi boor dayennkoo. ⁸ Ki li yent sanyiok ki ti nyii Tolemais, ki baar Siisarea, ki saan Filip, wunba moontir Yiisa barganii na naak ki be. U din tee jab banlore nba ki bi gannib Jerusalem a bii tee jetorteeb yudamm na yeno. ⁹ U din mok bonpoi banna nba ki kun jabi, ki bi mun

* **20:37** 20.37 Bi binbenj ni, bi din tee nnae ki want lomm.

tee binba sokint Yennu maan. ¹⁰ Ti din be leŋ ki teen nan daanŋa nawa; ki Yennu sokinii nba ki bi yiu Agabus na tan nyii Judea ki sik, ¹¹ ki baar ti boor, ki jii Pɔɔl gbann, ki lor u moŋ taa nan u nii, ŋaan yet a, “Yennu Seyeen nba yaa bianŋinbae na: Juu teeb nba be Jerusalem na tan saa lor gbann na daano nnae, ŋaan jiiu kubino binba ki tee Juu teeb na nuu ni.”

¹² Taa ji din gbat nna maŋ, ki ti kura barin Pɔɔl a u ji daa saa Jerusalem-i. ¹³ Ŋaan ki u jiin a, “Bee teen ki i mo ki saa konn n kpinkpanti? Min poŋ teen siir nan ki n kpo ti Yomdaano Yiisa paaka, li ki tee baa tan saa lorin Jerusalem na kuuko paak kaa.” ¹⁴ Waa yet nna, ki ti ji bann nan ti gbarɔe na, ki ti nyiko, ki ji biar ŋmin, ŋaan yet a, “Ŋaant ki ti Yomdaano loomm n tun.”

¹⁵ Ti yukiru maŋ poorpoe ki ti ji teen siir ki saa Jerusalem. ¹⁶ Ki Yiisaweira nba be Siisarea na siab mun weit ki saan, ki jiit, ki saan nant Minasonn ŋaak. Minasonn maŋ poŋ din tee Yiisaweikpere, ki tee Saiprus niro.

Pɔɔl nba gɔn Jeems bianŋinba

¹⁷ Taa baar Jerusalem yoo nba, ki leŋ Yisaweira gaarit nan parpeenn bonchiann. ¹⁸ Ki li yent sanyioŋ, ki timm nan Pɔɔl saan a ti saa foont Jeems. Yiisaweira saakab kura mun din be leŋ li yoo.

¹⁹ Ŋanne ki Pɔɔl foontib, ŋaan kat wannib linba kur ki Yennu tun ki tur binba ki tee Juu teeb na, ki li nyii ŋoo Pɔɔl moontii na ni. ²⁰ Baa ji gbat u maan maŋ na, ki bi kura pak Yennu, ŋaan bet Pɔɔl a, “Ti naa bik, a mi Juu teeb

nba tee tusaa bianjinba ki teen Yiisa yada, ki bi kura bia dia Moses sennu kenken ken, ²¹ ki bia gbat a po, a a tuu want Juu teeb kura nba be boorganu tinii ni a bin yê Moses sennu, ki bia beerib a bi daa porii bi waas puna, ki bia daa waa Juu teeb sennii na. ²² Ki ti saa teen nlee? kimaan Juu teeb nba tee Yiisaweira na lek saa gbat nan a baara. ²³ Li paak, ti-i beta bianjinba, fan tun li biaḡ. Jab bannae be nna ki por nan Yennu. ²⁴ Tɔn, fin nan ḡamm-ii saa ki saa ḡamm i mɔḡ, ḡaan ki a pa likirii bi paak, ki bin koor bi yura, ki sɔɔ kur n fit bann nan maan nba ki bi tuu piak a po na ki tee mɔnii kaa, ḡaan a mɔḡ poḡ waa Moses sennu maḡ nan li sɔnu. ²⁵ Binba ki tee Juu teeb ḡaan teen Yiisa yada ki waau na ḡarin, ti poḡ sɔb gbouḡ ki turib, ki betib a bi ji daa mi di jeet nba ki bi mann patiri, koo ki ḡman sɔmi, koo bonkobuk nba ki bi ḡmakir kp̄ii, ki bia soor bi mɔḡ nan bonchonchontoona.”

²⁶ ḡanne ki Pɔɔl jii jab maḡ, ki li tan yent sanyiɔk, ki ḡɔɔ nan ḡamm ji ḡamm bi mɔḡ, ki kɔɔ Yenjiantu ḡasaakak ni, a bin wann daa nba ki bi sii be nan baa tan saa baar nan piinii ki tur Yennu, ki gbeen bi mɔpora maḡ.

Pɔɔl sooru labaar

²⁷ Daa ḡanlore maḡ nba tan per gbennu yoo nba, ki Juu teeb nba nyii Asia ki baar Jerusalem ki be Yenjiantu ḡasaakak ni na, tan la Pɔɔl, ki sooro, ki te ki niib na kur fiir jir jir, ²⁸ ḡaan bia tian a, “Juu teeb, sommit man. Jɔɔ nae lin lokir kur po, ki want niib ki biirib ki jiin Juu teeb, nan Moses sennu, nan Yenjiantu ḡasaakak na

po, ki bia baat nan binba ki tee Juu teeb gbaa ti jiantu nasaakak na ni, ki biir ti njaak nba yeen maŋ.” ²⁹ Baa doŋ la Pɔɔl nan Trofimus nba din tee Efesus niro, ki bi be doo na ni na, ki bi mi a Pɔɔl koo nanao Yenjiantu nasaakak na nie.

³⁰ Ŋanne ki nmatir baar doo na kur po, ki niib na kura chiar, ki baar lek Pɔɔl, ki sooro ki pii nyinno Yenjiantu nasaakak na ni. Li taakpaak ni, ki siab loon njaak na tammoi. ³¹ Ki niib na ji loon bin kpi Pɔɔl. Li yoo na ki Rom teeb lanjimanba yudaano ji gbat a Jerusalem teeb kur fiir nan kpikpiruka. ³² Ki u kakit jii lanjimanba nan bi saakab, ki bi wuur saan nibur na boor. Niib na nba lau nan lanjimanba na yoo nba, ki bi ji nyik Pɔɔl boot.

³³ Ki lanjimanba yudaano na saan soor Pɔɔl, njaan tur mob a bin baano jarit njanlee, ki boib a, “Niro na tee nmee? U biir bia?” ³⁴ Ki nibur na ni, siab tian Pɔɔl paak jiaak jiaak. Bi barnmatuk maŋ paak ki lanjimanba yudaano na ki fit bann li paak bonnanni. Li paak, ki u tur mob a bin jiiu ki saan nanao lanjimanba diiuk ni.

³⁵ Baa baar li tammob taanmaata paak, ki lanjimanba na jiiu sanpaapo, kimaan nibur nba loon bin kpiu na paak. ³⁶ Ki bi ji waa bi poor ki tian a, “Kpimo man! Kpimo man!”

Linba ki Pɔɔl pak tur nibur na

³⁷ Lanjimanba maŋ nba ji yaa bin koo nanao na, ki u boi lanjimanba maŋ yudaano na a, “Yiar sii be ki n pak siar ki turani-i?” Ki u jiiin boio a, “A gbia Griik maami-i? ³⁸ N mi a tee Ijpt niro nba te ki niib baar nan kunkonn doo

na paak, ki jii nikpiirit tusaa ḡanna, ki saan namm ki be muuk ni yoo nba gar nae.” ³⁹ Ki Pɔɔl jiin a, “N tee Juu nirɔe, ki bi marin Tarsus ki li be Silisia yent ni. N tee digbangbenjir ni nirɔe. N barimae, ḡaant ki n pak tur niib na.”

⁴⁰ Ki lanjimanba yudaano na chabo mɔb. Ki Pɔɔl ḡmant set lanjimanba diiuk tammɔb taanmaata na paak, ḡaan ḡak u nuu ki tur niib na, a bin ḡmin. Baa ḡmin yoo nba, ki u pak namm Juu maan ni, ki yet a:

22

¹ “Chanbaanba nan n naa waas, ḡbiintir man maan nba ki n yaa n pak turi na.” ² Baa ḡbat ki u piak bi mɔḡ maan ni na, ki bi ji ḡmin soon nna. Ki u piak ki saa a ³ “N tee Juu nirɔe, ki bi marin Tarsus ki li be Silisia yent ni, ḡaan ki n tan ḡmant nirɔ Jerusalem na. N wantɔɔ din tee Gamaliel-e. Ki u din wannin ti yeejamm sennu chib chib. Ki n lek waa Yennu nan ninmɔnn, nan i kur nba waau dinna biaginba na. ⁴ Maa din tuu la niib nba waa Yiisa sonu na, n din tuu mukisiribe, ki poḡ kpib ḡbaa, ki bia so jasiab nan poosiab ki kɔontib dansarii.

⁵ “Li-i tee ki i loon siara li po, mannteeb yudaano nan ti tɔondamm tituk kur saa fit teen siara linba ki n piak na po nan li set tee barmɔniie; ki dasiar ki n tan saan gaar ḡbant bi peḡ ki tur Juu teeb nba be Damaskus na, ḡaan saa leḡ maa n soor niib nba waa Yiisa na, ki baamm bant, ki jen namm Jerusalem na, ki bin dat bi tuba.

*Pɔɔl nba betib u lebitu po biaginba
(Toona 9.1-19; 26.12-18)*

⁶ “Tɔn, maa saa ki saa per Damaskus yon-suuk ni, min taantir na ki sɔɔ yentsaakar nyikint sanpaapo, ki sik yent ki lintima. ⁷ Ki n baa tij ni, ki gbat kunkɔr yin a ‘Sɔɔl, Sɔɔl, bee ki a mukisirimi?’ ⁸ Ki n jiin boi maa ‘N Yomdaano, fin ηmee?’ Ki u betin a ‘Min, Nasaref niro Yiisa-e ki a mukis.’ ⁹ Niib nba din chiantin na ηarin din la yentu nawa, ηaan ηamm din ki gbat kunkɔr nba piak nanin na.

¹⁰ “Ŋanne ki n boio a, ‘N Yomdaano, n saa teen nlee?’ Ki u betin a, ‘Fiit kii saa Damaskus, ki bi saa wanna linba kur ki Yennu nyinna a fan tun.’ ¹¹ Tɔn, n din jɔona, kimaan yentu nba yent ki nyokit n ninbina ni na paak. Ki n toknanleeb na ji soor n nuu ki saan nanin Damaskus.

¹² “Jasɔɔ mun din be Damaskus, ki u sann tee Ananias, ki u tee yentinnɔ, ki bia dia Moses sennu fanu, ki Juu teeb kura nba be Damaskus na din teenɔ baakir bonchiann. ¹³ Ki u din baar n boor ki set, ki yetin a ‘N naa bik Sɔɔl, nyɔontir.’ Li taakpaak ni ki n nyɔont ki lau.

¹⁴ Ki u betin a ‘Yennu nba tee ti yeejamm Yennu na poη ganna, a fan bann u yanbootoona, ki bia la u popeendaano Masia, ki bia gbat u moη kunkɔr, ¹⁵ kimaan u loon fine n teen u siara daano, kii piak kii teen sɔɔ kur faa la linba ki bia gbat linba. ¹⁶ Li paak a ji kar guu bia? Fiit, ki n wura Yennu nyunwuru ki a sii yi Yiisa sann ki Yennu saa nyik chab a toonbiit.’

¹⁷ “Tɔn, ki n ji din ηmat Jerusalem, ki saa kɔɔ Yenjiantu ηasaakak na ni, ki mei Yennu,

ki tan la yirintu. ¹⁸ Ki yirintu maŋ ni, ki n la ti Yomdaano Yiisa, ki u betin a 'Kakitir ki nyi Jerusalem, kimaan li-i tee ki a beer Jerusalem teeb n maan, bi kan gaar maan maŋi.' ¹⁹ Ki n jiin a 'N Yomdaano, bi poŋ mi nan mine tuu lin koo Yenjiantu diit ni, ki so niib nba waa a sonu na, ki boob kooŋtib dansarii. ²⁰ Ki bia jenna, baa din yaa bin kpi a siara daano Stiifenn na, n moŋ din be leŋ, ki sak nan bin kpiu. Mine bia din dia niib nba kpiiu na tiat.' ²¹ Ki ti Yomdaano betin a 'Finii saawa, mine yaa n tuma niib nba be banfoka ki ki tee Juu teeb na tinii ni.' "

²² Ton, Pool nba piak nna maŋ, ki niib na lek maak bi moŋ ki gbiin waa pak linba maŋ, ŋaan waa tan pak joont ki bi ji ki saki, ki tian sanpaapowa a, "Joo na ki ŋan nan wuu be tingbouŋ na ni. Yimm kpimoo man." ²³ Ki bi yikin wuyikinii ki tian, ki liatir bi tiat ki pat ŋakin, ki wo tant ki yarin sanpaapo, bi wutoa nba doo na paak.

²⁴ Ŋanne ki Rom lanjimanba yudaano na tur mɔb a bin jii Pool ki koo nanao bi diiuk na ni, ki bia betib a bin boou, ki ŋoo yudaano* n bann biit nba ki u tun ki Juu teeb tian tintianii maŋ.

²⁵ Ki bi loro, ki ji yaa bin boou. Ŋanne ki u boi lanjimanba saakabik nba see leŋ na a, "Min nba ki Rom teeb chabin yaak, yaa daa ki bu n buut na, sennu na chabi a yin boomi-i?"

²⁶ Lanjimanba saakabik maŋ nba gbat nna yoo nba, ki u saan bi yudaano boor, ki saa yetoo a, "A kare-e? Rom teebe tur joo na bi yaak."

* **22:24** 22.24 Li pasiar, yudaano maŋ din ki gbia Juu teeb maan nba ki Pool pak tur niib maŋ na.

²⁷ Ki lanjimanba yudaano na mun fiir, ki baar boi Pool a, “Betirin, Rom teeb set tura bi yaak nae-e?” Ki Pool jiin a, “Nn.” ²⁸ Ki lanjimanba yudaano na yeto a, “Min narin din pa likirii saamewa ki bi chabin yaak maŋ.” Ki Pool yeto a, “Min narin, bi poŋ marin nan yaak maŋe.”

²⁹ Li taakpaak ni ki lanjimanba nba bo loon bin boo Pool ki boio buboit na ji furin ki nmat potuntuna. Ki jaŋmaanii ji soor lanjimanba yudaano na, kimaan waa bann nan Rom teebe chab Pool bi yaak, nan waa bia te ki bi loro jarit na.

Baa bu Pool buut bianjinba

³⁰ Nanne ki lanjimanba yudaano maŋ lek yiab a wun bann maan nba ki Juu teeb paan Pool na paak chib chib. Ki li ji tan yent sanyioŋ, ki u te ki bi loto, nnaan bia tur moŋ a mannteeb yudamm na nan bi toondamm tituk kura n tikir na, nnaan te ki Pool baar set bi toonn po.

23

¹ Nanne ki Pool got toondamm tituk maŋ sirrr, ki tan yet a, “Chanbaanba nan n naa waas, maa be ki tan tuu motana, n mi nan li fan nan Yennu.”

² Waa yet nna, ki mannteeb yudaano Ananias bet binba see ki kpia Pool na, a bin faa Pool moŋ paak. ³ Ki Pool beto a, “Yennu saa faa fin kpinkpannii daano na. A kar lej ki bu n buut nan ti sennu nba want bianjinba na, nnaan yaa bin faa-n, ki sennu maŋ ki chab nna.” ⁴ Ki binba see ki kpia Pool na beto a, “A tan sukii mannteeb yudaano-o?” ⁵ Ki u jiin a, “N naa

waas, n ki mi nan u tee mannteeb yudaano. Yennu gbouŋ poŋ yet a 'Li ki ŋan ki a pak barbiuk ki jiin a yudaano po.' "

⁶ Tɔn, Pɔɔl nba ji bann nan tɔondamm tituk maŋ siab tee Sajusiinba-e, ki leeb mun tee Farisiinba na, ki u yet sanpaapowa a, "N naa waas, n tee Farisii nirɔe, Farisii bike teen. Ki n mɔk dindann nan kpeemm tan saa fiira. Li paake te ki bi bu n buut na."

⁷ Waa pak nna maŋ yoo nba, ki mɔniɔk fir Farisiinba nan Sajusiinba maŋ sinsuuk ni, ki bi ji bokit leeb, ⁸ (kimaan Sajusiinba na din yaa kpeemm fiiru kaa, ki malakanba bia kaa, ki sei bia kaa, ŋaan Farisiinba ŋarin teen li kur yadawa.)

⁹ Ŋanne ki bi tintianii na ŋammit do ki pukii. Ki sennu wannteeb nba tee Farisiinba na fir pak nan ninmɔnn a, "Ti ki la joo na biiti. Li pasiar Yennu-e set tun seek koo malaka, ki u pak turo." ¹⁰ Ki mɔniɔk na ŋamm fir bonchiann, ki lanjimanba yudaano na mi a bi tan saa mann dat Pɔɔl ki pat patɔ. Li paak ki u tur mɔb a lanjimanba n saan ki nyinn Pɔɔl tituk kaanu damm maŋ ni, ki saan nana bi ŋaak na ni.

¹¹ Li daar nyiɔk, ki ti Yomdaano Yiisa baar Pɔɔl boor, ki tan betɔ a, "Ti mɔk parcheenn. A poŋ turin siara Jerusalem-a, ki li tee talase ki a bia tun nna Rom."

Bianjamba ki bi lorin a bin kpi Pɔɔl

¹² Laa din tan yent sanyiɔk, ki Juu tesiab tikir, ki kar lor, ki por a bi kan di siar koo ki nyu siari, see ki bi tan kpai Pɔɔl-a. ¹³ Binba din lor

lor maᅇ din yab gar niib piinnawa. ¹⁴ ᅇanne ki bi fiir saan mannteeb yudamm nan saakab boor ki yetib a, “Ti por por nba paare a ti kan di siar koo ki nyu siari, see ki ti tan kp̄ii P̄ool-a. ¹⁵ Li paak, yimm nan t̄ondamm tituk na n tun toonii Rom lanjimanba yudaano na peᅇ, ki wun nyinn P̄ool ki baar nano i boor nna, ki lii tee nan i loon ki i boio bubeite, ki bann u maan maᅇ po chib chib na. ᅇaan ti saa kpiu ki u daa ki baari.”

¹⁶ ᅇaan ki P̄ool niipoo bija mun gbat bi lora maᅇ, ki saan lanjimanba diiuk na ni, ki saa bet P̄ool li bannu. ¹⁷ P̄ool nba gbat nna maᅇ, ki u yiin lanjimanba saakayeno, ki tan beto a, “Jiin naasimo na, ki saan nano a yudaano boor, kimaan u mok siare ki yaa wun beto.” ¹⁸ Ki lanjimanba saakayeno na jiiu ki saan nano bi yudaano na peᅇ, ki yeto a, “P̄ool nba ki ti diau yommik na yet a n baar nan naasimo na a boor, a ki u mok siare ki loon wun beta.”

¹⁹ Ki lanjimanba yudaano na soor u nuu soon nna, ki saan nano kpiᅇ, ki saa boio a, “A mok barlaniie ki loon ki a betimi?” ²⁰ Ki u yeto a, “Juu teeb taan mob ki loon bin won boia ki a nyinn P̄ool ki sik nano bi t̄ondamm tituk ni, ki lii tee nan bi loon bin boio bubeite, ki bann u po chib chib na. ²¹ ᅇaan a daa fiin bi po, kimaan Juu tesiab yab ki gar jab piinnawa, binba saa bor guu a bin kpiu. Bi kura por pore, ki yaa bi kan di jeet koo ki nyu siari, see ki bin tan kp̄iiuwa. Bi kpan teen siirewa ᅇaan ji guu a mob.” ²² ᅇanne ki lanjimanba yudaano na bet naasimo na a, “Ii mi ki a yet soo nan a kumiin li labaar,” ᅇaan te ki u ᅇmat.

Biaŋinba ki bi jii Pɔɔl ki saan nano Siisarea

²³ Ki lanjimanba yudaano na yiin u saakab na ni banlee ki tan betib a, “Jiin lanjimanba kobiinlee, nan taanjakira piinlore, ki jii kpantɔɔra kobiinlee mun, ki teen siir ki saan Siisarea. Li nyi gɔtomm yoo nyiok na, ki saan, ²⁴ ki jii taamm ki tur Pɔɔl ki wun jak, ki tenn taanlei kii dia, kii saa nano soon nna, ki saa baar yudaano Fiiliks boor, ki daa te ki u laat danj.” ²⁵ U din sob gbouŋo ki turib, a bin saa tur yudaano Fiiliks, ki li want a:

²⁶ “Min Klɔdius Lisias-e sobin gbouŋ na, ki teen chanbaa, yent yudaano Fiiliks, n foonta.

²⁷ “Juu teebe daan soor joo na, ki bo saa kpiuwa, ŋaan ki n gbat a Rom teeb turo bi yaaka. Li paak ki n jii lanjimanba, ki saan fato, ²⁸ ki loon ki n bann linba paake ki bi paau mapipaata maŋ. Li paak ki n jiiu ki baar nano bi tɔondamm tituk boor, ²⁹ ki bann nan li tee bi moŋ sennu paake ki bi paau maan maŋ. Ŋaan li ki tee bisiat kaa ki li bo jaŋ nan u kuumi, koo dansarkɔɔnu.

³⁰ “Ŋanne ki bi kumiin a Juu teeb lorin a bin kpiu. Li paake ki n yaa lanjimanba n jiiu ki baar a peŋ yian yian, ŋaan ki n bia bet binba paau maan maŋ, a bin baar a boor, ki tan wanna u biit nba tee biaŋinba.”

³¹ Ŋanne ki lanjimanba na jii Pɔɔl nan bi yudaano nba turib moɔb biaŋinba na, ki saa nano, ki saa baar doo nba ki bi yi Antipatiris na, nyiok maŋ. ³² Ki li yent sanyiok, ki lanjimanba nba somm taatiŋ na ji ŋmat kun Jerusalem, lanjimanba ŋaak na ni, ŋaan chab

taanjakira na a bin saan nano.

³³ Ki bi jiiu ki saan nano Siisarea, ki saa jii gbouŋ na ki tur yudaano Fiiliks, ŋaan bia jii Pɔɔl ki kubino. ³⁴ Ki yudaano maŋ gaar gbouŋ na ki karin, ki boi Pɔɔl a, “A nyii tinlage?” Ki u jiino a, “Silisia.” Waa bann nna maŋ ³⁵ ki u yeto a, “Binba paa-a maan maŋ-i baar yoo nba, n saa bu a buut,” ŋaan tur mob a guuteeb-ii diau ŋaak nba ki kpanbar Herod din maa na ni.

24

Juu teeb nba paa Pɔɔl maan bianinba

¹ Tɔn, daa ŋanŋmu daar, ki mannteeb yudaano Ananias, nan saakab, nan looya nba ki bi yiu Tetulus na, tan baar Siisarea ki saan yudaano Fiiliks boor, ki bia yaa bin paan Pɔɔl maan. Ki Fiiliks te ki bi yiino.

² Li yoo na ki Tetulus jak ki paa Pɔɔl maan, ki yeen a, “Chanbaa Fiiliks, a paake ki ti tiŋ na mei, ki a minu paak ki a yiab ki ŋamii ti tiŋ na.

³ Siar kur po ti mok parpeenn linba na paak yoo kur, ki ti teena niipoouk bonchiann.

⁴ “N ki mantik loon ki n biir a yoo, ŋaan n barimae ki a di sukuru ki gbiint ti maan na waan.

⁵ “Ti la joo na ki u tee damii daanoe, ki bia jenna, ki u tuk Juu teeb, tingbouŋ na kur ni. Ŋooe bia tee Nasariinn jiantii yudaano gbaa.

⁶ U daan loon wun biir Yenjiantu ŋasaakake. Ŋanne te ki ti sooro ((ki daan bo loon tin bu u buut nan ti sennu nba want bianinba na, ⁷ ŋaan ki lanjimanba yudaano Lisias baar, ki tan kpir

ti niib nan paŋ ki fatɔ ti peŋ, ⁸ ki bia tur mob a binba paau maan maŋ n baar a boor na.)) Chanbaa, li-i tee ki a boi joo na, a moŋ saa fit bann linba paake ki ti piak ki biirɔ.” ⁹ Ŋanne ki Juu teeb mun bia yaa, “Li kpan set tee moniie.”

Pɔɔl nba piak nyint u moŋ bianinba

¹⁰ Li yoo na ki yudaano na wann Pɔɔl nuu a wun fiir pak. Ki Pɔɔl yet a, “N mi nan faa teen timm Juu teeb barbuurɔ, li dii bina bonchiann. Li paak, li turin parpeenn nan maa yaa n pak n moŋ paak a boor na.

¹¹ “Li-i tee ki a loon, a saa boi ki bann nan li ki gar dapiik nan ŋanlee ki n daan doo Jerusalem, maa n saa jiant Yennu. ¹² Ki Juu teeb daan ki la ki n noi moniok nan soɔ Yenjiantu ŋasaakak ni, koo ki tikii niib ki fiint bi wutoa Yenjiantu diit ni, koo doo maŋ ni. ¹³ Bi bia kan fit wann nan maan nba ki bi paan na tee barmonii.

¹⁴ “Min beerae nan maa waa sɔnu nba ki Juu teeb yeen a li sɔnu ki ŋan na, ŋaan min lek jiantir ti yeejamm Yennu-e. Linba sɔb Moses sennu gbant ni nan Yennu sɔkiniinba gbant ni na, n teen li kura yadawa, ¹⁵ ki mɔk dindann, ki binba paan maan na moŋ mun bia mɔk li dindann boorue, nan Yennu tan saa fiin binba tee niŋamm nan binba tee nibiit kur kuun ni. ¹⁶ Li paak, n yiab n moŋ yoo kur maa n tun linba took, ki n par-ii be fanu Yennu nan nisaarii boor.

¹⁷ “Tɔn, maa din nyii Jerusalem, li din yukir bonchiann, ki n ji tan ŋmat leŋ maa n tur n niib nba tee talas damm na likirii, ŋaan bia mann mannu ki tur Yennu. ¹⁸ Tɔn, sinsinn, maa daan

ɲamm n mɔŋ gbenn na, ki n daa be Yenjiantu ɲasaakak ni, ki daa mann mannu maŋ, ki bi kɔɔ ki lan. Li yoo na niib daan ki yab ɲaak maŋ ni, ki fuut mun bia kaa. ¹⁹ Ɔjaan ki Juu tesiab nba daan nyii Asia yent ni na ɲarin be Yenjiantu ɲasaakak na ni. Li-i bonni tee ki bi la n biit, li bo kpaa talas ki bin baar ki pak biirin. ²⁰ Ɔjann-i kaa, fan ɲaan ki niib nba be nna n wann biit nba ki bi daan la ki n tun, maa daan see bi tɔɔndamm tituk ni yoo nba na. ²¹ Bi daan ki la n biiti, see bonyennkɔɔ nba ki n daan yet bi sinsuuk ni na a, ‘Buut nba ki i bu nanin na tee maa yet a kpeemm fiiru be na paake.’ ”

²² Fiiliks nba ɲarin mi Yiisa weiu po bonɲann na, ki u nyik maan na, ɲaan yaa, “Lanjimanba yudaano Lisias-i taŋi baar yoo nba, n saa bu i maan maŋ.” ²³ Ki u ji din bet u lanjimanba saakayeno a wuu guu Pɔɔl, ki wuu be u yamani, ɲaan bia chab Pɔɔl yɔɔsnba a bii teeno linba ki u loon.

Biaɲinba ki Pɔɔl pak tur yudaano Fiiliks nan u ɲaapoo

²⁴ Ɔjanne ki daaɲanɲa nna gar, ki Fiiliks baar u buut boor nan u ɲaapoo Drusila, wunba din tee Juu niro na, ki te ki bi yiin Pɔɔl ki baar nana. Ki Pɔɔl piak biaɲinba ki niro saa teen Yiisa Masia yada. Ki ɲɔɔ Fiiliks gbiin.

²⁵ Tɔn, Pɔɔl nba piak ki want yentinu nan mɔŋdianu nan buut daar baaru po yoo nba, ki jaŋmaanii ji soor Fiiliks, ki u yet a, “Motana, i daa kii saa, ɲaan li-i tee ki n la yaak, n bia saa ɲamm yiina.”

²⁶ Ɔaan ki Fiiliks daan a Pɔɔl n koou nan likirii. Li paake te ki u din tuu yoo yi Pɔɔl ki piak nano.

²⁷ Tɔn, bina ŋanlee poorpo ki Posius Festus mun gaar Fiiliks setu ki gaar yudant maŋ. Fiiliks nba din yaa wun nyik toonn na, ki u loon wun penn Juu teeb para, ki ŋaan ki Pɔɔl be dansarik ni.

25

Pɔɔl nba gaan u maan ki tur kpanbar Siisa bianjinba

¹ Yudaano Festus nba baar Siisarea, li daa ŋantaa poor poe ki u nyii leŋ ki doo Jerusalem.

² Leŋe ki mannteeb yudamm nan Juu teeb yudamm baar Festus peŋ ki paan Pɔɔl maan, ŋaan miar Festus ³ a wun te ki bi para-ii mei, ki te Pɔɔl n baar Jerusalem, ŋaan lor a bin bɔr ki kpi Pɔɔl sɔnu ni.

⁴ Ki Festus jiin a, “Pɔɔl be dansarik ni Siisarea, ŋaan n moŋ saa ŋmat saan leŋ daa ŋanlelee na. ⁵ Li paak, ŋaant man ki i yudamm n wein, ki tin sik Siisarea. Li-i tee ki joo na tun bonbiirie, bin biiro.”

⁶ Festus din dii nan daa ŋanniin koo piik na ki be namm, ki tan fit ŋmat Siisarea. Ki li yent sanyiook ni, ki u ji kar u buut binbintir paak, ŋaan te ki bi nyinn Pɔɔl ki baar nano. ⁷ Pɔɔl nba baar yoo nba, ki u ji jak buut bunu. Ki Juu teeb nba nyii Jerusalem na fiir ki lint Pɔɔl, ki pak bonbiir bonchiann ki biiro, ŋaan bia lek ki fit wann nan bi maan maŋ tee monii.

⁸ Ɔanne ki Pɔɔl pak u mɔŋ paak, ki yet a, “N ki tun biir Juu teeb sennu. N bia ki tun biir Yenjiantu ŋasaakak siari, koo Rom kpanbara yudaano.”

⁹ Ɔaan ki Festus loon wun penn Juu teeb para. Li paak, ki u boi Pɔɔl a, “A loon ki a saan Jerusalem, ki n saa bu a buut leŋi-i?” ¹⁰ Ki Pɔɔl yetɔ a, “N kpan daa see Kpanbar Siisa buut boore na, siaminba ŋan nan ki a bu n buut. N ki tun Juu teeb bisiati, ki a mɔŋ mun bia mi nna. ¹¹ Mi-i bonni tee moyêtdaansie, ki tun bonbiir nba jaŋ nan kuun, n kan yet a n nyi kuun ni. Ɔaan li-i tee ki bi paanin maamie, soɔ kan fit jiin ki kubin bi nuu ni. Ɔaan see ki n gaan n maan maŋ ki tur kpanbar Siisa.”

¹² Ɔanne ki Festus pak nan u saakab maan maŋ po, ŋaan bet Pɔɔl a, “A gaan a maan maŋ ki tur kpanbar Siisa-wa. Li paak, a set saa saana.”

Bat Agripa nan u ŋaapoo nba gbiint Pɔɔl maan biaŋinba

¹³ Daa ŋanlee nna nba gar, ki Bat Agripa nan u niipoo Beniis tan baar Siisarea a bin foont yudaano Festus. ¹⁴ Bi din teen leŋ daaŋanŋawa, ki Festus tan wann bat na Pɔɔl maan nba tee biaŋinba, ki yet a, “Fiiliks daan yaat, ŋaan nyik soɔ dansarik ni, ¹⁵ ŋaan maa daan saan Jerusalem yoo nba na, ki Juu teeb saakab nan mannteeb yudamm pak biiro, ki yaa n bu u maan maŋ ki biiro. ¹⁶ Ki n mun jiin ki betib a “Timm Rom teeb yaa boor ŋarin, li ki tee ti kaar kaa ki tin chab niro nba ki bi yaa u tee biirtɔɔ ki bin kpiu, ŋaan ki u biir teeb daa

ki baar buut boor, ki η̄oo nan η̄amm daa ki took leeb ki u pak a wun nyinn u m̄oji.’

17 “Li paak, bi kura nba daan tan baar nna yoo nba, n ki taantiri, ki li yent sanyiok ki n kar n buut binbintir paak, η̄aan tur m̄ob ki bi koo nan P̄ool.

18 “η̄anne ki binba biiro maη̄ fiir set a bin pak ki biiro, η̄aan ki fit la u biit nba tee linba nan maa daan bo dukii laa sii bi biaginba na, 19 η̄aan bi kpan noi m̄oniok ki jiin bi m̄oj Yenjiantu poe, nan joo nba din kpo, ki u sann tee Yiisa, wunba ki P̄ool yeen a u be u manfoor ni na po.

20 “Ki li maan jarin. Li paak ki n bet P̄ool a li-i tee ki u loon wun saan Jerusalem ki n saa bu u maan lenje, wun yetin. 21 Ki u yet a bii diau dansarik ni mokmok nan yoo nba ki bi tan saa saan nanao kpanbara yudaano boor, ki wun saa jiar u maan maη̄. η̄anne ki n tur m̄ob maa bii guu-u, ki n tan te ki bin saan nanao kpanbara yudaano maη̄ peη̄.”

22 Ki Bat Agripa yet Festus a, “N m̄oj loon ki n gbat niro maη̄ m̄ob ni.” Ki Festus jiino a, “Wonnewa ki a won saa gbat u m̄ob ni.” 23 Ki li yent sanyiok, ki Bat Agripa nan u niipoo Beniis muk mokit, ki lanjimanba yudamm nan doo na yudamm wei bi poor ki baar koo buut diiuk na ni ki kar. Ki yudaano Festus ji tun toonii a bin jii P̄ool ki baar nanao.

24 η̄anne ki Festus yet a, “Bat Agripa nan yimm nba kur be nna na, i la joo nba na, η̄ooe ki Juu teeb nba be nna, nan binba kur be Jerusalem baar n boor nan u maan, ki biiro, ki

yakii nanin, ki yaa li ki ŋan ki wuu be. ²⁵ Ŋaan min ŋarin la ki u ki tun bisiat ki li jaŋ nan kuumi. Ki u mɔŋ bia yaa u loon ki wun gaan u maan maŋ kpanbara yudaano peŋe.

“Tɔn, li paak ki n dakin maa n te ki wun saan. ²⁶ Ŋaan n ki mi maa saa sɔb gbouŋ ki tur kpanbara yudaano na, ki pako linba ki saan gaan u po. Ŋanne te ki n baar nana i kur numm ni na, ŋaan li mantik kpaa fin Bat Agripa-e. Ki u buboit fiitu poorpo, n saa la maan nba ki n saa fit sɔb ki tur kpanbara yudaano maŋ, ²⁷ kimaan li kaa paak nan ki n te ki dansarkooro n saan kpanbara yudaano boor, ŋaan ki n kan fit wann waa biir linba.”

26

Biaŋinba ki Pɔɔl kɔn u mɔŋ paak, Bat Agripa boor

¹ Li yoo na ki Bat Agripa yet Pɔɔl a, “N chaba mɔb. Pakin nyinn a mɔŋ.” Ki Pɔɔl donn u nuu a wun pak ki nyinn u mɔŋ, ki yet a:

² “Bat Agripa, li maŋin bonchiann nan maa see a tɔonn dinna, ki yaa n pak ki nyinn n mɔŋ, ki jiin linba kur ki Juu teeb biirin na po. ³ Ki bia jenna, n mɔk parpeenn bonchiann nan maa see a tɔonn na, nan faa tee banntɔ, ki mi Juu teeb sennu nan bi mɔniok nba tee biaŋinba kur na. Li paak, chanbaa, n barimae, dimin sukuru ki gbiint maa yaa n pak linba na.

⁴ “Maa fiir n bisin niwa nan mɔtana, Juu teeb kur mi maa din tuu be biaŋinba, n tiŋ ni nan Jerusalem. ⁵ Bi poŋ mi-n ki li fɔk. Li-i tee ki bi loon, bi saa fit wann nan n tuu waa Farisiinba

Yenjiantu sɔnu nba mantik paar nae. ⁶ Ki motana n ji see ki bi bu n buut, kimaan n mɔk dindann nan mɔsonn nba ki Yennu din senn tur ti yeejamm na. ⁷ Mɔsonn maŋ paake ki timm Juu teeb booru piik nan munlee tuu mɔk dindann ki dukii nan ti tan saa lar. Li paak ki bi jiantir Yennu nan ninmɔnn yonnu nan nyiɔk. Chanbaa Agripa, dindann maŋ paake ki Juu teeb piak ki biirin na. ⁸ Bee ki li paar i boor nan ki i teen yada a Yennu fiint kpeemmi?

⁹ “Sinsinn, n mɔŋ din dukin nan li kpaalalase ki n tun bonsiar kur ki biir Nasaref niro Yiisa sann. ¹⁰ Nnae ki n din tuun Jerusalem. Mannteeb yudamm din tuu chabin yiikoo ki n so Yennu niib ki kɔontib dansarii. Baa din tuu bu bi maan ki tan gbenn ki chab a bin kpib na, n mɔŋ mun din tuu taa binba tuu chab a bin kpib na po.

¹¹ “Yoo kur n din tuu yoo ki mukisiribe, Yenjiantu diit kur ni, ki loon ki bii noi a bi ki waa Yiisa. N din mantik donn wutoor bi paak, ki li saa yakira. Li paak, n bia lek din tuu saa doi nba be tinganii ni, ki saa dintib biak.

*Pɔɔl nba betib u lebitu po biaŋinba
(Toona 9.1-19; 22.6-16)*

¹² “Li paake ki n yaan tan fiir saa Damaskus, maa n dinn Yiisaweira biak nan mannteeb yudamm nba chabin yiikoo, ki bia turin mɔb a n tun na.

¹³ “Tɔn, Chanbaa Agripa, li din tee yonsuuk nie ki n be sɔnu paak ki saa, ki tan la ki yentu nyii sanpaapo ki yeen gar yonnu, ki yent nyokit ki lint min nan n toknanleeb na. ¹⁴ Ki ti kura baa tij ni. Ki n gbat kunkɔr pak timm Juu teeb

maan ni, ki yin a 'Sool, Sool, bee ki a mukisimi? Li tee jatie nan fii kɔn nanin.'

15 "Ki n jiin a, 'N Yomdaano, fin ŋmee?' Ki ti Yomdaano jiin a 'Min Yiisa-e ki a mukis maŋ. 16 Ŋaan fiit ki set. N nyinn fine a a teen n toontunno. Linba nae te ki n dokit a paak. Teent siara ki wann niib faa lan biaŋinba dinna, nan linba ki n sii fiitir wanta yoo nba waa. 17 Maa tan saa tuma siaminba na, n bia tan saa nyinna daar ni Juu teeb nan nilee ni. 18 Fine tee wunba saa yent bi numm po, ki bin nyi bunbɔnn ni ki koo yentu ni, ki bia nyinnib Sintaanii nuu ni ki bin koo Yennu nuu ni, ki wun nyik bi biit ki chabib, ki bin la yiar, binba ki Yennu teemm u niib na sinsuuk ni, kimaan baa teenin yada na paak.'

Pɔɔl nba want u toona po biaŋinba

19 "Li paak, Chanbaa Agripa, n din ki yêt Yendouŋ ni yirintu maŋi. 20 Ŋaan sinsinn, n din mɔont Yennu maan ki tur Damaskus teebe, ki pukin Jerusalem nan Judea yent ni dolia nba be lokir kur po. Li poorpoewa ki n tan mɔont tur binba ki tee Juu teeb. N wannu nba ki n teen niib na kur tee bin nyik biit tumue kii waa Yennu sonu, kii tuun bonŋana, ki lin wann nan bi set nyik bi toonbiit nan monii.

21 "Li din tee linba na paake ki Juu teeb soorin, maa daa be Yenjiantu ŋasaakak ni na, ki loon bin kpin, 22 ŋaan laa jii ki tan tuu dinna, ki Yennu guun, ki n ji be ki see ki mɔontir u maan ki teen tatimm nan paarib kur. Maa piak linba na, ŋann nan Moses nan Yennu sokiniinba nba din tuu piak linba kur ki mɔk

bokitu. Ijamm din piak linba tan sii tuune, ²³ a Yennu Niganntoo Masia tan saa fabir di biak ki kpo, ki ɲooe bia sii tee sinsinn daano nba tan saa fiir kuun ni, li paak ki u bia saa moont ki tur Juu teeb nan binba ki tee Juu teeb, ki beerib barrii nba sii yentir bi numm po.”

²⁴ Pool nba din piak a wun nyinn u moɲ na, ɲanne ki Festus tian u paak a, “Pool, a waata. A bannchionɲ na paake te ki a waat.” ²⁵ Ki Pool jiin a, “Chanbaa Festus, n ki waat kaa. Maan nba ki n piak na tee barmoniie, ki bia mok paak. ²⁶ Chanbaa Agripa, n mok parcheenn ki saa pak tura, kimaan a moɲ mi linba na po, ki n bia teen yada nan barrii nba jiin Yiisa po na ki bor a boori, kimaan linba din teen maɲ din ki woon kaa. ²⁷ Chanbaa Agripa, a teen Yennu sokiniinba maan yadawa-a? Ijaan n lek mi nan a teen yadawa.”

²⁸ Ki Bat Agripa jiin Pool a, “Fin mi a a pinpauk mintik na saa fit dakin ki n teen Yisaweiroe.”

²⁹ Ki Pool jiin a, “N pinpauk-u fok koo laa ki fok, min yaa Yenmiaru tee ki fin nan niib na kura nba gbiint n maan na dinna na n teen Yisaweira nan maa tee bianinba nae, ɲaan jarit nba na kuukooe ki i kii moki.”

³⁰ Ijanne ki Bat Agripa, nan yudaano Festus, nan Beniis, nan binba kur kar lej na fiir ki nyii. ³¹ Baa yaa bin yat yoo nba, ki bi ji beer bi leeb a, “Joo na taan ki tun biit ki li jaɲ nan bin kpiu, koo ki koono dansariki.” ³² Ki Bat Agripa yet Festus a, “Niro na-i daan bonni kii miar a wun

gaan u maan na ki tur Kpanbar Siisa, ti bo saa fit ɲaauwa.”

27

Pɔɔl nba piin Rom doo saanu bianɲinba

¹ Baa ji din tan lor a bin jii Pɔɔl ki saan nanɔ Rom, Itali tiɲ ni na, ki bi jii ɲɔɔ nan dansarkɔoleeb, ki tur Rom lanjimanba saakɔɔ nna, ki u sann tee Julius, ki u be lanjimanba paabu nba ki bi yi Kpanbara Yudaanɔ Paabu na ni, ki u jii lanjimanba na, ² ki ti* kur kɔɔ ɲaruɲ nba nyii Adramitium, kimaan ɲaruɲ maɲ poɲ teen siir nan wun nyi Siisarea ki saan Asia yent ni doi nba kpia mɔkgbenɲir na; ki Masedonia niro Aristakus, wunba nyii Tesalonika na, chianit. ³ Ki li tan yent sanyiɔk ni, ki ti baar Sidonn. Ki lanjimanba saakɔɔ Julius dia Pɔɔl fanu, ki chabɔ a wun saan Yiisaweira nba be leɲ na peɲ, ki bin turo u bonloɲa. ⁴ Ki ti tan nyii leɲ ki yaat saa, ki wouɲ fukit ki da tookit, ki ti pek kpian Saiprus tiɲ ki saa, ki tiɲ maɲ tia wouɲ na ki turit. ⁵ Taa puur mɔkgbenɲir na paak yoo nba, ki ti per Silisia nan Pamfilia tinii ki ji baar Maira doo, Lisia yent ni.

⁶ Leɲe ki lanjimanba saakɔɔ na la ɲaruɲ nba nyii Aleksandria ki saa Itali tiɲ ni. Ki u te ki ti loor ɲaruɲ maɲ, ⁷ ki saa soon-soon nna, ki li tan gbatit. Ti din jii daa saamewa, ki tan baar Kinidus doo boor, Kret tiɲ ni. Ki wouɲ na bia lek ki nyik tin saan taa saa siaminba po

* **27:2** 27.2 Luk nba sob gbouɲ maɲ mun bia din tɔk namm ki saan.

na. Li paak, ti din bokin ki gar Kret tiŋ maŋ poe. Li poe ki wouŋ din ki paari, ki ti tan kpian Salmone, Kret tiŋ ni, ki gar. ⁸ Taa din saa na, li din paar bonchiann nan taa tan baar Kret doo nba yi Sinsetbonŋann na. Leŋ ki fɔk nan Lasea doo, Kret tiŋ ni.

⁹ Taa yukir bonchiann na, Juu teeb moloru dagbeŋir ji din gara, ki yoo nba ki ninboŋ tuu baar mɔkgbeŋir paak na tan baar; li paak ki Pɔɔl kpaanib a, ¹⁰ “N yɔɔsnba, n mi nan ti sonu na ni, ninboŋ saa baarit bonchiann, li ki tee tiat nba be ŋaruŋ na ni, koo ŋaruŋ na kuukɔɔ paak kaa, ŋaan ti mɔŋ manfoa gbaa sii be daŋ ni.”

¹¹ Ŋaan lanjimanba saakɔɔ na baka din taan kaa linba ki Pɔɔl pak na po, u din fiin ŋaruŋ na saakɔɔ nan li daano na poe. ¹² Ŋaan ŋaruŋ maŋ nba din see siaminba na din ki ŋan nan tin set leŋ sakoouko, li paak, bi bonchiann ji din yaa bin ŋaan ki bin fiir leŋ ki saan, a li pasiar bi saa baar Fiiniks-a. Leŋ din tee Kret tiŋ dooe, ki ŋaruŋ sinsetboor be ki took yonbaa po, ki bi loon bii be leŋ sakoouk.

Ninboŋ nba din baar mɔkgbeŋir na ni labaar

¹³ Li yoo na ki bi la wouŋ da niigaŋ po soonsoon nna, ki bi ji dukiin a li tee wounŋauŋ nba saa te ki bin fit nyann baa dukii bianŋinbae, ki bi ji fiir ki dat kutkpiatir nba so ŋaruŋ ki sent na, ki koon ŋaruŋ maŋ ni, ki yaan jak bi sonu ki saa, ki book Kret mɔk-kpiŋ.

¹⁴ Li ki yukiri ki wonpaaruk nba nyi yonput po na fikit tiŋ na ni, ki da siik mɔkgbeŋir na ni, ¹⁵ ki tan baar wurrr ŋaruŋ na paak ki tutir,

ki li ji paar bonchiann nan niro n fit kan qarun maŋ ki took wouŋ na; ki ti tat nyik wouŋ na tooku, ki wouŋ na ji tut qarun maŋ ki saa nann, ¹⁶ ki li jiiit, ki ti saa baar ki gar tinbik nba ki bi yi Koda na boor. Taa gaar yoo nba ki tinbik maŋ goor wouŋ na ki u barik, ki ti gbaa goor burgbetir nba tuuk qarun paak na, ¹⁷ ki bi ji dat burgbetir na ki koon qarun na ni, ki bia lor qarun na nmiit kenkema ki lint. Bi din tiin jaŋmaanii, ki mi a bi tan saa kpet kpian Libia tiŋ, siaminba ki nyun ki sumii, ki li tee ninboŋ boor na. Ŋanne ki bi sikin qarun chinchenn na ki ji nyik ki wouŋ na yaan jiiib ki saa.

¹⁸ Wonpaaruk nba din mantik da na, ki li yent sanyiok ni, ki bi piin ki nyint jika qarun maŋ ni, ¹⁹ ki li sanyafannuk, ki bi jii bi moŋ nii ki nyinn qarun maŋ bona, ki lu mokgbenjir na ni. ²⁰ Li din jii daa bonchiann ki sanpagbant doŋkin sanpaapo, ki ti ki fit la yonnu koo nmaabira, ki wouŋ na lek bia da nan paŋ. Ki ti ji ki mok dindann nan ti saa tinni.

²¹ Li din yukir bonchiann ki bi ki dii, ki Pool tan fiir set ki yet a, “N yooŋnba, i-i daaŋi bonni sak n mob, ki ki nyii Krete tiŋ ni, li bo sii ŋan. I bo tan kii laat ninboŋ ki di fara na booru. ²² Ŋaan motana, ii sak n mob kii mok parcheenn man. I soo nan yenokooŋa kan kpo; qarun na kooe saa biir. ²³ Kimaan Yennu nba ki n tee u yoo ki jiantiro na, u malaka won baar n boor nyiok, ²⁴ ki tan betin a ‘Pool, daa tiin jaŋmaanii. See ki bi tan jiia ki saan nana Kpanbar Siisa boor. A paake ki Yennu yaa wun tinn niib kur nba be nana qarun na ni.’

25 “Li paak, n yooŋnba, ii mək parcheenn man, kimaan n teen Yennu yada nan li kpan sii tee nan waa betin nae. 26 Wouŋ na lek saa tutit nan paŋ, ki daamiit, ki te ki tin baar tinsiak nba ki nyun lintira.”

27 Laa din tan teen nyotunmuna piik nan ŋanna ki wouŋ na lek da, ki saa nant məkgebŋir nba ki bi yir Adria† na paak, ki tansuunii ki ŋaruŋ kannna na ji mi a ti per tiŋe. 28 Ŋanne ki bi jii bonbikinkar, a bin bikin ki laan li sumii amii li ki sumii, ki bikin ki soo li sumii baar taapauŋ kobik nan piinleewa. Ki li yann waaminna, ki bi yaan bikin, ki soo li sumiiu ji tee taapauŋ piinyiae. 29 Ki jaŋmaanii koob, kimaan bi dukii a bi ŋaruŋ na tan saa kpet do tana paak. Li paak ki bi ji jii kutkpiata ŋanna nba so ŋaruŋ ki sent na, ki lu nyun ni, ki gaan ŋaruŋ maŋ poorpo, ŋaan lek ji mei Yennu a lin yent sanyiok. 30 Ŋanne ki ŋaruŋ kannna na ji loon bin bot ŋaan nyik ŋaruŋ na, ki sikint burgbetir na nyun paak, ŋaan ji tee ser ki li tee nan bi yaa bin sikin kutkpiata ŋaruŋ maŋ toonn poe na.

31 Ŋaan ki Pool yet lanjimanba nan bi saakoo na a, “Ŋaruŋ kannna na-i kaa ŋaruŋ na ni, i soo kan tinni.” 32 Ŋanne ki lanjimanba na pot pot ŋmiit nba ki bi lor burgbetir maŋ, ki te ki li baa nyun ni.

33 Ton, ki li yaan tan per yentu, ki Pool bet bi kura a bin di jeet, ki yet a, “Dinna li pukii daa piik nan ŋanna na ki i mək jaŋmaanii ki ki dii siari. 34 Li paak, n barimie ki i lek di jeet,

---

† 27:27 27.27 Li sanleere tee “Sinsuuk ni məkgebŋir.”

kimaan li tee linba saa te ki i ḡamm la paḡe. I soo kan la daḡi.” ³⁵ Pooł nba pak nna, ki u jii boroboro, ki tur Yennu niipoouk bi numm ni, ki ḡmit dii. ³⁶ Ḥanne ki bi para ji chee, ki bi kura jak jeet na ki di. ³⁷ Ti kur kann din tee kobiinlee nan piinlore nan banloobo. ³⁸ Soo kur nba dii jeet na ki jaḡ yoo nba, ki bi jii boroboro dii nba tenn ḡaruḡ maḡ ni na ki lu moḡgbeḡir na ni, a ḡaruḡ na n fukit.

Ḥaruḡ na yakitu labaar

³⁹ Laa tan yent sanyioḡk, ki ḡaruḡ kannna na la tiḡ na ki ki banni, ḡaan la loḡuk nna moḡgbeḡir na kpiḡ, ki li moḡ gbingbanḡann, ki bi bikin a li-i saa fit, bin te ki ḡaruḡ na n saan koḡ leḡ ki fer tant ni. ⁴⁰ Ḥanne ki bi ji pot ḡmiit na, ki kutkpiata maḡ baa nyun ni, ḡaan bia lot ḡmiit nba lor daat nba ki bi dia kan ḡaruḡ na, ki ji fit donn chinchenn ḡaruḡ na numm po, a wouḡu da kii saa namm. Ḥanne ki bi tan per gbingbann, ⁴¹ ki ḡaruḡ na toḡonn po fer tiḡ ni. Li toḡonn po nba fer tiḡ ni biaḡinba na, ki ḡaruḡ na ḡbar saanu, ki nyunpana ji lia li poorpo nan paḡ ki li yakit yakit.

⁴² Toḡn, ki lanjimanba na ji loon bin kpi dansarkoora na kur, a nna-i kaa, li pasiar bin duk poot ki chiar bot. ⁴³ Ḥaan ki lanjimanba maḡ saakoḡ na ḡarin loon ki wun tinn Pooł. Li paak, ki u tiab a bi daa kpibi, ḡaan tur moḡ a binba kur mi nyunduku, bin yukir baa nyun na ni sinsinn ki duk poot. ⁴⁴ Ḥaan binba biar ki ki

mi duku na n mun soor ɲaruŋ daat koo ɲarin-
yaka ki wɔb ki duk poot. Ti kura ji din teen
nnae ki tinn.

28

Malta teeb nba gaarit bianinba

¹ Taa din tinn na poorpoe ki ti bann nan tiŋ
maŋ sanne Malta. ² Leŋ niib din diat bonɲann.
Saak din baa, ki waat be bonchiann, ki bi joo
mugann ki turit a ti nanii, ɲaan teen ti kur
sommir sommir. ³ Ki Pɔɔl tan tikir daginganii
ki kpab nan waauk, ki teen muu na ni, ki muu
na tonu gbat waauk na, ki u nyii, ki jun Pɔɔl
nuu. ⁴ Ki leŋ niib nba la ki waauk na jooŋ Pɔɔl
nuu paak na, ki bi ji beer leeb a, “Joo na kpan
tee nikpiiruko. Waa lek tinn u moŋ mɔkgbenjir
ni na, ɲaan kpeemm ɲarin kan nyiko ki wuu be
u manfoor ni.” ⁵ Ki Pɔɔl ɲak u nuu, ki waauk
na baa muu na ni, ɲaan ki li ki teen Pɔɔl siar
nan waama. ⁶ Ki bi ji daan a bin laan u siar
po saa mɔr, koo u tan saa baa ki kpo-o. Baa ji
daan daan ki tan bak ki ki la siar teeno na, ki
bi lebit bi dudukit ki yaa u tee yensaue.

⁷ Leŋ bia din ki fɔk nan bat Publius kpaanti.
Ŋooe din tee tiŋ maŋ ni bat. Ki u din gaarit
saaug ki saa jaŋ damunjaa ɲantaa. ⁸ Ki
Publius maŋ baa mun doo yiar gbanantouŋ nan
noniikak ni. Ki Pɔɔl tan koo u diiuk ni, ki yii nii
u paak, ki miar Yennu, ki u la laafia.

⁹ Li paak ki baatleeb nba be leŋ na kur
baar, ki u te ki bi la laafia. ¹⁰ Ki bi pit piinii
bonchiann. Taa bia din tan fi a tin koo ɲaruŋ

yoo nba, ki bi baar nan linba ki ti tan sii loon sonu ni, ki koon ɲaruŋ ni ki turit.

Taa saan Rom bianinba

¹¹ Ti benu leŋ ɲmaarii ɲantaa poorpoewa ki ti koo ɲaruŋ nba nyii Aleksandria ki be Malta sakoouk na, ki bi yi ɲaruŋ maŋ Yenjaasnba. Ki li fiir saa, ¹² ki yaan tan baar doo nba ki bi yi Sairakus na, ki biar leŋ daa ɲantaa, ¹³ ki tan toot baar Regium doo. Ki li tan yent ki wouŋ yaan jak danu, ki nyii niigaŋ po ki tutit. Ki ti jii daa ɲanlee ki yaan baar Puteoli doo. ¹⁴ Leŋe ki ti la Yiisaweisiab. Ki bi yaa tii be namm ki jaŋ daa ɲanlore. Ki ti be namm, ki tan nyii leŋ ki saa Rom doo ni.

¹⁵ Yiisaweira nba be Rom doo ni na nba gbat ti po, ki bi fiir chetit Apius daak na ni, ki siab mun chetit Saamɲei ɲantaa nba kpia Rom na. Pɔol nba lab yoo nba, ki li turo kpaan-moŋ, ki u tur Yennu niipoouk.

Pɔol benu Rom doo ni

¹⁶ Taa baar Rom yoo nba, ki bi chab Pɔol ki u be ɲaak ni, ki bi te ki lanjima guu-u.

¹⁷ Ton, li daa ɲantaa poor poe ki Pɔol yiin Juu teeb yudamm ki lakimm, ki yetib a, “N naa waas, n lek ki tun bonbisiar ki biir ti niib koo ti yeejamm sennu, ɲaan bi din soorin ki koonin dansarik Jerusalem-e, ki jii kubinin Rom teeb.

¹⁸ Ki bi boin buboit, ki tan loon bin nyikin, kimaan bi ki la maa tun bonbisiar nba jaŋ nan bin kpimi. ¹⁹ ɲaan Juu teeb nba din ki sak bin nyikin na, li paak ji din te ki n yaa n saa gaan n maan ki tur kpanbara yudaano Siisa-e, ɲaan li din ki tee n loon ki n pak biir ti niib kaa.

²⁰ “Li paake ki n yiini maa n tan lai ki beti labaar na. Maa moontir Yennu Niganntoo, wunba ki Juu teeb mək dindann u po na, ŋanne te ki bi baanin jarit na.”

²¹ Ki bi beto a, “Ti ki la gbant nyii Judea ki baar ki want a po, koo ti soo bia ki nyii leŋ ki baar nan labasiari, ki soo mun bia ki pak bonbisiar ki gaan a po. ²² Ŋaan ti loon ki tin bann a dudukite. Ti poŋ mi nan siar kur po, niib bonchiann piak ki biir jiantu nba ki a waa na.”

²³ Li paak ki bi senn daar. Ki niib bonchiann tan baar Pool peŋ daar maŋ ni. Ki u kat wannib nan ninmonn, Yennu naan na po, sanyiok ni mək mək nan daajoouk, ki wantib Yiisa barii nba be Moses sennu ni nan Yennu sokiniinba sobu ni bianŋinba, ki yiab a wun tunn niib na yan ki jiin Yiisa po. ²⁴ Ki bi siab yan din tunn ki koo Yiisa ni, Pool maan maŋ paak, ki siab mun ki teen yada. ²⁵ Ki bi jak leeb nan moniok, ki yaa bin yat. Ŋanne ki Pool pak bonyennkoo a, “Yoo nba ki Yennu Seyeen din te ki u sokinii Aisaya pak tur ti yeejamm na, u din pak moniie, ²⁶ ki yet a,

‘Ti saa ki saa bet niib na a:

I tan saa gbiint ki gbiint, ŋaan lek kan bann li paaki,

ki bia tan saa got ki got, ŋaan lek kan la,

²⁷ kimaan niib na tee yankpeena,

ki bi bia kpaa bi tuba a bi daa gbia,

ki bia mun bi nunii a bi daa laat.

Bi-i bonni kii mun bi nunii, bi bo saa lawa,

bi-i biaki bonni kii kpaa bi tuba, bi bo saa gbata,

ki bi-i biaki bonni kii tee yankpeena, bi bo saa
bann li paaka.

Li-i kii teen nna bonni, bi bo saa nyik bi
toonbiite,

ki n te ki bin la laafia.' "

²⁸ Ki Pɔɔl ɲamm yet a, "Li ɲan ki yin bann
nan Yennu tinnu maan baar niib nba ki tee Juu
teeb paaka, ki bi saa gbiint."

((²⁹ Pɔɔl nba din pak nna yoo nba, ki Juu
teeb na ji yat saa, ki jak leeb nan mɔniɔk
bonchiann.))

³⁰ Pɔɔl nba din be siaminba na, u din pa
likiriie, ki be leɲ bina ɲanlee. Niro nba kur
tan baar u boor, wun gaarɔ bonɲann. ³¹ Ki u
din tuu mɔontir Yennu naan na po, ki want niib
ti Yomdaanɔ Yiisa Masia po, ki piak u yamani
nan parcheenn.

Yennu Gbouŋ Mɔɔr
Bimoba: Yennu Gbouŋ Mɔɔr Bible

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bimoba

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Sep 2022 from source
files dated 11 Jul 2022

00d89ba0-4677-52d9-9bc5-aa3d7c5c966d